

IZRICANJE ISTRAŽNOG ZATVORA I MJERA OPREZA RADI ZAŠTITE ŽRTAVA

Priručnik za polaznike/ice

Izrada obrazovnog materijala:

Dijana Rizvić,
Općinski kazneni sud u Zagrebu

izv. prof. dr. sc. Zoran Burić,
Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu

Zagreb, travanj 2023.

Copyright 2023.

Pravosudna akademija

Maksimirska cesta 63, 10 000 Zagreb, Hrvatska

TEL 00385(0)1 2357 626 WEB www.pak.hr

Sadržaj

1. UVODNO O PROBLEMATICI I CILJEVIMA.....	5
2. PRAKSA EUROPSKOG SUDA ZA LJUDSKA PRAVA	7
2. 1. Pravo na život.....	7
2. 2. Zabrana mučenja, nečovječnog i ponižavajućeg postupanja	9
2. 3. Pravo na poštivanje privatnog i obiteljskog života i dopisivanja.....	11
3. OBAVJEŠTAVANJE ŽRTVE U KAZNENOM POSTUPKU O NJENIM PRAVIMA, TIJEKU KAZNENOG POSTUPKA I MOGUĆIM MJERAMA ZAŠTITE TIJEKOM POSTUPKA.....	12
3. 1. Uvodno:.....	12
3. 2. Problemi u praksi:.....	13
3. 3. Moguće rješenje:	14
4. PROCJENA RIZIKA OD PONAVLJANJA NASILJA I IZBOR MJERA RADI ZAŠTITE ŽRTVE	15
4. 1. Uvodno:.....	15
4. 2. Problemi u praksi:.....	15
4. 3. Moguće rješenje:	16
4. 4. Vježbe:	25
5. ISTRAŽNI ZATVOR	27
5. 1. Uvodno:.....	27
5. 2. Problemi u praksi:.....	28
5. 3. Moguće rješenje:	29
5. 4. Obrazac izreke rješenja:	29
5. 5. Vježbe:	29
6. ISTRAŽNI ZATVOR U DOMU UZ ELEKTRONIČKI NADZOR OKRIVLJENIKA kao mjera zaštite žrtve	31
6. 1. Uvodno:.....	31
6. 2. Problemi u praksi:.....	35
6. 3. Moguće rješenje:	35
6. 4. Obrazac izreke rješenja:	35
7. MJERE OPREZA kao ZAMJENA ZA MJERU ISTRAŽNOG ZATVORA	36
7. 1. Uvodno:.....	36
7. 2. Problemi u praksi:.....	38
7. 3. Moguće rješenje:	40
7. 4. Obrazac izreke rješenja:	42
7. 5. Vježbe:	43
8. SAMOSTALNE MJERE OPREZA	47

8. 1. Uvodno:.....	47
8. 2. Problemi u praksi:.....	48
8. 3. Moguća rješenja:.....	48
8. 4. Obrazac izreke rješenja:.....	48
8. 5. Vježbe:.....	49
9. PREISPITIVANJE MJERA, PONOVRNO ODREĐIVANJE ISTRAŽNOG ZATVORA zbog kršenja mjera opreza i ostala OTVORENA PITANJA.....	54
9. 1. Uvodno.....	54
9. 2. Problemi u praksi:.....	54
9. 3. Moguća rješenja:.....	55
9. 4. Obrazac izreke rješenja:.....	55
9. 5. Vježbe.....	56
10. MJERE ZAŠTITE ŽRTVE OBZIROM NA VRSTU KAZNENOG DJELA NASILJA NAD ŽENAMA	69
10. 1. Uvodno.....	69
10. 2. Problemi u praksi:.....	70
10. 3. Novija i rijetko pojavljivana kaznena djela u sudskoj praksi.....	71
10. 4. Najteža kaznena djela u sudskoj praksi	78
10. 5. Najčešća kaznena djela u sudskoj praksi	85
LITERATURA.....	93

1. UVODNO O PROBLEMATICI I CILJEVIMA

U sudskoj praksi i teoriji kaznenog procesnog prava se iskristaliziralo nekoliko zanimljivosti koje su naznačene kroz sadržaj ovog materijala na koja do danas ne postoje jednoznačni odgovori i rješenja.

U tom smislu postavljeno je pet ciljeva kroz koje bi se polaznicima omogućilo upoznavanje s problematikom, prikazom zanimljivosti vezanih za tematiku te u konačnici nuđenjem određenih rješenja.

Polaznici će pohađanjem tečaja cjeloživotnog obrazovanja nakon ostvarenja prvog (1.) cilja koji se odnosi na ***'lakše rješavanje otvorenih pravnih i praktičnih pitanja u primjeni općenito mjera zaštite žena kao žrtve nasilja u obitelji i nasilja općenito posebice uvažavajući problematiku primjene Konvencije vijeća Europe o sprječavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji koja je stupila na snagu u Republici Hrvatskoj 1. listopada 2018. te uvažavajući relevantnu praksu Europskog suda za ljudska prava, moći:***

- a) Objasniti kako europski izvori prava (Vijeća Europe) utječu na razvoj kaznenog procesnog prava i kaznenog prava općenito vezano za žrtve nasilja u obitelji i nasilja općenito;
- b) Raspravljati o zakonodavnim i praktičnim rješenjima u području kaznenog procesnog prava sukladno ustavnim, europskim i međunarodnim pravnim standardima;
- c) Razumjeti važnost poštivanja i primjene standarda i načela zaštite žrtve kaznenog djela;
- d) Vrednovati nacionalno kazneno zakonodavstvo koje se odnosi na žene žrtve nasilja u obitelji i nasilja općenito s aspekta ustavnog i međunarodnog prava;
- e) Vrednovati kvalitetu i održivost normativnog okvira;
- f) Analizirati sadržaje i odnos međunarodnog prava koje se odnosi na počinitelje i žrtve predmetnih kaznenih djela s nacionalnim kaznenim pravom;
- g) Pravilno i lakše rješavati konkretne slučajeve iz prakse;

pri čemu će razviti vještine odabira relevantnih informacija, sposobnost primjene stečenog znanja u svakodnevnom radu i to samostalno, vještinu jasnog i razgovijetnoga usmenog i pisanog izražavanja i obrazlaganja.

Nakon ostvarenja drugog (2.) cilja koji se odnosi na ***'primjenu mjere istražnog zatvora i istražnog zatvora u domu uz elektronički nadzor'*** polaznici će moći:

- a) Procijeniti da li i u kojoj mjeri primjena postojećih zakonskih rješenja u kaznenoj praksi udovoljava ustavnim, europskim i međunarodnim pravnim standardima;
- b) Ocijeniti kvalitetu normativnih rješenja u kaznenopravnom području s obzirom na teorijske i praktične spoznaje;

- c) Primijeniti postojeće pozitivno pravu u konkretnom slučaju;
- d) Rješavati osobito zamršene praktične probleme primjenom relevantnih pravila u kaznenopravnom području;
- e) Predložiti moguće izmjene postojećeg nacionalnog zakonodavstva;

pri čemu će razviti vještine upravljanja informacijama, rješavanja problema, primjene znanja na konkretne predmete u praksi, logičkog argumentiranja, razrade vlastitih ideja, analize, samostalne primjene znanja u svakodnevnom radu.

Treći (3.) cilj koji bi se ispunio, odnosi se na **'postupanje u specifičnim slučajevima zaštite žrtve primjenom mjera opreza – kao zamjene za istražni zatvor i primjene samostalnih mjera opreza**, a polaznici će nakon svladanog tečaja biti u stanju:

- a) Interpretirati važnost i utjecaj teorije na praktična rješenja u području primjene blažih mjera u kaznenom postupku;
- b) Analizirati odluke domaćih sudova iz kaznenoprocenog prava s normativnog i teorijskog stajališta;
- c) Vrednovati nacionalno kazneno zakonodavstvo;
- d) Rješavati osobito zamršene praktične probleme primjenom relevantnih pravila u kaznenopravnom području;
- e) Predložiti moguće izmjene postojećeg nacionalnog zakonodavstva;

pri čemu će steći i/ili razraditi sposobnosti analize zakonskih odredbi, timskog rada, primjene propisa na hipotetičke i stvarne slučajeve iz sudske prakse, samostalne primjene znanja u svakodnevnome radu te jasnog i razgovijetnog izražavanja.

Četvrti (4.) cilj koji bi se ispunio, odnosi se na **„postupanje u specifičnim slučajevima kršenja blažih mjera – mjera opreza i mjere istražnog zatvora u domu kao i rješavanja niza drugih otvorenih pitanja zaštite žrtve“**, a polaznici će nakon svladanog tečaja biti u stanju:

- a) Interpretirati važnost i utjecaj teorije na praktična rješenja u području primjene blažih mjera u kaznenom postupku;
- b) Analizirati odluke domaćih sudova iz kaznenoprocenog prava s normativnog i teorijskog stajališta;
- c) Vrednovati nacionalno kazneno zakonodavstvo;
- d) Rješavati osobito zamršene praktične probleme primjenom relevantnih pravila u kaznenopravnom području;
- e) Predložiti moguće izmjene postojećeg nacionalnog zakonodavstva;

pri čemu će steći i/ili razraditi sposobnosti analize zakonskih odredbi, timskog rada, primjene propisa na hipotetičke i stvarne slučajeve iz sudske prakse, primjene znanja u svakodnevnome radu te jasnog i razgovijetnog izražavanja.

Ostvarivanjem petog (5.) cilja koji se odnosi na **'pregled i analizu relevantne sudske prakse zaštite žrtava obzirom na vrstu kaznenih djela nasilja nad ženama'**, polaznici će biti sposobni:

- a) Identificirati normativni okvir hrvatskog kaznenog prava;
- b) Pripremiti podlogu za stručnu analizu pojedinih kaznenih djela kaznenog prava;
- c) Vrednovati kvalitetu postojećeg normativnog okvira;
- d) Rješavati osobito zamršene praktične probleme primjenom relevantnih pravila u kaznenopravnom području;
- e) Predložiti moguća normativna rješenja u kaznenopravnom području;

pri čemu će steći i/ili razraditi sposobnosti rješavanja problema, samostalne primjene znanja u praksi u složenim predmetima, analiziranja legislative i sudske prakse, precizne formulacije stavova te stvaranja novih ideja i razrade kritičkih stavova.

2. PRAKSA EUROPSKOG SUDA ZA LJUDSKA PRAVA

Specifična praksa Europskog suda za ljudska prava (dalje u tekstu: Suda) vezana uz obiteljsko nasilje razvija se u posljednjih petnaestak godina. Do danas je Sud razvio već značajnu praksu koja je vezana uz različita prava žrtava obiteljskog nasilja, odnosno svoje je uporište našla u različitim člancima Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (dalje u tekstu: Konvencije). U nastavku će se ukratko prikazati temeljni pravni standardi razvijeni od strane Suda vezano uz obiteljsko nasilje koji su vezani uz pravo na život (članak 2. Konvencije), zabranu mučenja, nečovječnog i ponižavajućeg postupanja (članak 3. Konvencije) te pravo na poštivanje privatnog i obiteljskog života, doma i dopisivanja.

2. 1. Pravo na život

Sud je, počevši od 2007. godine, donio cijeli niz presuda u kojima je razmatrao odgovornost države za povredu prava na život u kontekstu obiteljskog nasilja.

Prva presuda u kojoj je Sud utvrdio povredu prava na život u kontekstu obiteljskog nasilja bila je *Kontrova protiv Slovačke*.¹ U tom se predmetu podnositeljica zahtjeva obratila Sudu nakon što je njezin suprug usmrtio njihovo dvoje djece, starih pet i jednu godinu, tvrdeći da je policija propustila poduzeti odgovarajuće mjere kako bi zaštitila živote njezine djece. Drugim riječima, podnositeljica zahtjeva pritužila se na povredu supstancijalnog aspekta članka 2. Konvencije, koji od država stranaka zahtjeva da poduzmu odgovarajuće mjere kako bi zaštitile pravo na život. Ta obveza uključuje i dužnost poduzimanja operativnih mjera u svrhu zaštite života ugroženih osoba, odnosno osoba izloženih riziku od napada na njihov život. Da je dužnost

¹ Zahtjev br. 7510/04, presuda od 31. svibnja 2007.

poduzimanja takvih operativnih mjera na strani slovačke policije postojala, tvrdila je podnositeljica zahtjeva, proizlazi iz činjenice da je policija znala za njegovo opasno ponašanje, i to na temelju kaznene prijave koju je ona podnijela policiju, tvrdeći da ju je suprug napao i istukao električnim kabelom, kao i na temelju hitnih poziva u pomoć koji je podnositeljica zahtjeva uoči tragičnog događaja upućivala policiji. Sud je utvrdio da je došlo do povrede prava na život djece podnositeljice zahtjeva, i to zbog propusta slovačke policije da poduzme odgovarajuće mjere kako bi se zaštitili njihovi životi. Sud je našao da je slovačka policija počinila niz propusta u vezi s ovim slučajem, što je u konačnici dovelo do smeti djece podnositeljice zahtjeva. Sud je do zaključka o odgovornosti država za smrt djece podnositeljice zahtjeva došla neovisno o činjenici da je ona, nakon što je podnijela kaznenu prijavu protiv supruga, istu u njegovoj pratnji pokušala povući, nakon čega ju je modificirala na način da policija više nije bila dužna po njoj postupati.

Povredu supstancijalnog aspekta članka 2. Konvencije Sud je našao i u dobro poznatom predmetu protiv Hrvatske. Već 2009. godine Sud je u predmetu *Tomašić* utvrdio da je Hrvatska povijedila pravo na život supruge i djeteta koji su ubijeni od strane supruga/oca.² U tom je slučaju suprug/otac nakon mjesec dana od izlaska iz zatvora, u kojem je izdržavao zatvorsku kaznu izrečenu mu za ozbiljne prijetnje koje je uputio svojoj supruzi, ubio suprugu i dijete, a zatim i sebe. Sud je utvrdio da je smrt supruge i djeteta posljedica niza propusta nadležnih hrvatskih vlasti koje, iako su detektirale da je suprug opasna osoba, propustile poduzeti mjere kako bi se zaštitile njegove potencijalne žrtve. Najvažniji propusti odnosili su se nedostatak rada s počiniteljem u odnosu na njegove psihičke smetnje za koje je utvrđeno da su u uzročno-posljedičnoj vezi s njegovim opasnim ponašanjem, nepoduzimanje odgovorajućih mjera u cilju pronalaženja počinitelju dostupnog oružja, iako su nadležne vlasti raspolagala informacijama da takvo pružje postoji te konačno, neprovođenje procjene rizika za ugrožene osobe prije puštanja supruga na slobodu.

Postoji i cijeli niz drugih presuda u kojima je Sud, vezano uz obiteljsko nasilje, utvrdio povredu supstancijalnog aspekta članka 2. Konvencije. Nekoliko takvih presuda doneseno je u postupcima protiv Turske,³ ali i drugih zemalja: Italije,⁴ Gruzije⁵ i Bugarske.⁶

Postoje, naravno, i presude u kojima je Sud utvrdio da nije došlo do povrede članka 2. Konvencije u supstancijalnom aspektu jer je zaključio da nadležna tijela nisu bila i nisu mogla biti svjesna rizika za život ubijenih osoba ili da su nadležna tijela, svjesna

² Zahtjev br. 46598/06, presuda od 15. siječnja 2009.

³ *Opuz protiv Turske*, zahtjev br. 33401/02, presuda od 9. lipnja 2009.; *Civek protiv Turske*, zahtjev br. 55354/11, presuda od 23. veljače 2016.; *Kilic protiv Turske*, zahtjev br. 63034/11, presuda od 28. lipnja 2016.

⁴ *Talpis protiv Italije*, zahtjev br. 41237/14, presuda od 2. ožujka 2017.; *Landi protiv Italije*, zahtjev br. 10929/19, presuda od 7. travnja 2022.

⁵ *Tkheldze protiv Gruzije*, zahtjev br. 33056/17, presuda od 8. srpnja 2021.; *A i B protiv Gruzije*, zahtjev br. 73975/16, presuda od 10. veljače 2022.

⁶ *Y i ostali protiv Bugarske*, zahtjev br. 9077/18, presuda od 22. ožujka 2022.

rizika, poduzela sve što se od njih moglo razumno očekivati da bi taj rizik otklonila, odnosno da bi zaštitila živote ugroženih osoba. Tako je, primjerice, u presudi u predmetu *Teršana protiv Albanije*,⁷ Sud utvrdio da se za nadležna tijela nije aktivirala obveza zaštite života ugrožene osobe jer su za nasilno ponašanje bivšeg supruga podnositeljice zahtjeva saznala tek nakon napada koji je predstavljao pokušaj njezinoga ubojstva. U presudi u predmetu *Kurt protiv Austrije*⁸ podnositeljica zahtjeva pritužila se da je smrt njezinoga sina od strane njegovoga nasilnoga oca posljedica propusta nadležnih austrijskih tijela da poduzmu odgovarajuće mjere radi zaštite života njezine djece. Sud je zaključio da na strani nadležnih austrijskih tijela nije bilo propusta, odnosno da su ona pokazala traženu posebnu revnost u brzom odgovoru na tvrdnje podnositeljice zahtjeva o obiteljskom nasilju i u uzimanju u obzir posebnog konteksta obiteljskog nasilja. Austrijska su nadležna tijela, utvrdio je Sud, poduzela autonomnu, proaktivnu i sveobuhvatnu procjenu rizika i odredila su primjenu zaštitnih mjera. Tako provedena procjena rizika nije ukazala na postojanje stvarnog i neposrednog rizika za život sina podnositeljice zahtjeva te u odnosu na njega za austrijska tijela nije se aktivirala obveza poduzimanja preventivnih operativnih mjera te stoga nije došlo do povrede članka 2. Konvencije u njegovom supstancijalnom aspektu.

Osim povrede članka 2. u supstancijalnom aspektu, može doći do njegove povrede i u proceduralnom aspektu. O povredi u proceduralnom aspektu radić će se onda kada nadležna državna tijela nisu poduzela učinkovitu istragu vezano za tvrdnju da se određena smrt (ili pokušaj usmrćenja) dogodio u kontekstu obiteljskog nasilja. Primjer za takvu situaciju je presuda u predmetu *Durmaz protiv Turske*.⁹ Članovi obitelji preminule žene obratili su se sa svojom pritužbom Sudu smatrajući da turska nadležna tijela nisu poduzela učinkovitu istragu prije nego su zaključila da je smrt njima bliske ženine osobe posljedica njeznoga suicida. Sud je zaključio da učinkovita istraga u ovom slučaju zaista nije provedena te je na temelju toga zaključio da je došlo do povrede članka 2. Konvencije u proceduralnom aspektu. U već ranije spomenutoj presudi u predmetu *Teršana protiv Albanije*,¹⁰ nakon što je zaključio da nije došlo do povrede članka 2. u supstancijalnom aspektu, Sud je zaključio da je došlo do njegove povrede u proceduralnom aspektu i to zato što albanska tijela nisu poduzela učinkovitu istragu napada na podnositeljicu zahtjeva kiselinom. U odnosu na ovu presudu, potrebno je istaknuti da je Sud kao otegotnu za državu vrednovao činjenicu da se radilo o napadu koji je imao obilježja rodno uvjetovanog nasilja, u kontekstu kojega se od država očekuje povećana revnost.

2. 2. Zabrana mučenja, nečovječnog i ponižavajućeg postupanja

⁷ Zahtjev br. 48756/14, presuda od 4. kolovoza 2020.

⁸ Zahtjev br. 62903/15, presuda od 15. lipnja 2021. (Veliko vijeće).

⁹ Zahtjev br. 3621/07, presuda od 13. studenog 2014.

¹⁰ V. *supra* bilješka 7.

Pozitivne obveze za nadležna državna tijela u kontekstu obiteljskog nasilja aktiviraju se ne samo u kontekstu članka 2. Konvencije, već i u kontekstu članka 3. Konvencije koji proklamira zabranu mučenja, nečovječnog i ponižavajućeg postupanja. Naime, obiteljsko nasilje, ako prijeđe određenu razinu ozbiljnosti, može predstavljati ponašanje koje je zabranjeno člankom 3. Konvencije i za nadležna se državna tijela tada aktivira obveza da žrtvu obiteljskog nasilja od daljnjeg nasilja zaštite. Ako državna tijela promptno ne reaguju na vjerodostojne informacije o počinjenom nasilju, ili ne provedu odgovarajuću procjenu rizika od daljnjeg nasilja, ili ne odrede odgovarajuće mjere radi zaštite žrtve ili te mjere ne implementiraju na odgovarajući način, država će biti odgovorna za povredu članka 3. Konvencije.

Tako je u presudi u predmetu *Opuz protiv Turske*,¹¹ Sud utvrdio propust Turske da uspostavi i primjenjuje sustav za kažnjavanje počinitelja obiteljskog nasilja i zaštitu njegovih žrtava. Nadležna tijela nisu odredila primjenu zaštitnih mjera koje su im bile na raspolaganju te su u nekoliko navrata obustavljala postupke zbog obiteljskog nasilja kao „obiteljske stvari“, ignorirajući pri tom razloge zbog kojih je došlo do povlačenja prijave od strane žrtve. Sud je u ovoj presudi istaknuo da kažnjavanje obiteljskog nasilja ne smije ovisiti o volji žrtve te da treba biti uspostavljen pravni okvir koji će omogućiti nastavljanje kaznenog progona u predmetima obiteljskog nasilja i nakon što dođe do povlačenja prijave od strane žrtve. U presudi u predmetu *Talpis protiv Italije*¹² Sud je također utvrdio povredu članka 3. Konvencije u odnosu na zabranu nečovječnog i ponižavajućeg postupanja i to zbog propusta nadležnih tijela da ispune svoju obvezu zaštite podositeljice zahtjeva od obiteljskog nasilja. Sud je utvrdio da je podnositeljica zahtjeva sa svojom djecom živjela u klimi nasilja koja se može kvalificirati kao zlostavljanje zabranjeno člankom 3. Konvencije te da je reakcija nadležnih tijela, čija je temeljna karakteristika bila njihova pasivnost, nespojiva sa člankom 3. Konvencije. Do povrede članka 3. Konvencije doći će i ako se žrtvama ne pruži promptna zaštita od obiteljskog nasilja (zaštita koja uslijedi dvije godine nakon podnošenja prijave nespojiva je sa člankom 3. Konvencije).¹³ Zanimljiva je presuda u predmetu *Eremia protiv Moldavije*.¹⁴ Tu je Sud, u odnosu na suprugu, koja je bila izravna žrtva obiteljskog nasilja, utvrdio povredu članka 3. Konvencije, i to zato što su nadležna tijela, iako su znala za obiteljsko nasilje, propustila poduzeti učinkovite mjere protiv njezina supruga i radi njezine zaštite. Međutim, u odnosu na djecu, koja nisu bila izravne žrtve obiteljskoga nasilja, ali koja su nasilju svjedočila, Sud je utvrdio povredu članka 8. Konvencije, odnosno njihova prava na privatni i obiteljski život, jer usprkos negativnim psihičkim posljedicama koje je svjedočenje očevom nasilju nad majkom imalo na njih, nadležna tijela nisu poduzela ništa kako bi prevenirala ponavljanje nasilja.

¹¹ V. *supra* bilješka 3.

¹² V. *supra* bilješka 4.

¹³ V. presudu Suda u predmetu *E.S. i ostali protiv Slovačke*, zahtjev br. 8227/04, presuda od 15. rujna 2009.

¹⁴ Zahtjev br. 3564/11, presuda od 28. svibnja 2013.

U odnosu na učinkovitu zaštitu žrtava od daljnjeg nasilja, svakako je potrebno spomenuti i presudu u predmetu *Galović protiv Hrvatske*.¹⁵ U tom se predmetu podnositelj zahtjeva pritužio na povredu načela *ne bis in idem* zbog toga što je, nakon što je za obiteljsko nasilje već bio osuđen u prekršajnom postupku, za iste događaje ponovno osuđen u kaznenom postupku. Sud je utvrdio da se ne radi o povredi načela *ne bis in idem* jer je kazneni postupak omogućio da se počinitelja kazni za obrazac ponašanja, što nije bilo moguće kroz međusobno nepovezane osude u prekršajnom postupku.

Jednako kao i u odnosu na pravo na život, i u odnosu na zabranu mučenja, nečovječnog i ponižavajućeg postupanja može doći do povrede ne samo supstancijalnog, već i proceduralnog aspekta članka Konvencije koji ta prava jamči. Do povrede članka 3. u proceduralnom aspektu u kontekstu obiteljskoga nasilja može doći, primjerice, zbog zastare kaznenog progona koja je posljedica neaktivnosti nadležnih tijela,¹⁶ ili zbog neopravdanih zastoja u kaznenom progonu okrivljenika za obiteljsko nasilje.¹⁷

2. 3. Pravo na poštivanje privatnog i obiteljskog života i dopisivanja

U kontekstu obiteljskog nasilja može doći i do povrede članka 8. Konvencije kojime se jamči pravo na poštivanje privatnog i obiteljskog života i dopisivanja. Jedan takav predmet već je ranije izložen. Radi se o presudi u kojoj je Sud u odnosu na djecu koja nisu bila izravne žrtve obiteljskog nasilja, već su nasilju oca nad majkom svjedočila, utvrdio povredu članka 8. Konvencije zbog toga što država nije poduzela odgovarajuće mjere kako bi djecu od takve traume zaštitila.¹⁸ U presudi u predmetu *Bevacqua i S. protiv Bugarske*¹⁹ Sud je našao povredu članka 8. Konvencije zbog odugovlačenja nadležnih tijela u donošenju privremenih mjera vezanih uz skrbništvo djece u kontekstu obiteljskog nasilja. Povreda članka 8. Konvencije utvrđena je i u presudi u predmetu *A. protiv Hrvatske*²⁰ zbog propusta nadležnih hrvatskih tijela da izvrše mjere čija je primjena određena radi zaštite žrtve obiteljskoga nasilja. Povreda članka 8. Konvencije utvrđena je i u predmetu *Ž. B. protiv Hrvatske*²¹ zbog propusta nadležnih hrvatskih tijela da učinkovito progone okrivljenika za obiteljsko nasilje. Konačno, u predmetu *Malagić protiv Hrvatske*²² Sud nije pronašao povredu članka 8. Konvencije zbog odluke nadležnih hrvatskih tijela da ne produlje primjenu mjera opreza protiv okrivljenika za obiteljsko nasilje.

¹⁵ Zahtjev br. 45512/11, presuda od 31. kolovoza 2021.

¹⁶ *M.S. protiv Italije*, zahtjev br. 32715/19, presuda od 7. srpnja 2022.

¹⁷ *Valiuliene protiv Litve*, zahtjev br. 33234/07, presuda od 26. ožujka 2013.

¹⁸ *V. supra Eremia protiv Moldavije*.

¹⁹ Zahtjev br. 71127/01, presuda od 12. lipnja 2008.

²⁰ Zahtjev br. 55164/08, presuda od 14. listopada 2010.

²¹ Zahtjev br. 47666/13, presuda od 11. srpnja 2017.

²² Zahtjev br. 29417/17, presuda od 17. studenog 2022.

3. OBAVJEŠTAVANJE ŽRTVE U KAZNENOM POSTUPKU O NJENIM PRAVIMA, TIJEKU KAZNENOG POSTUPKA I MOGUĆIM MJERAMA ZAŠTITE TIJEKOM POSTUPKA

3. 1. Uvodno:

Države članice Vijeća Europe i druge potpisnice Konvencije, sporazumjele su se i donijele Konvenciju Vijeća Europe o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji a pozivajući se na Konvenciju za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (ETS br. 5, 1950) i njezine Protokole, Europsku socijalnu povelju (ETS br. 35, 1961, revidiranu 1996. godine, ETS br. 163), Konvenciju Vijeća Europe o suzbijanju trgovanja ljudima (CETS br. 197, 2005) i Konvenciju Vijeća Europe o zaštiti djece od seksualnog iskorištavanja i seksualnog zlostavljanja (CETS br. 201, 2007); pozivajući se na sljedeće preporuke Odbora ministara državama članicama Vijeća Europe: Preporuku rec (2002) 5 o zaštiti žena od nasilja, Preporuku cm/rec(2007)17 o standardima i mehanizmima ravnopravnosti spolova, Preporuku cm/rec(2010)10 o ulozi žena i muškaraca u sprečavanju i rješavanju sukoba i izgradnji mira te ostale relevantne preporuke; vodeći računa o sve većem broj slučajeva sudske prakse Europskog suda za ljudska prava koji uspostavlja važne standarde u području nasilja nad ženama; uzimajući u obzir Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima (1966), Međunarodni pakt o gospodarskim, socijalnim i kulturnim pravima (1966), Konvenciju Ujedinjenih naroda o ukidanju svih oblika diskriminacije žena ("cedaw", 1979) i njezin Fakultativni protokol (1999), kao i Opću preporuku br. 19 cedaw Odbora o nasilju nad ženama, Konvenciju Ujedinjenih naroda o pravima djeteta (1989) i njezine Fakultativne protokole (2000) te Konvenciju Ujedinjenih naroda o pravima osoba s invaliditetom (2006); uzimajući u obzir Rimski statut Međunarodnog kaznenog suda (2002); pozivajući se na osnovna načela međunarodnog humanitarnog prava, a posebno Ženevsku konvenciju (iv) o zaštiti civilnih osoba za vrijeme rata (1949) i njezine Dopunske protokole (1977) i pritom osuđujući sve oblike nasilja nad ženama i nasilja u obitelji

U čl. 1. Konvencije je propisana svrha Konvencije a koja je između ostalog zaštititi žene od svih oblika nasilja te spriječiti, progoniti i ukloniti nasilje nad ženama i nasilje u obitelji.

U čl. 56. Konvencije posebno je propisano kako su potpisnice Konvencije preuzele obvezu osigurati obaviještenost žrtava o njihovim pravima koja su im na raspolaganju, razvoju događaja povodom njihove optužbe, općem tijeku istrage ili postupka i o njihovoj ulozi o tome kao i o ishodu njihovog slučaja. Prema istom članku žrtve moraju biti posebno obaviještene kad one i njihove obitelji mogu biti u opasnosti, o bijegu ili o privremenom odnosno konačnom puštanju počinitelja na slobodu.

Potpisnice Konvencije su sukladno čl. 18. Konvencije preuzele opće obveze poduzimanja potrebnih zakonodavnih ili drugih mjera za zaštitu svih žrtava od bilo kojih daljnjih djela nasilja.

U Republici Hrvatskoj zakonodavni okvir za ovo pravno područje uključuje Zakon o kaznenom postupku (NN broj 152/08, 76/09, 80/11, 143/12, 56/13, 145/13,

152/14, 70/17., 126/19. i 80/22.; nastavno: ZKP/08), Kazneni zakon (NN broj 125/11,144/12., 56/2015., 61/15., 101/17., 118/18., 126/19., 84/21 i 114/22.; nastavno KZ/11), Zakon o zaštiti osoba s duševnim smetnjama (NN 76/14).

Isto tako donijeto i niz podzakonskih propisa koji se odnose na isto područje, Protokola i Pravilnika. Tako je donijet primjerice: Pravilnik o načinu provedbe zaštitnih mjera zabrane približavanja, uznemiravanja ili uhođenja žrtve nasilja u obitelji te mjere udaljenja iz zajedničkog kućanstva, Pravilnik o načinu postupanja policijskih službenika, Pravilnik o načinu provedbe pojedinačne procjene žrtve, Pravilnik o načinu izvršavanja mjera opreza, Pravilnik o provođenju zaštitne mjere obveznog psihosocijalnog tretmana, Pravilnik o načinu provedbe zaštitne mjere obveznog liječenja od ovisnosti, Protokol o zajedničkom radu policije i državnog odvjetništva u kaznenim predmetima, Protokol o postupanju u slučaju nasilja u obitelji, Protokol o postupanju u slučaju seksualnog nasilja, Protokol o postupanju u slučaju zlostavljanja i zanemarivanja djece, Protokol o integraciji/reintegraciji žrtava trgovanja ljudima, Protokol o dobrovoljnom i sigurnom povratku žrtava trgovanja ljudima i Protokol o postupanju u slučaju zločina iz mržnje.

Žrtva kaznenog djela općenito a posebno žrtva kaznenog djela nasilja ima pravo sukladno čl. 43. st. 1. toč. 3. ZKP/08 na zaštitu od zastrašivanja i odmazde a tijelo koje provodi kazneni postupak može prema počinitelju primijeniti sve mjere propisane ZKP/08. Tako primjerice ukoliko postoji osnovana sumnja da je određena osoba počinila kazneno djelo i ako osobite okolnosti upućuju na opasnost da će ponoviti kazneno djelo, može odrediti istražni zatvor ili ako se ista svrha može ostvariti mjerom opreza, odrediti primjenu jedne ili više takvih mjera.

3. 2. Problemi u praksi:

Kako je već naprijed navedeno po ZKP/08 žrtva kaznenog djela općenito pa tako i žrtva nasilja ima niz prava u kaznenom postupku propisanih u čl. 43.-50. ZKP/08.

Žrtva nasilja prvi kontakt najčešće ostvaruje s policijskim službenikom koji je, temeljem prvih saznanja prikupljenih kroz obavijesni razgovor, žrtvu obvezan na razumnijiv i primjeren način upoznati s pravima koja joj po zakonu pripadaju i načinom na koji može ta prava i ostvariti te joj uručuje i pisanu pouku o pravima.

Sukladno čl. 43. st. 4. ZKP/08 ne samo policija nego i druga državna tijela kao što je državno odvjetništvo i sud dužni su žrtvu na njoj razumnijiv način obavijestiti o pravima žrtve i oštećenika.

Neovisno o propisanim obvezama državnih tijela kaznenog postupka, kroz praksu se suočavamo s time da su žrtve i nadalje nedovoljno upoznate sa svojim pravima.

Navedeno se očituje u pitanju žrtve a što sad? I nije im uvijek jednostavno dati odgovor na to pitanje.

Tako žrtve često pitaju a koja je njihova zaštita tijekom cijelog kaznenog postupka. Pitaju kako se zaštititi nakon što je ukinuta mjera istražnog zatvora, boje se ponovnog izlaska okrivljenika na slobodu. Često pitanje žrtava je, što nakon isteka

maksimalnog trajanja istražnog zatvora a postupak nije pravomoćno dovršen, zašto nismo odredili neke mjere da se optuženiku zabranjuje približavanje žrtvi, uznemiravanje žrtve. Isto tako žrtve pitaju što kad je optuženik osuđen na djelomičnu uvjetnu osudu pa istekne bezuvjetni dio kazne zatvora ili što kad sud izrekne kaznu zatvora pa protekne rok za njeno izvršenje, koja su njena prava i koja je njena zaštita. Nadalje, postavljaju pitanja kako ostvariti njenu zaštitu ako okrivljenik istodobno ima pravo vidati zajedničku djecu.

3. 3. Moguće rješenje:

Svakako je žrtvu potrebno od strane svih tijela koje sudjeluju u provođenju kaznenog postupka a posebno suda, detaljno upoznati s njenim pravima, sa tijekom kaznenog postupka i sa mogućim sudskim odlukama, sankcijama u slučaju osuđujuće presude a sve sa svrhom njene zaštite.

Time će se žrtva kaznenog postupka osjećati sigurnije i zaštićenije posebno u situaciji kada nema profesionalnog odvjetnika u svojstvu punomoćnika koji bi joj objasnio tijek kaznenog postupka i njena prava.

Najlošija situacija u kaznenom postupku za žrtvu je neinformiranost i donošenje presude o kaznenoj odgovornosti okrivljenika te donošenje ili ukidanje mjera koja su određene za njenu zaštitu (mjere opreza, istražni zatvor), bez njenog sudjelovanja i bez njenog obavještanja.

Dakle, žrtvu bi trebalo upoznati s tijekom kaznenog postupka, koji počinje od izvida/istrage, zatim do suđenja, nakon toga se donosi presuda i slijedi žalbeni postupak i izvršenje presude.

Žrtvu bi trebalo zatim upoznati kako postoje procesne mjere zaštite žrtve u kaznenom postupku: istražni zatvor čl. 123. ZKP/08, istražni zatvor u domu s elektroničkim nadzorom čl. 119. ZKP/08, mjere opreza čl. 98. ZKP/08, samostalne mjere opreza čl. 98a ZKP/08.

Žrtvu bi trebalo upoznati kako postoje i mjere zaštite žrtve materijalnog kaznenog prava – kroz uvjetnu osudu sa zaštitnim nadzorom iz čl. 56. KZ/11 i čl. 64. KZ/11, posebne obveze iz čl. 62. KZ/11 te kroz sigurnosne mjere iz čl. 73. KZ/11 zabrana približavanja, uznemiravanja i uhođenja, čl. 74. KZ/11 udaljenja iz zajedničkog kućanstva i čl. 76 zaštitni nadzor po punom izvršenju kazne zatvora.

Za mjeru istražnog zatvora i mjere opreza, žrtvu bi trebalo upoznati o mogućim rokovima trajanja istražnog zatvora (ovisno o propisanoj kazni zatvora za pojedino kazneno djelo) i o mogućim rokovima trajanja mjera opreza– najčešće do izvršnosti presude a moguće i do pravomoćnosti presude.

Isto tako žrtvu bi trebalo upoznati kako postoji mogućnost izricanja samostalnih mjera opreza iz čl. 98a ZKP/08 ukoliko su istekli zakonski rokovi za istražni zatvor i s posljedicom kršenja te mjere – novi kazneni postupak za kazneno djelo iz čl. 311. st. 3. KZ/11.

I žrtvu bi trebalo upoznati kako se njena zaštita ostvaruje nakon pravomoćne presude ako su u presudi kojom je izrečena uvjetna osuda ili djelomična uvjetna osuda određene sigurnosne mjere iz čl. 73. KZ/11 i čl. 74. KZ/11 koje imaju sličan sadržaj kao i mjere opreza iz članka 98. stavka 2. točki 4., 5., 9. i 10. ZKP/08 te pravom na pokretanje postupka opoziva uvjetne osude.

4. PROCJENA RIZIKA OD PONAVLJANJA NASILJA I IZBOR MJERA RADI ZAŠTITE ŽRTVE

4. 1. Uvodno:

Konvencija Vijeća Europe o sprječavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji poseban naglasak stavljaju na pitanje procjene opasnosti i upravljanje rizikom propisanog u čl. 51. Konvencije u smislu kako su stranke dužne poduzeti potrebne zakonodavne ili druge mjere kako bi osigurale da procjena opasnosti od nastupanja smrti, ozbiljnosti situacije i opasnosti od ponovljenog nasilja bude provedena od strane svih nadležnih tijela kako bi se upravljalo rizikom te da, ako je potrebno, bude osigurana koordinirana sigurnost i potpora.

Pri procjeni te opasnosti i odlučivanju o primjeni zaštitnih mjera prema žrtvama, posebno će se uzeti u obzir i provjeriti činjenica da li počinitelji djela nasilja, obuhvaćeni područjem primjene ove Konvencije, posjeduju ili imaju pristup vatrenom oružju.

I obveza je država potpisnica Konvencije sukladno čl. 56. Konvencije poduzeti potrebne zakonodavne ili druge mjere kako bi zaštitile prava i interese žrtava, uključujući i njihove posebne potrebe kao svjedoka, u svim stadijima istrage i sudskog postupka, a osobito: osiguravajući njihovu zaštitu kao i zaštitu njihovih obitelji i svjedoka od zastrašivanja, osvete i ponovne viktimizacije.

4. 2. Problemi u praksi:

Procjena izbora vrste mjera zaštite žrtve i procjena rizika okrivljenika za činjenjem novih kaznenih djela na štetu iste žrtve, u pojedinom predmetu ovisi o okrivljeniku, žrtvi i okolnostima slučaja.

Procjenu u prvom redu obavlja policija prilikom uhićenja okrivljenika i ocjene kakav će njihov prijedlog i vrsta izvješća proslijediti državnom odvjetništvu. Nakon toga ukoliko je optuženik uhićen i priveden nadležnom državnom odvjetniku, nakon prvog ispitivanja procjenu radi državni odvjetnik koji onda ocjenjuje hoće li okrivljenika odmah pustiti da se brani sa slobode ili će donijeti rješenje o mjerama opreza ili će sucu istrage podnijeti prijedlog za određivanje istražnog zatvora. I u konačnici procjenu radi sudac istrage a nakon njega optužno vijeće, raspravni sudac/vijeće i izvanraspravno vijeće nadležnog suda prilikom odlučivanja o prijedlogu za određivanje/produljenje istražnog zatvora ili nakon podizanja optužnice prilikom samostalnog odlučivanja o mjeri istražnog zatvora.

U policijskoj, državnoodvjetničkoj i sudskoj praksi u pravilu nema dovoljno vremena za detaljnu i sveobuhvatnu procjenu slučaja a niti 100% pouzdanih pokazatelja visokog rizika okrivljenika i potreba zaštite žrtve već se stručnjaci koriste svojim radnim iskustvom i najčešće na početku koriste teže mjere- istražni zatvor kako bi bili sigurni da se isto ili teže kazneno djelo na štetu iste žrtve neće ponoviti/dogoditi.

Tu se radi o primjeni mjere istražnog zatvora po čl. 123. st. 1. toč. 3. ZKP/08 kad osobite okolnosti upućuju na opasnost da će okrivljenik ponoviti kazneno djelo ili da će dovršiti pokušano kazneno djelo ili da će počiniti teže kazneno djelo za koje je po zakonu moguće izreći kaznu zatvora od pet godina ili težu kaznu, kojim prijeti.

Tijekom prethodnog postupka radi zaštite žrtava a i osiguranja neometanog vođenja kaznenog postupka u ovakvim predmetima često se koristi i druga zakonska osnova za primjenu mjere istražnog zatvora opisana u čl. 123. st. 1. točki 2. ZKP/08 kada osobite okolnosti upućuju na opasnost da će okrivljenik ometati kazneni postupak utjecajem na svjedoke, u ovom slučaju na naše žrtve ili osobe koje su povezane sa žrtvom.

4. 3. Moguće rješenje:

Mogući instrumenti kojima bi se policija, državno odvjetništvo i sud mogli koristiti prilikom ove procjene su sljedeći.

- a) **Određena pomoć u procjeni može biti „institut pojedinačne procjene žrtve“ po ZKP/08 i Pravilniku o načinu provedbe pojedinačne procjene žrtve.**

Prema čl. 43. st. 1. toč. 3. ZKP/08 žrtva ima pravo na zaštitu od zastrašivanja i odmazde a prema istom čl. 43. st. 1. toč. 10. ZKP/08 ima pravo biti obaviještena o mjerama koje su poduzete radi njene zaštite.

Čl. 43 a st. 1. ZKP/08 propisuje pojedinačnu procjenu žrtve na način da prije prvog ispitivanja žrtve, tijelo koje provodi ispitivanje će u suradnji sa tijelima, organizacijama i ustanovama za pomoć i podršku žrtvama kaznenih djela, provesti pojedinačnu procjenu žrtve. Pojedinačna procjena žrtve uključuje utvrđivanje postoji li potreba za primjenom posebnih mjera zaštite u odnosu na žrtvu.

Čl. 43a st. 2. ZKP/08 propisuje da će se pri poduzimanju pojedinačne procjene žrtve uzeti u obzir – osobne značajke žrtve, vrsta ili narav kaznenog djela i okolnosti počinjenja kaznenog djela.

Prema čl. 1. točki 3. Pravilnika o načinu provedbe pojedinačne procjene žrtve procjenu potreba žrtve provode sva tijela prethodnog i kaznenog postupka (policijski službenici, državni odvjetnici i suci) koja dolaze u kontakt sa žrtvom počevši od izvida pa do pravomoćnog okončanja kaznenog postupka, sukladno odredbama ovog Pravilnika.

Članak 2. st. 1. istog Pravilnika između ostalog propisuje kako postupak pojedinačne procjene potreba žrtve za zaštitom sastoji se od utvrđivanja postoji li

potreba žrtve za primjenom posebnih mjera zaštite (u daljnjem tekstu: procjena potreba) te, ako postoji, koje posebne mjere zaštite je potrebno provesti kako bi se žrtva dodatno zaštitila i time smanjio rizik od njene daljnje traumatizacije ili ponovne viktimizacije.

A u čl. 4. st. 3. Pravilnika je jasno naznačeno kako procjena potreba mora uzeti u obzir postojeće i potencijalne opasnosti i rizike za žrtvu.

Sukladno Pravilniku i ZKP/08 navedenu procjenu radi tijelo koje provodi ispitivanje (policija, državno odvjetništvo i sud) uz suradnju s tijelima, organizacijama i ustanovama za pomoć i podršku žrtvama kaznenih djela što u sudskoj praksi u pravilu znači da sudac ovu procjenu povjerava službi za podršku žrtvama i svjedocima ili višim stručnim savjetnicima – izvanpravne struke, koji onda daju i procjenu potreba žrtve, potreba zaštite žrtve te obavještavaju žrtve o svim mjerama ili ukidanju mjera koje su određene radi zaštite žrtve.

Kad se radi o predmetnim kaznenim djelima, prema čl. 7. istog Pravilnika pri procjenjivanju postoje li rizici ili strah od nanošenja štete iz članka 5. točke 2. ovog Pravilnika uzet će se u obzir da teška kaznena djela uključuju, ali se ne ograničavaju, na nasilje u bliskim odnosima, rodno uvjetovano nasilje, spolno nasilje i spolno iskorištavanje, trgovanje ljudima, zločin iz mržnje, terorizam, organizirani kriminal i druga kaznena djela s elementima nasilja.

I prema čl. 8. Pravilnika, pri procjeni okolnosti počinjena kaznenog djela iz članka 5. točke 2. ovog Pravilnika, posebno će se uzeti u obzir: je li žrtva osobno povezana s osumnjičnikom odnosno okrivljenikom kao bliska osoba (primjerice, član obitelji, osobe koje žive u istom kućanstvu i drugo) ili kao osobe u bliskim odnosima (primjerice, osobe u intimnom odnosu koje ne žive u istom kućanstvu), boji li se žrtva da će joj osumnjičnik odnosno okrivljenik nauditi, je li osumnjičnik odnosno okrivljenik već ranije na sličan način postupao prema žrtvi, a posebno u posljednje vrijeme (bez obzira je li to postupanje bilo prijavljeno i procesuirano kao kazneno djelo ili nije), je li kazneno djelo počinjeno na osobito okrutan i/ili ponižavajući način, je li žrtva ekonomski ovisna o osumnjičniku odnosno okrivljeniku (primjerice roditelj, partner, poslodavac žrtve i slično), postoje li neke druge okolnosti počinjenja kaznenog djela iz kojih proizlazi da za žrtvu postoji ozbiljan rizik od nanošenja štete.

Dakle, tu nam se daju i određeni elementi procjene i za primjenu mjera zaštite žrtve- istražni zatvor ili mjere opreza ili da uopće mjere zaštite žrtve nisu potrebne.

Kako to izgleda u praksi pokazuje sljedeća procjena:

OBRAZAC O PROVEDENOM POSTUPKU POJEDINAČNE PROCJENE POTREBA ŽRTVE ZA ZAŠTITOM

Naziv tijela Općinski kazneni sud u Zagrebu
u predmetu: Kzd-..../2023 dana2023.

Provelo je pojedinačnu procjenu potreba za zaštitom žrtve

XX,
(ime i prezime žrtve)

XX,
(datum rođenja)

(OIB/odgovarajući identifikacijski podatak)

uz sudjelovanje žrtve

bez sudjelovanja žrtve

Nakon provedenog postupka je zaključeno:

NEMA POTREBE ZA PRIMJENOM POSEBNIH MJERA ZAŠTITE

UTVRĐENA JE POTREBA ZA PRIMJENOM POSEBNIH MJERA ZAŠTITE

(navesti kojih): ispitivanje putem audio video uređaja, tajnost osobnih podataka.

Napomena: žrtva traži psihološku pomoć i zaštitu od okrivljenika, istog se boj i moli biti obaviještena o svim mjerama koje se poduzimaju prema okrivljeniku a radi njene zaštite.

Provoditelj procjene: _____,

(ime i prezime)

(potpis)

- b)** Drugi važeći zakonodavni okvir je Zakon o probaciji kad sud sukladno čl. 15. st. 1. navedenog Zakona može zatražiti od probacijskog ureda prilikom odlučivanja o izboru vrste i mjere kaznenopravne sankcije izvješće o osobnim, obiteljskim i drugim prilikama optuženika, procjenu kriminogenog rizika i tretmanskih potreba okrivljenika.

U tom slučaju nadležni Probacijski ured u smislu čl. 5. Pravilnika o načinu obavljanja probacijskih poslova *dostavlja državnom odvjetniku ili sudu* podatke o konkretnim okolnostima koje su zatražene u zahtjevu državnog odvjetnika ili suda, dodatne podatke koje probacijski službenik procijeni korisnim za postupak odlučivanja te stručno mišljenje vezano uz svrhu traženja izvješća te procjenu kriminogenog rizika i tretmanskih potreba osobe uključene u probaciju.

Pritom procjenu kriminogenih rizika i potreba **Probacija sukladno čl. 15. Zakona o probaciji i čl. 5. Pravilnika o načinu obavljanja probacijskih poslova**, obavlja primjenom **Sustava procjene počinitelja**. Navedena izvješća su vrlo korisna jer osim detaljnih osobnih, obiteljskih i imovnih prilika okrivljenika, daju primjenom navedenog Sustava ovakav rezultat:

„Temeljem provedene procjene rizika i tretmanskih potreba utvrđena je SREDNJA vjerojatnost ponovnog počinjenja kaznenog djela te SREDNJA razina rizika od nanošenja štete po druge, ili „*SREDNJU vjerojatnost ponovnog počinjenja kaznenog djela te niska razina rizika od nanošenja štete po druge*“ ili „*Temeljem sustava procjene rizika od štete dobiveni su rezultati da optuženik predstavlja visoki rizik od štete po druge. Na temelju raspoloživih informacija procijenjeno je da je vjerojatnost od ponovnog počinjenja kaznenog djela visoka.*“

Kako to konkretno izgleda u praksi:

REPUBLIKA HRVATSKA
OPĆINSKI KAZNENI SUD U ZAGREBU
ODJEL ZA MLADEŽ

Zagreb, Ilica - Selska, Ilica 207 Poslovni broj: 2. Kzd-_____/2023-...

PROBACIJSKI URED ZAGREB I

Zagreb, Savska 41/8

Pred Općinskim kaznenim sudom u Zagrebu, Odjel za mladež u tijeku je kazneni postupak protiv optuženog _____ zbog kaznenog djela nasilja u obitelji iz članka 179.a Kaznenog zakona (Narodne novine broj 125/11,144/12., 56/2015., 61/15., 101/17., 118/18., 126/19. i 84/21; nastavno KZ/11) i dva kaznena djela iz članka 177. stavka 2. KZ/11.

Za potrebe ovog kaznenog postupka molimo da sukladno članku 15. Zakona o probaciji (Narodne novine broj 99/2018) dostavite ovom sudu izvješće o osobnim, obiteljskim i imovnim prilikama optuženog sa procjenom kriminogenih rizika i tretmanskih potreba, a što nam je potrebno radi odluke o vrsti i mjeri kaznenopravne sankcije u konkretnom predmetu.

Molimo da posebno naznačite stupanj rizika optuženika u odnosima sa oštećenom suprugom i djecom

Osobni podaci optuženog _____. su: OIB _____, sin R. i M., rođene R, rođen dana _____ u _____, s prebivalištem u _____, pismenim, sa završenom srednjom _____ školom, po zanimanju _____, zaposlen, (ne) oženjen, otac _____ djece, državljanin Republike Hrvatske.

U pravitku dopisa dostavljamo vam spis predmeta te molimo da spis predmeta nakon procjene i sastavljanja izvješća uz vaše izvješće vratite Općinskom kaznenom sudu u Zagrebu, Odjel za mladež broj Kzd _____/2023.

U Zagrebu, _____ 2023.

Sudac:

U pravitku:

spis predmeta Kzd _____/2023

Primjer procjene Probacijskog ureda

IZVJEŠĆE U POSTUPKU ODLUČIVANJA O KAZNENOPRAVNOJ SANKCIJI

Podaci o osobi uključenoj u probaciju

Ime i prezime	M.M.		
OIB	Datum rođenja
Prebivalište	Boravište	/
Klasa		
Probacijska službenica	J.L.	Probacijski ured	Probacijski ured

Okolnosti koje su provjeravane

- osobne, obiteljske i imovinske prilike
- procjena kriminogenih rizika i potreba primjenom Sustava procjene počinitelja

Izvori informacija

- Zahtjev za izradom izvješća Općinskog, broj: Kzd-..... od
- Spis Općinskog kaznenog suda u Zagrebu
- Izvadak iz JRO MUP od
- Izvadak iz kaznene evidencije od
- Izvadak iz prekršajne evidencije od
- Osobni razgovor s optuženikom dana i dana
- Osobi razgovor sa roditeljima optuženika dana
- Terenski obilazak na adresi prebivališta dana
- Nalazi psihijatra od

Provjere činjenica koje je provela probacijska službenica

Temeljem provedene procjene rizika i tretmanskih potreba utvrđena je VISOKA vjerojatnost ponovnog počinjenja kaznenog djela te SREDNJA razina rizika od nanošenja štete po druge.

Kao kriminogene potrebe presudne za kriminalno ponašanje optuženika izdvojena su slijedeća područja:

Obiteljski odnosi poremećenost odnosa, usmjerenost na bivšu suprugu i činjenicu napuštanja bračne zajednice.

Emocionalna prilagodba Zlouporaba alkohola. Poremećaj ličnosti.

Eventualna ograničenja u provjeri činjenica

/

Zaključak

Temeljem provedene procjene rizika i tretmanskih potreba utvrđena je VISOKA vjerojatnost ponovnog počinjenja kaznenog djela te SREDNJA razina rizika od nanošenja štete po druge. Kao kriminogene potrebe presudne za kriminalno ponašanje optuženika izdvojena su slijedeća područja: obiteljski odnosi i emocionalna prilagodba. Obiteljski odnosi su se dosta narušili uslijed cijele situacije. Utvrđeno je da su prisutni određeni psihički problemi te promjene na planu osobnosti kao i zlouporaba alkohola te bi nastavak psihijatrijskog tretmana bio zaštitni čimbenik.

Napomena

/

.....,

Probacijska službenica

Voditeljica

J.L.

M.S.

- c) Treći način procjene primjene mjera zaštite u odnosu na žrtvu (a koji je zapravo prvi u redosljedu postupanja u kaznenom postupku) je u praksi od 1. studenog 2022. kada je prema internetskim stranicama **Ministarstva unutarnjih poslova Republike Hrvatske** svim policijskim upravama dostavljen slijedeći **Obrazac rizičnih faktora za ponavljanje nasilničkog ponašanja**, kojeg su policijski službenici temeljne i kriminalističke policije u obvezi koristiti i dostavljati nadležnom pravosudnom tijelu. I iz sljedećih podataka koji se prikupljaju vidljivi su elementi koji se uzimaju u obzir prilikom procjene rizika počinitelja za ponovnim činjenjem kaznenog djela s elementima nasilja i potrebom zaštite žrtve.

**OBRAZAC RIZIČNIH FAKTORA ZA
PONAVLJANJE NASILNIČKOG
PONAŠANJA POLICIJSKA UPRAVA
/ODJEL/ POLICIJSKA POSTAJA:
IME I PREZIME POČINITELJA**

IME I PREZIME ŽRTVE

BROJ SPISA

dob počinitelja, datum izvršenja,
zakonska kvalifikacija djela
dob žrtve, srodnički odnos sa

NE	DA	počiniteljem	NAPOMENA
☐		Počinitelj je prijetio da će usmrtiti žrtvu ili njoj blisku osobu	
☐		Počinitelj je bio nasilan prema djeci	
☐		Počinitelj je bio nasilan prema drugim članovima kućanstva	(kome i na koji način)
☐		Počinitelj je žrtvu ranije pratio, uhodio, nadzirao	
☐		Počinitelj je žrtvu ograničavao u kretanju, kontrolirao financijska sredstva, kontakte s drugima	
☐		Počinitelj je iskazivao/iskazuje pretjeranu ljubomoru i/ili posesivnost prema žrtvi	
☐		Počinitelj je seksualno zlostavljao žrtvu	
☐		Počinitelj je fizički zlostavljao žrtvu	
☐		Počinitelj je davio/gušio žrtvu	
☐		Žrtva je zadobila vidljive tjelesne ozljede	
☐		Počinitelj se ponašao okrutno, ponižavajuće ili bešćutno prema žrtvi	
☐		Žrtva iskazuje strah od počinitelja	
☐		Počinitelj se sve učestalije ponaša nasilno ili/i je nasilje jačeg intenziteta	
☐		Počinitelj je ranije evidentiran kao počinitelj kažnjive radnje s elementima nasilja:	
		- kaznenog djela prema bliskoj osobi	
		- prekršaja prema bliskoj osobi	
		- kaznenog djela/prekršaja s elementima nasilja na štetu drugih osoba	

Počinitelj je prekršio ili je ranije kršio izrečenu mjeru opreza ili zaštitnu mjeru

(kome i na koji način)

Postoje saznanja o **drugom** ranijem **neprijavljenom** nasilničkom ponašanju počinitelja

Počinitelj posjeduje vatreno oružje

Postoje saznanja da je počinitelj pokušao suicid ili prijetio da će to učiniti.

Postoje saznanja da počinitelj boluje od psihijatrijskog oboljenja

Počinitelj je socijalno izoliran (nema podršku obitelji ili prijatelja)

(pod utjecajem kojeg sredstva)

Počinitelj se nasilnički ponašao pod utjecajem alkohola ili droga

Počinitelj inače prekomjerno konzumira alkohol ili koristi droge

Počinitelj pripada zajednici koja ima drugačiju kulturu i običaje koji opravdavaju nasilje

Žrtva je napustila počinitelja ili je najavila da će ga napustiti ili je u tijeku postupak brakorazvoda

(kakav)

Postoji li problem oko ostvarivanja kontakata s djecom

(koji)

Prije nasilnog događaja zbio se neki poseban događaj (neriješeni imovinsko

pravni odnosi, financijske poteškoće,
ostanak bez posla, ostanak bez stana,
zdravstveni problem, preljub – čiji ili nešto
drugo)

OPAŽANJA POLICIJSKOG SLUŽBENIKA NA MJESTU DOGAĐAJA: emocionalna i dr. stanja žrtve i počinitelja: uznemirenost, strah, agresivnost, hladnokrvnost, primijećene ozljede, oštećene stvari, žrtva osoba s invaliditetom ili posebno ranjiva zbog drugih razloga: dijete, osoba s problemima mentalnog zdravlja, starija osoba, strani državljanin, trudnica

- d) Ponekad u nekim predmetima imamo i neke druge izvore o informacijama o **visokom riziku okrivljenika, kao što je izvješće i procjena Hrvatskog zavoda za socijalni rad** (ranije Centra za socijalnu skrb), pa državno tijelo, najčešće sud, hitno postupuje i po takvim procjenama i podacima.

Sljedeći slučaj će pokazati kako to konkretno izgleda u praksi:

Pred Općinskim kaznenim sudom u Zagrebu vodio se kazneni postupak protiv optuženog V.P., u povodu uvodno citirane optužnice OKDO Zagreb, a zbog kaznenih djela iz članka 177. stavka 2. KZ/11, kaznenog djela iz članka 139. stavka 2. i 4. KZ/11 i kaznenog djela iz članka 144. KZ/11 u vezi članka 51. KZ/11.

Optuženom V.P. su rješenjem ovog suda od 26. travnja 2022. godine broj Kvm-150/2022-5 produljene mjere opreza zabrane približavanja oštećenoj O.P. i R.P. na razdaljinu manju od 200 metara i zabrane uspostavljanja izravne ili neizravne veze s istima.

Dana 26. listopada 2022. godine u spis je zaprimljeno je izvješće III. PP Zagreb iz kojeg proizlazi da je istog dana oštećena O.P. obavijestila Policijsku postaju da je optuženi V.P. odmah nakon što je ista napustila Sigurnu kuću dana 8. lipnja 2022. godine tj. nekoliko dana nakon toga od strane optuženog V.P. zaprimila telefonske pozive i poruke u kojima je pisao zašto se ne javlja, s kime je, tko joj brani da se javi a na što oštećena O.P. nije odgovarala niti se javljala na pozive. Nadalje, iz izvješća proizlazi kako je oštećenica dana 25. listopada 2022. godine oko 09,00 sati na svoj broj mobitela zaprimila telefonske pozive s broja 091/987-6407 na koje pozive se nije javljala, a nakon čega je oštećenica povratno nazvala navedeni broj, gdje je ista šutjela, ali je prepoznala glas od optuženog V.P. nakon čega je prekinula telefonski poziv. Nadalje, iz izvješća proizlazi kako je oštećenica istog dana u 11,09 sati na svoj mobitel odnosno na Whats app zaprimila poruku s broja 091/595-8448 u kojoj poruci je pisao „Zvao sam te u vezi male dobila je poziv za pregled ocu je više vidit ovo više nema smisla, molim te javi se da se dogovorimo oko male to je i moje dijete imam je pravo vidjeti a ti živi svoj život kako god želiš samo mi mala bitna molim te nazovi me. Nadalje, dana 11. studenog 2022. godine u spis je zaprimljeno izvješće IX. Policijske postaje Zagreb iz kojeg proizlazi kako optuženi V.P. krši mjere opreza u odnosu na oštećenicu na način da ju naziva na mobitel i da joj šalje SMS poruke u kojima ju nagovara da obnove svoju vezu te ju pritom optužuje da mu onemogućava kontakt s zajedničkim djetetom R.P.. Oštećenica se prilikom kršenja mjera opreza obratila Centru za socijalnu skrb te iz izvješća Centra za socijalnu skrb proizlazi kako optuženik ne samo da krši mjere opreza koje su mu naložene već je prema procjeni Centra za socijalnu skrb optuženik osoba koja je u riziku za počinjenje femicida.

Rješenjem ovog suda poslovni broj: 2. Kvm-372/2022 od 14. studenog 2022. godine, na temelju članka 98. stavka 1. i 6. ZKP/08 u vezi članka 127. stavka 4. ZKP/08 u vezi članka 123. stavka 1. točke 3. ZKP/08 odlučeno je mjere opreza zabrane približavanja oštećenj O.P. i maloljetnoj oštećenj R.P. na razdaljinu manju od 200 metara i zabrane uspostavljanja i održavanja izravne ili neizravne veze oštećenom O.P. i R.P., a koje su optuženom V.P. određene rješenjem ovog suda od 4. veljače 2022. broj Kovm-21/2022 te produljene rješenjem ovog suda broj Kvm-150/2022-5 od 26. travnja 2022. godine, zamjenjuju se na način da se protiv optuženog V.P. određuje istražni zatvor iz razloga u članku 123. stavku 1. točki 3. ZKP/08.

U obrazloženju rješenja je istaknuto da se postojeća iteracijska opasnost više ne može otklanjati blažim mjerama od mjere istražnog zatvora i da samo mjera istražnog zatvora može spriječiti činjenje novih sličnih ili težih kaznenih djela. Naime, prema iskazima supruge optuženika i strica optuženika optuženik je osoba koja je sklona prekomjernoj konzumaciji alkohola, u ovom predmetu iako je već ranije bio u istražnom zatvoru nakon izrečene mjere opreza zabrane uspostavljanja i održavanja izravne i neizravne veze istih se nije pridržavao, odnosno istu je prekršio, obzirom je odmah po izlasku oštećenice iz Sigurne kuće, u lipnju 2022., u više navrata slao SMS poruke oštećenj O.P. u cilju da je pronađe i da ostvari kontakt s njom kao i s djetetom R.P. iako je svjestan činjenice da kontakte s oštećenicama ne smije uspostavljati budući da mu je to zabranjeno mjerama opreza naloženima u ovom kaznenom postupku te s obzirom na činjenicu da je optuženik upoznat s rješenjem Općinskog građanskog suda u Zagrebu od dana 16. kolovoza 2022. godine kojim je određeno da zajedničko dijete maloljetna R.P. stanuje s majkom O.P., a osobni odnosi s ocem V.P. neće se održavati sve dok su na snazi mjere opreza u ovom postupku. Dakle, optuženik je bio upozoren na posljedicu ukoliko se ne bude pridržavao izrečenih mu mjera opreza u ovom postupku, međutim, svojim ponašanjem je pokazao potpuno nekritički stav prema izrečenim mjerama opreza i shvaćanju njihovog značenja, želeći očito unositi strah i nesigurnost kod oštećenice za njezin vlastiti život slanjem SMS poruka i kontaktiranjem iste i neposredno i putem drugih osoba, tako da je ovo vijeće odlučilo kao u izreci ovog rješenja, odnosno sukladno zakonskoj odredbi koja popisuje da se u slučaju kršenja mjera iste zamjenjuju istražnim zatvorom.

Osim navedene moguća je situacija da sam sud zatraži od nadležnog Hrvatskog zavoda za socijalni rad mišljenje o primjeni mjera zaštite prema žrtvi kaznenog djela, supruzi/partnerici okrivljenika i prema djeci koja su žrtve kaznenih djela ako se kazneni postupak vodi i za kaznena djela na štetu djece – povrede djetetovih prava iz čl. 177. st. 2. KZ/11.

Pri zadnjoj situaciji treba uzeti u obzir čl. 31 Konvencije kako prilikom odlučivanja o primjeni mjere zaštite i uvažavanja prava okrivljenika na viđanje djece, treba uzeti u obzir da se time ne ugrožavaju prava i sigurnost žrtve ili djece.

4. 4. Vježbe:

Slučaj 1

Pred Općinskim sudom u _____ od 2018. godine vodi se kazneni postupak protiv optuženog N.N. zbog kaznenog djela nasilja u obitelji iz čl. 179a KZ/11 i kaznenog djela iz čl. 177. st. 2. KZ/11. Prema optuženom N.N. nisu primjenjene mjere zaštite žrtve u smislu mjera opreza ili istražnog zatvora.

Žrtva treba biti ispitana u kaznenom postupku 2019. godine i provedena je pojedinačna procjena žrtve koja glasi:

X UTVRĐENA JE POTREBA ZA PRIMJENOM POSEBNIH MJERA ZAŠTITE

- „žrtva izjavljuje da želi biti ispitana putem video linka jer osjeća strah i nelagodu u blizini okrivljenika
- želim biti obavještavana o tijeku kaznenog postupka.
- Želim da me se obavijesti u slučaju da istome bude izrečena zatvorska kazna o vremenu odlaska na izdržavanje kazne te eventualnom uvjetnom otpustu, kao i vremenu izlaska iz zatvora. „

Pitanja:

- *Kako bi vi odlučili kao prvostupanjski sud u pogledu mjera zaštite žrtve u ovom kaznenom postupku?*
- *Zašto?*

Slučaj 1

Pred Općinskim sudom u _____ od 2018. godine vodi se kazneni postupak protiv optuženog M.M.. zbog kaznenog djela nasilja u obitelji iz čl. 179a KZ/11, kaznenog djela prijetnji iz čl. 139. st. 2. KZ/11 i kaznenog djela iz čl. 177. st. 2. KZ/11. Prema optuženom M.M. su primjenjene mjere zaštite žrtve - mjere opreza iz čl. 98. tt. 2. toč. 4. i 5. ZKP/08 zabrane približavanja i zabrane uspostavljanja izravne i neizravne veze sa žrtvom bivšom suprugom.

Žrtva treba biti ispitana u kaznenom postupku 2018. godine i provedena je pojedinačna procjena žrtve koja glasi:

X UTVRĐENA JE POTREBA ZA PRIMJENOM POSEBNIH MJERA ZAŠTITE

- da se ista ispita putem audio- video linka
- da bude obavještavana o tijeku postupka
- da joj se dostavi presuda

-u slučaju kazne zatvora da ju se obavještava o odlasku na izdržavanje, kao i otpustu sa izdržavanja kazne zatvora

- da se i nadalje prema okrivljeniku primjeni mjera opreza- zabrana približavanja

Pitanja:

- *Kako bi vi odlučili kao prvostupanjski sud u pogledu mjera zaštite žrtve u ovom kaznenom postupku?*
- *Zašto?*

5. ISTRAŽNI ZATVOR

5. 1. Uvodno:

Prema čl. 50. Konvencije kod istrage, kaznenog progona, postupovnog prava i zaštitnih mjera posebno se kod ovakvih predmeta naglašava načelo žurnosti postupanja i učinkovita istraga.

Prema istom članku stranke Konvencije su dužne poduzeti potrebne zakonodavne ili druge mjere kako bi osigurale da tijela odgovorna za provedbu zakona žurno odgovore na sve oblike nasilja obuhvaćene područjem primjene te Konvencije te na odgovarajući način pruže žrtvama primjerenu i trenutnu zaštitu.

Jedna od takvih mjera zaštite je u prvom redu istražni zatvor kao mjera procesne prisile koju određuje sud a kojom se oduzima sloboda okrivljenika, tijekom ili prije kaznenog postupka.

Da bi se istražni zatvor odredio moraju postojati materijalne pretpostavke-postojanje osnovane sumnje za počinjenje kaznenog djela i moraju postojati zakonski razlozi za istražni zatvor iz čl. 123. ZKP/08.

Kad se radi o bliskim odnosima, na početku postupka mjera istražnog zatvora je opravdana kad postoji osnovana opasnost da će optuženik osobno ili putem drugih osoba utjecati na žrtvu i davanje njenog iskaza ili iskaza drugih svjedoka, dakle ometati kazneni postupak utjecajem na svjedoke.

Radi se o primjeni mjere istražnog zatvora po zakonskoj osnovi iz čl. 123. st. 1. točka 2. ZKP/08 i o tzv. „koluzijskoj opasnosti“. Takva mjera prestaje kad žrtva i svjedoci budu ispitani pred policijskim službenikom, državnim odvjetnikom ili na dokaznom ročištu ili ako okrivljenik prizna počinjenje kaznenog djela.

Druga i to puno češća u sudskoj praksi zakonska osnova za primjenu mjere istražnog zatvora je zakonska osnova iz članka 123. stavka 1. točke 3. ZKP/08 ili tzv. „iteracijska opasnost“.

Radi se o opasnosti od ponavljanja kaznenog djela ili opasnosti od počinjenja težeg kaznenog djela za koje je propisana kazna zatvora od 5 godina ili teža a kojim optuženik prijete.

5. 2. Problemi u praksi:

Istražni zatvor sukladno tumačenju smisla odredbe čl. 122 ZKP/08 se primjenjuje kao krajnja mjera prema okrivljenicima ali zapravo na početku postupka, u ovakvim predmetima, radi zaštite žrtve to je često prva mjera.

Iako niti u jednom slučaju primjena mjere istražnog zatvora ne smije biti određivanje za „svaki slučaj“, kod težih kaznenih djela kao što je ubojstvo (u pokušaju) iz čl. 110 KZ/11 ili iz čl. 111 KZ/11, otmica iz čl. 137. KZ/11, silovanje iz čl. 153 KZ/11 ista se ukazuje odmah opravdanom.

Isto tako mjera istražnog zatvora ukazuje se opravdanom kod predmetnih kaznenih djela nasilja kada se radi o tome da je okrivljenik već ranije bio osuđen zbog istovrsnih kaznenih djela na štetu istih članova obitelji ili je bio jedanput ili više puta prekršajno osuđen zbog istovrsnih prekršajnih djela po Zakonu o zaštiti od nasilja u obitelji.

Druge opravdane situacije su, kad je optuženik moguće kazneno i prekršajno neosuđivan ali mu se stavlja na teret da je kazneno djelo/a počinio pod utjecajem alkohola ili droga s kojima ima problema u smislu zluporabe ili ovisnosti.

Sljedeće opravdane situacije su kad su se inkriminirane radnje odvijale u duljem razdoblju, kad okrivljenik pokazuje sve agresivnije nasilničko ponašanje ili kad je posebno fiksiran na žrtvu pa očigledno postoji opasnost od ponavljanja kaznenih djela.

Međutim, postoji i niz dvojbenih situacija u praksi i to posebno kod najčešćih kaznenih djela ove vrste a to je kazneno djelo prijetnje iz čl. 139 KZ/11, tjelesne ozljede iz čl. 117 KZ/11 i kaznenog djela nasilja u obitelji iz čl. 179a KZ/11 u stjecaju ili bez sa kaznenim djelom povrede djetetovih prava iz čl. 177. st. 2. KZ/11.

Tako primjerice, što učiniti kada je okrivljenik zaposlen i istražnim zatvorom gubi zaposlenje, zatim djeca gube uzdržavanje, stariji članovi obitelji – roditelji okrivljenika (koji su možda težeg zdravstvenog stanja, invalidi i slično) gube uzdržavanje i pomoć ukoliko sud okrivljeniku odredi istražni zatvor.

Nadalje, što u situaciji kada je samo okrivljenik zaposlen u obitelji a sama žrtva- supruga okrivljenika, nezaposlena ili s manjim prihodima, obitelj je opterećena kreditnim obvezama te okrivljenik uredno funkcionira osim pod utjecajem alkohola, žrtva ne želi istražni zatvor protiv okrivljenika „već samo da se isti liječi“.

Zatim, što u situaciji kada su odnosi okrivljenika i žrtve očito trajno narušeni, dvojbeno je da li se radi o kaznenom djelu/prekršaju ili nečem trećem i očigledna pozadina kaznene prijave je nemogućnost rješavanja razvoda braka, podjele bračne stečevine i skrbništva nad djetetom/djecom, mirnim putem.

Isto tako kod rokova trajanja istražnog zatvora treba obratiti pažnju na kaznena djela za koja je propisana kazna zatvora do 2 godine kao što je kazneno

djelo oštećenja tuđe stvari iz čl. 235. KZ/11 kada maksimalni rok trajanja u čl. 133. ZKP/08 nije propisan.

5. 3. Moguće rješenje:

U konkretnim predmetima svakako bi mjera istražnog zatvora morala biti u što kraćem trajanju a u tom vremenu nadležna državna tijela, državno odvjetništvo i sud bi trebali prikupiti sve potrebne informacije kako od žrtve tako i od drugih institucija (Hrvatskog zavoda za socijalni rad, poslodavca, škola koja pohađaju djeca, zatvorskih institucija) o okrivljeniku, o njegovom funkcioniranju, o odnosu sa žrtvom, o odnosu sa djecom i trebalo bi provesti psihijatrijsko vještačenje okrivljenika.

Nakon navedenog prikupljanja podataka ukoliko procjena pokaže da se ne radi o visokom riziku za žrtvu i ne radi se o visokom riziku za nova kaznena djela, sud bi trebao odmah najtežu mjeru – istražnog zatvora zamijeniti nekom blažom mjerom – mjerom istražnog zatvora u domu uz elektonički nadzor / mjerom opreza ili potpuno ukinuti mjeru istražnog zatvora bez zamjenskih blažih mjera.

Što se tiče rokova trajanja istražnog zatvora primjenjuju se rokovi iz čl. 133. ZKP/08 s time da ako se radi o kaznenom djelu za koje je propisana kazna zatvora do 2 godine, sudska praksa je isto riješila u korist optuženika, pa tako tada je trajanje istražnog zatvora do 1 mjeseca.

5. 4. Obrazac izreke rješenja:

riješio je

I Na temelju članka 127. stavka 4. Zakona o kaznenom postupku (Narodne novine broj 152/08, 76/09., 80/11, 143/12., 56/13., 145/13., 152/14, 70/17., 126/19. i 80/22.; u nastavku: ZKP/08) i članka 131. stavka 1. ZKP/08, produljuje se istražni zatvor protiv:

okrivljenog S.R., OIB:, sina i, rođene, rođenog u, s prebivalištem u, državljanina Republike Hrvatske, pismenog, sa završenom osnovnom školom, po zanimanju radnik, zaposlen u, oženjenog, oca četvero djece, bez čina, bez odlikovanja, protiv kojeg ne vodi se drugi kazneni postupak

u koji se uračunava vrijeme uhićenja te vrijeme provedeno u istražnom zatvoru određenom na temelju rješenja suca istrage Županijskog suda u Z.... broj Kir-...../2023 od2023. pa nadalje,

iz razloga u članku 123. stavku 1. točki 3. ZKP/08.

5. 5. Vježbe:

Slučaj 1

Okrivljenik je osnovano sumnjiv da je s više udaraca šakama po tijelu i ubodom kuhinjskim nožem u potkoljenicu, napao svoju suprugu, te nakon što se ona zaključala u drugu sobu, provalio vrata i pred maloljetnom djecom ju nastavio tući, da bi potom i svojoj majci, koja je stala u zaštitu snahe, nanio tešku tjelesnu ozljedu u vidu prijeloma vrata lijevog humerusa, te za vrijeme bijega s mjesta događaja pružio otpor prilikom uhićenja, udarajući djelatnika policije nekoliko puta rukama i nogama. Dakle, stavljaju mu se na teret kaznena djela nasilničkog ponašanja u obitelji iz čl. 215 a Kaznenog zakona, teške tjelesne ozljede iz čl. 99. st. 1. KZ i sprječavanja službene osobe u obavljanju službene dužnosti iz čl. 317. st. 2. KZ.

Okrivljenik je višekratno prekršajno kažnjavan također zbog nasilja u obitelji no nije kazneno osuđivan a sama supruga okrivljenika je podnijela u spis izjavu kojom se protivi produljenju mjere istražnog zatvora te je okrivljenik predlagao primjenu mjera opreza umjesto mjere istražnog zatvora.

Pitanja:

*Kako bi vi odlučili kao prvostupanjski sud u pogledu mjera zaštite žrtve u ovom kaznenom postupku?
Zašto?*

Slučaj 2

Okrivljenik je osnovano sumnjiv da je počinio dva kaznena djela prijetnje iz čl. 139. KZ/11 na štetu svoje supruge i svog oca i to izjavom da će "sve ovo zapaliti" nakon što mu je njegov otac rekao da će ga iseliti.

Okrivljenik nije osuđivan za kaznena djela, zaposlen je, ima dvoje djece za čije uzdržavanje doprinosi te bi istražnim zatvorom izgubio posao. Okrivljenik je isticao kako nema osnovane sumnje za predmetna kaznena djela i kako bi se i određivanjem mjera opreza zabrane približavanja supruzi M.D.P. ostvarila ista svrha.

Pitanja:

*Kako bi vi odlučili kao prvostupanjski sud u pogledu mjera zaštite žrtve u ovom kaznenom postupku?
Zašto?*

Slučaj 3

Okrivljeni I.V. je nepravomoćno proglašen krivim zbog teškog kaznenog djela protiv spolne slobode iz članka 154. stavka 1. točke 1. u vezi članka 152. stavka 1. KZ/11., kaznenog djela nasilja u obitelj iz članka 179a KZ/11. i kaznenog djela prijetnje iz članka 139. stavka 1. KZ/11. na štetu svoje supruge te osuđen na jedinstvenu kaznu zatvora u trajanju od jedne godine i dva mjeseca.

Okrivljeni I.V. se poziva na dob i zdravstvene probleme kao argumente za izostanak opasnosti od ponavljanja djela, isto tako se poziva kako ima smještaj u vikendici te nema niti mogućnosti niti motivaciju za činjenje novih kaznenih djela na štetu iste oštećenice.

Pitanja:

Kako bi vi odlučili kao prvostupanjski sud u pogledu mjera zaštite žrtve u ovom kaznenom postupku?

Zašto?

6. ISTRAŽNI ZATVOR U DOMU UZ ELEKTRONIČKI NADZOR OKRIVLJENIKA kao mjera zaštite žrtve

6. 1. Uvodno:

Druga moguća zakonska mjera zaštite žrtve u kaznenom postupku je mjera istražnog zatvora u domu uz elektronički nadzor okrivljenika opisana u čl. 119. ZKP/08, što je po svom karakteru i sadržaju blaža mjera u odnosu na mjeru istražnog zatvora iz čl. 123. ZKP/08.

Elektronički nadzor već je u primjeni u zemljama europskog kontinentalnog kruga najčešće kao jedan od načina provođenja alternativa kazni zatvora ali i kao mjera istražnog zatvora tijekom kaznenog postupka.

Veliki razvoj tehnologije u 20. stoljeću i razvoj prava okrivljenika i općenito ljudskih prava u istom razdoblju doveo je do sve veće primjene navedenog instituta, posebno kad se uzmu u obzir pozitivni financijski efekti jer je elektronički nadzor značajno jeftiniji od zatvorskog sustava.

Isto tako istražni zatvor u domu je manje otegotan za okrivljenika, jer u svom domu okrivljenik ima puno već mogućnost pripreme za suđenje i kontakt sa svojim braniteljem, manji su učinci društvene stigmatizacije te se na ovaj način uz istu svrhu istražnog zatvora, bolje ostvaruju prava okrivljenika, pretpostavka nedužnosti, pravo na pravičan postupak.

Vezano za primjenu navedenog instituta svakako treba slijediti i Preporuke Odbora ministara Vijeća Europe od 2014. godine koje u prvom redu određuju pojam elektroničkog nadzora kao generički pojam koji obuhvaća više tehnologija a trenutno

se koristi radio-frekvencija, verifikacija glasa i kombinacija satelitskog praćenja i praćenja mobilnih telefona. Praćenje alkoholiziranosti na daljinu (RAM) već postoji u SAD-u no u Europi nije još u širokoj primjeni. Tehnologije elektroničkog nadzora omogućavaju pravosudnim i izvršnim tijelima forme nadzora kojima se nadzire lokacija, kretanje i specifično ponašanje u okviru kaznenog postupka.

Isto tako Preporuke određuju smjernice u upotrebi elektroničkog nadzora kao što su primjerice: 1. načelo zakonitosti što znači da vrsta, dužina i modaliteti elektroničkog nadzora moraju biti propisani u zakonu; 2) načelo razmjernosti koja se odnosi na izvršenje nadzora; 3) načelo transparentnosti i prema javnosti i prema okrivljenicima i 4.) može se koristiti u raznim stadijima postupka i kombinaciji s drugim mjerama no za svako određivanje treba procijeniti koliko dugo može trajati, koja je opasnost za počinjenje novog kaznenog djela i slično.

Pravni institut „istražni zatvor u domu uz elektronički nadzor“ u Republici Hrvatskoj uređen je odredbama članka 119. do 121. Zakona o kaznenom postupku („ Narodne novine“ broj 152/08, 76/09, 80/11, 143/12, 56/13, 145/13,152/14, 70/17., 126/19. i 80/22. ; nastavno ZKP/08).

Isti pojam je uveden još 2008. godine kada je donijet Zakon o kaznenom postupku a navedene zakonske odredbe su više puta mijenjane i dopunjavane, zadnji puta izmjenama iz 2022.

Gledajući odredbe ZKP/08 o istražnom zatvoru u domu uz elektronički nadzor, iste su za sada restriktivno propisane samo za neke iznimne situacije i okolnosti - okrivljena trudna žena, osoba starija od 70 godina, osoba koja se otežano kreće, ili u drugim slučajevima kad to sud ocijeni iznimno opravdanim.

Što se tiče izvršenja, zadnjim izmjenama ZKP/08 u članku 121.stavku 2. ZKP/08 propisano je kako istražni zatvor u domu uz koji je sud odredio primjenu elektroničkog nadzora izvršava nadležna ustrojstvena jedinica ministarstva nadležna za poslove pravosuđa uz pomoć policije na čijem području se izvršava.

U istom razdoblju su bila donijeta dva provedbena propisa i to Pravilnik o evidenciji i izvršavanju istražnog zatvora u domu (NN 65/2010) te Pravilnik o načinu provedbe nadzora izvršavanja istražnog zatvora u domu (NN 151/14) a sada je u tijeku donošenje novog Pravilnika o načinu izvršavanja istražnog zatvor u domu uz primjenu elektroničkog nadzora.

Prijedlog Pravilnika je sljedeći:

Što se tiče pretpostavki za primjenu sukladno članku 3. Pravilnika, istražni zatvor u domu uz koji je nadležni sud odredio primjenu elektroničkog nadzora može se odrediti samo osobama koje ispunjavaju uvjete sukladno odredbama zakona kojim se uređuje kazneni postupak. Prema članku 4. Stavku 2. Pravilnika sud će prije donošenja rješenja zatražiti od službe za elektronički nadzor procjenu o izvedivosti elektroničkog nadzora.

Što se tiče sadržaja rješenja o istražnom zatvoru uz elektronički nadzor, isto je uređeno člankom 4. Pravilnika.

Dakle, rješenje sadrži zabranu udaljenja iz doma, a može sadržavati i mjere opreza iz zakona kojim se uređuje kazneni postupak. Rješenjem se određuje izvršavanje istražnog zatvora u nadležnom zatvoru, odnosno kaznionici, dok traje procjena o izvedivosti elektroničkog nadzora te priprema izvršavanja istražnog zatvora uz elektronički nadzor. Rješenje sadrži uvjete prema kojima se istražni zatvorenik može udaljiti iz doma kad je to potrebno zbog njegova liječenja ili zbog posebnih okolnosti uslijed kojih bi mogle nastupiti teške posljedice po život, zdravlje ili imovinu te adresu na kojoj će se izvršavati istražni zatvor uz elektronički nadzor. U rješenju se navodi da će se istražni zatvorenik, ako postavljanje uređaja za elektronički nadzor ne uspije zbog skrivljenog ponašanja ili zbog objektivnih nemogućnosti, bez odgađanja dovesti pred nadležni sud radi odluke o zamjeni istražnog zatvora uz elektronički nadzor u istražni zatvor. U rješenju se navodi da je po završetku istražnog zatvora uz elektronički nadzor, istražni zatvorenik dužan omogućiti vraćanje neoštećenog uređaja za elektronički nadzor u skladu s uputom službe za elektronički nadzor.

Navedeno rješenje se dostavlja ustrojstvenoj jedinici za elektronički nadzor ministarstva nadležnog za poslove pravosuđa, nadležnom zatvoru odnosno kaznionici, nadležnom državnom odvjetniku te osobi kojoj je određen istražni zatvor uz elektronički nadzor.

Zanimljivo je da sadržaj tog rješenja osim zabrane udaljenja iz doma iz čl. 98. st. 2. toč. 10. ZKP/08, može sadržavati i „mjere opreza“ iz zakona kojim se uređuje kazneni postupak.

Što bi to bilo korisno za zaštitu žrtava nasilja u obitelji? Svakako one mjere opreza koje i inače, uobičajeno se određuju u praksi za ovakve predmete a to su zabrana približavanja određenoj osobi iz članka 98. st. 2. toč. 4. ZKP/08, zabrana uspostavljanja i održavanja veze s određenom osobom iz čl. 98. st. 2. toč. 5 ZKP/08, obveze redovitog javljanja određenoj osobi ili državnom dijelu (psihijatrijskoj ustanovi) iz čl. 98. st. 2. toč. 3. ZKP/08 i slično.

Prije početka istražnog zatvora u domu uz elektronički nadzor postoje određene pripreme koje ne mogu trajati duže od 15 radnih dana a provode se u zatvoru ili kaznionici. Tamo nadležni zatvor odnosno kaznionica, u suradnji sa službom za elektronički nadzor, upoznaje istražnog zatvorenika s općim obvezama izvršavanja istražnog zatvora uz elektronički nadzor. Zatim, služba za elektronički nadzor u suradnji s nadležnim probacijskim uredom, dogovara termin i organizaciju postavljanja uređaja za elektronički nadzor te način sprovođenja zatvorenika i o navedenom žurno obavještava nadležni sud koji donosi nalog za sprovođenje iz istražnog zatvora u dom u vrijeme koje odredi služba za elektronički nadzor. O navedenom služba za elektronički nadzor žurno obavještava nadležnu policijsku postaju i nadležni zatvor odnosno kaznionicu. Sprovođenje provodi pravosudna policija zatvorskog sustava te traje do predaje imenovanog nadležnom službeniku službe za elektronički nadzor ili nadležnog probacijskog ureda. Zadnje navedeni službenik postavlja i aktivira uređaj za elektronički nadzor u domu istražnog zatvorenika uz pomoć policijskih službenika ministarstva nadležnog za unutarnje poslove sukladno odredbama zakona kojim se uređuju poslovi i ovlasti policije. O poduzetim radnjama iz stavka 6. ovoga članka službenik koji je postavio i aktivirao uređaj za elektronički nadzor sastavlja izvješće te se putem službe za elektronički nadzor žurno po jedan primjerak izvješća dostavlja nadležnom sudu, nadležnom državnom odvjetniku, nadležnom zatvoru, odnosno kaznionici te nadležnoj policijskoj postaji.

Nakon toga počinje istražni zatvor u domu uz elektronički nadzor koji nadzire služba za elektronički nadzor uporabom tehničkih sredstava nadzora. U slučaju potrebe, neposredan nadzor može se obaviti i ulaskom u dom istražnog zatvorenika uz pomoć policije sukladno odredbama zakona kojim se uređuju poslovi i ovlasti policije te ostvarivanjem neposrednog kontakta s istražnim zatvorenikom.

Opći uvjeti istražnog zatvora uz elektronički nadzor i obveze istražnog zatvorenika propisani su člankom 6. Pravilnika a to je pisana suglasnost istražnog zatvorenika o ulasku službenika službe za elektronički nadzor ili nadležnog probacijskog službenika u dom istražnog zatvorenika u svrhu pripreme i provedbe istražnog zatvora uz elektronički nadzor, dostupnost istražnog zatvorenika u bilo koje doba putem nadzornog uređaja, u slučaju odlaska na liječenje, elementarne nepogode ili drugih okolnosti uslijed kojih bi mogle nastupiti teške posljedice po život i zdravlje istražnog zatvorenika služba za elektronički nadzor obavijestit će nadležni sud koji će donijeti odluku o napuštanju doma, dolazak u nadležni sud, državno odvjetništvo, policijsku postaju ili probacijski ured kad je to određeno nalogom ili pozivom suda ili državnog odvjetništva, poštivanje uvjeta elektroničkog nadzora i standardne upute za korištenje uređaja elektroničkog nadzora, rukovanje uređajima za elektronički nadzor isključivo prema uputama službe za elektronički nadzor i neoštećivanje opreme za elektronički nadzor, davanje pisane izjave da je u mogućnosti poštivati uvjete elektroničkog nadzora.

Ako se istražni zatvor u domu uz elektronički nadzor uredno provede: sukladno članku 14. Pravilnika, sud donosi rješenje o ukidanju istražnog zatvora uz elektronički nadzor te o završetku izvršavanja istražnog zatvora uz elektronički nadzor te služba za elektronički nadzor obavještava istražnog zatvorenika i nadležnu policijsku postaju o završetku istražnog zatvora uz elektronički nadzor te dogovara termin deaktiviranja i preuzimanja opreme za elektronički nadzor. Isto tako o završetku izvršavanja istražnog zatvora uz elektronički nadzor policija odmah obavještava žrtvu, ako je tako zahtijevala, sukladno odredbama zakona kojim se uređuje kazneni postupak. I na kraju u domu optuženika se preuzima oprema i deaktivira.

Ako se istražni zatvor u domu uz elektronički nadzor uredno ne provede sud ponovno odlučuje o istražnom zatvoru te sukladno članku 15. Pravilnika donosi rješenje o nastavku izvršavanja istražnog zatvora u zatvoru odnosno kaznionici.

U Pravilniku su jasno određene situacije što predstavlja razloge za donošenje navedenog rješenja. Tako se radi situacijama iz članka 10. Pravilnika o kršenju uvjeta istražnog zatvora - koje istražni zatvorenik može počinuti neopravdanom odsutnošću iz doma izvan dopuštenog vremena, namjernim izbjegavanjem elektroničkog nadzora, oštećivanjem uređaja ili drugih kršenja općih obveza elektroničkog nadzora, žurno će se izvijestiti nadležni sud i nadležna policijska postaja.

Isto tako radi se o situaciji iz članka 7. Pravilnika da postavljanje uređaja za elektronički nadzor ne uspije zbog skrivljenog ponašanja istražnog zatvorenika.

Ako se radi o objektivnoj nemogućnosti postavljanja tog uređaja što je opisano u članku 7. Pravilnika, optuženik ponovno mora pred sud i sud preispituje izrečenu mjeru.

Pravilnik u članku 12. Propisuje i druge situacije kao što je prijetnja i/ili vrijeđanja službenika ili druge slične radnje od strane istražnog zatvorenika i/ili ukućana o čemu će služba za elektronički nadzor obavijestiti nadležni sud, nadležno državno odvjetništvo te nadležnu policijsku postaju.

Članak 16. Pravilnika koji propisuje način vođenja evidencija, zapravo i pokazuje da su može donijeti tri vrsta rješenja u postupku:

1. rješenje o istražnom zatvoru uz elektronički nadzor,
2. rješenje o produljenju istražnog zatvora uz elektronički nadzor,
3. rješenje kojim se ukida istražni zatvor uz elektronički nadzor.

6. 2. Problemi u praksi:

Postavlja se pitanje što to donosi u kaznenom procesnom pravu Republike Hrvatske, koje novine, da li je ta mjera odgovarajuća za zaštitu žrtava nasilja, da li je ta mjera odgovarajuća za okrivljenika, posebno okrivljenika koji je zaposlen i je li ta mjera primjerena situaciji.

Postavlja se pitanje koji su to zapravo slučajevi primjene obzirom da su postavljeni restriktivno ako je okrivljena „trudna žena, osoba starija od 70 godina, osoba koja se otežano kreće, ili u drugim slučajevima kad to sud ocijeni iznimno opravdanim“, posebno je zanimljiva zadnja odredba i u kojem smjeru će sudska praksa vezano za to se razvijati.

6. 3. Moguće rješenje:

Navedena mjera bi se mogla primijeniti i kod predmetnih slučajeva nasilja ukoliko okrivljenik nije zaposlen ili ima radno mjesto čije poslove može obavljati i od kuće i to različite od mjesta boravka žrtvi kaznenog djela.

Mjera je zatim prikladna u situacijama kada je okrivljenik zaposlen ali može otvoriti dulje bolovanje primjerice radi liječenja od ovisnosti o alkoholu, drogama ili zbog nekih drugih zdravstvenih teškoća koje nije liječio a koje su poticajno djelovale na počinjenje kaznenog/ih djela.

Mjera je isto tako prikladna kada je okrivljenik doista osoba starije životne dobi, otežano se kreće, ima većih zdravstvenih problema, tako da okrivljenik nema niti mogućnosti niti potrebe za izlaskom iz kuće osim za potrebe liječenja.

I mjera je prikladna kada je okrivljenik stranac s boravkom u Republici Hrvatskoj, samo se privremeno tu nalazi i ovdje ne radi, tako da u okviru istražnog zatvora u domu uz elektronički nadzor, svakako će biti dostupan tijelima sudbene vlasti, neće moći počinuti novo kazneno djelo a boravak negdje drugdje a ne zatvorskim uvjetima manje je otegotan za okrivljenika te financijski povoljniji za državu.

Dakle, kako će to izgledati u praksi, koja pitanja će otvoriti to će se još pokazati nakon početka primjene no svakako postoje različite mogućnosti primjene navedenog instituta.

6. 4. Obrazac izreke rješenja:

riješio je

I Na temelju članka 127. stavka 4. Zakona o kaznenom postupku ("Narodne novine" broj 152/08, 76/09, 80/11, 143/12, 56/13, 145/13, 152/14, 70/17., 126/19. i 80/22.; nastavno: ZKP/08) u vezi članka 119. stavka 1. ZKP/08 određuje se istražni zatvor u domu protiv

optuženog M.M. osobni podaci _____

iz razloga u članku 123. stavku 1. točki 3. ZKP/08.

II Na temelju članka 119. stavka 2. ZKP/08 zabranjuje se optuženom M.M. udaljenje iz doma na adresi svog prebivališta u _____

III Na temelju članka 119. stavka 3. ZKP/08 nad optuženim M.M. određuje se primjena tehničkih sredstava nadzora kojim se osigurava provođenje istražnog zatvora u domu.

IV Na temelju članka 121. stavka 1. i 2. ZKP/08 određuje se da istražni zatvor u domu uz primjenu elektroničkog nadzora izvršava nadležna ustrojstvena jedinica ministarstva pravosuđa nadležnog za poslove pravosuđa uz pomoć Policijske postaje _____.

V Na temelju članka 119. stavka 4. ZKP/08 upozorava se optuženik da će se u slučaju udaljenja iz doma protivno zabrani suda ili na drugi način ometanja istražnog zatvora u domu, protiv njega odrediti istražni zatvor. Isto tako optuženik se dužan pridržavati općih uvjeta istražnog zatvora uz elektronički nadzor i obveza koji su propisani člankom 6. Pravilnika o načinu izvršavanja istražnog zatvora u domu uz primjenu elektroničkog nadzora.

VI Na temelju članka 5. Pravilnika o načinu izvršavanja istražnog zatvora u domu uz primjenu elektroničkog nadzora optuženik se sprovodi na izvršavanje istražnog zatvora u Zatvor u _____, zbog pripreme istražnog zatvora uz elektronički nadzor a što ne može trajati duže od 15 radnih dana.

7. MJERE OPREZA kao ZAMJENA ZA MJERU ISTRAŽNOG ZATVORA

7. 1. Uvodno:

Mjere opreza su procesni institut uveden u prvom redu kao zamjena za mjeru istražnog zatvora te se percipiraju kao blaže mjere od mjere istražnog zatvora i istražnog zatvora u domu a iste u kaznenom postupku određuje državni odvjetnik ili sud.

U nekim kaznenim predmetima ovakve vrste nasilja može se odmah donijeti procjena rizika od opasnosti počinjenja novog kaznenog djela pa se okrivljenicima, ako se ista svrha istražnog zatvora iz čl. 123. st. 1 t. 2. ZKP/08 te čl. 123. st. 1. t. 3. ZKP/08 može ostvariti blažim mjerama, izriču „mjere opreza“.

Isto tako u nekim slučajevima kad je istražni zatvor već određen, ako se ista svrha može ostvariti mjerom opreza, određuju se mjere opreza.

Zakonom o kaznenom postupku iz 2008. definirane su mjere opreza u čl. 98. st. 2. ZKP/08 i to zabrane napuštanja boravišta, zabrane posjećivanja određenog mjesta i područja, obveza redovitog javljanja određenoj osobi ili državnom tijelu, zabrana približavanja određenoj osobi, zabrana uspostavljanja ili održavanja veze s određenom osobom, zabrana obavljanja određene poslovne aktivnosti, privremeno oduzimanje putne ili druge isprave za prijelaz državne granice, privremeno oduzimanje dozvole za upravljanje motornim vozilom. Novelom iz 2013. dodane su još dvije mjere opreza a to su zabrana uznemiravanja i uhođenja žrtve ili druge osobe i udaljenja iz doma. I Novelom iz 2020. dodana je još jedna mjera opreza zabrane pristupa internetu.

U st. 1. istog čl. 98. ZKP/08 je propisano da će se okrivljenik u rješenju o mjerama opreza upozoriti da će se u slučaju nepridržavanja izrečene mjere, ona zamijeniti istražnim zatvorom.

Radi zaštite žrtve u kaznenom postupku, posebice nasilja u obitelji i povezanih kaznenih djela i to kao zamjena za mjeru istražnog zatvora iz članka 123. stavka 1. točke 3. ZKP/08 – opasnost od ponavljanja kaznenog djela ili počinjenja težeg kaznenog djela, određuju se specifične mjere opreza upravo za te kaznene predmete.

Naime, radi se o mjerama koje su namijenjene sprečavanju potencijalno opasnog društvenog kontakta i to su najčešće mjere zabrane približavanja na određenu udaljenost i mjere zabrane uspostave izravne ili neizravne veze sa žrtvom. Ponekad se uz te mjere određuje mjera opreza udaljenja iz doma. A u još nešto manjoj mjeri primjenjuje se mjera zabrane uznemiravanja i uhođenja žrtve dok potpuno rijetko se donosi mjera zabrane posjećivanja određenog mjesta ili područja.

Uz naprijed navedene mjere iz članka 98. ZKP/08 koje su i donijete upravo sa svrhom zaštite žrtve, kroz sudsku praksu se donose i neke druge mjere u istim predmetima koje nisu imale tu svrhu već svrha zakonodavca je bila zamjena za mjeru istražnog zatvora iz članka 123. stavka 1. točke 1. ZKP/08 (opasnost od bijega, sprječavanje napuštanja boravišta).

Radi se o mjeri obveze javljanja nadležnom tijelu koja je zapravo prvenstveno propisana u smislu javljanja nadležnoj Policijskoj postaji kao određeni korektiv optuženika i stalni kontakt s državnim tijelom radi redovitog i kontinuiranog praćenja okrivljenika da ne pobjegne te radi podsjećanja da se vodi kazneni postupak i da se zakoni moraju poštivati.

U predmetima nasilja u obitelji i povezanih predmeta, ta mjera se ponekad izriče u tom smislu kao obveza javljanja nadležnom tijelu –Policijskoj postaji (iako je

moguće i u sud, Hrvatski zavod za socijalni rad) no sve češće se izriče u smislu obveze redovitog javljanja u nadležnu psihijatrijsku ustanovu i Klub liječenih alkoholičara.

Naime, u navedenim predmetima najčešće se radi da optuženik zlorabljuje alkohol ili je ovisnik o alkoholu a ponekad u kombinaciji s zlorabom droga ili se radi da optuženik ima određenih psihičkih teškoća. Iako tijekom kaznenog postupka zbog presumpcije nedužnosti ne bi se mogle provoditi mjere opreza u smislu liječenja i rehabilitacije optuženika, sud je ipak počeo tako odlučivati.

7. 2. Problemi u praksi:

Problemi u praksi kod primjene svih navedenih mjera nastaju ukoliko kazneni postupak traje dulje vrijeme, sud obzirom na broj žurnih predmeta u kojima mora postupati, ovakve predmete ne smatra toliko žurnim kao predmete u kojima je određen istražni zatvor protiv okrivljenika a izrečene mjere opreza tada mogu predstavljati okrivljeniku veće ograničenje njegovih prava i sloboda nego s primjenom puno kratkotrajnije mjere istražnog zatvora.

Nadalje, kod izricanja mjere opreza zabrane približavanja na određenu udaljenost i mjere opreza zabrane uspostave izravne ili neizravne veze sa žrtvom, problem nastaje kad okrivljenik slučajno susretne žrtvu negdje u istom mjestu ili žrtvu kontaktira jedanput ili dvaput porukom, ne shvaćajući ozbiljnost izrečenih mjera.

Iako na početku ovog poglavlja su spomenuti kao uobičajene mjere opreza za žrtvu kaznenog djela nasilja u obitelji određene mjere iz članka 98. ZKP/08 i sa primjenom tih mjera postoje određene nedoumice u praksi.

Dakle, iako mjera opreza zabrane uznemiravanja i uhođenja izgleda sucima praktičarima najprikladnija za žrtve nasilja u obitelji i drugih povezanih kaznenih djela u praktičnoj primjeni, nejasno je i optuženiku i žrtvi sadržaj te mjere i kako se ista krši. Žrtve u nekim predmetima izražavaju nezadovoljstvo zašto ta mjera, zašto ne neka druga (kao što je zabrana približavanja i uspostava veze). U nekim drugim predmetima, žrtve su potpuno zadovoljne tim mjerama, jer zamjenjuju približavanje i kontaktiranje, i oni mogu surađivati u vezi djeteta. Praktičari smatraju ako optuženik počne neke druge razgovore sa žrtvom osim u vezi djeteta ili izvan redovnih susreta sa žrtvom vezano za dijete, počne ju uznemiravati, pratiti, onda bi se radilo o kršenju navedene mjere opreza.

Zatim, kod izricanja mjere opreza obveze redovitog javljanja nadležnom tijelu – psihijatrijskoj ustanovi, način izvršenja tih mjera i način nadzora izvršenja tih mjera nije propisan i tu su se događale različite situacije. Ako je u spisu bilo provedeno psihijatrijsko vještačenje, sud je najprije kao sadržaj te mjere nalagao optuženiku redovito javljanje vještaku iz tog kaznenog predmeta. Navedeno je pokazalo teškoće u praksi, jer se u prvom redu nije znao sadržaj te obveze, „što znači javljanje vještaku“, da li je to psihoterapija, razgovor, testiranje na alkohol i droge, davanje terapije ili nešto drugo. Drugi problem je bio da je ta obveza oduzimala dosta vremena vještacima a nije pripadalo u vještačenje optuženika i vještak nije mogao ispostaviti račun za obavljene usluge te su vještaci počeli prigovarati tako izrečenim mjerama opreza.

Nakon toga su se počela i nastavila donositi rješenja o mjeri opreza obveze javljanja nadležnoj psihijatrijskoj ustanovi radi liječenja od alkohola i obveze redovitog javljanja u Klub liječenih alkoholičara. Te obveze su se pokazale vrlo uspješne u ostvarenju u praksi jer su optuženici nakon boravka u istražnom zatvoru od mjesec, dva ili više, a prije toga nikad se nisu susreli sa zatvorskim sustavom i ne radi se o osobama kriminaliziranog ponašanja, po izlasku iz istražnog zatvora u potpunosti pridržavali te mjere. Sud je nalagao najprije bolnicama dostavu dokumentacije no onda se ponovno od toga iz praktičnih razloga odustalo jer je to opterećenje za zdravstveni sustav te se to tražilo od optuženika koji su uredno dostavljali te potvrde. Isto tako nastao je problem jer je sud u izreci rješenja nalagao okrivljeniku javljanje jedanput tjedno na psihijatrijsko liječenje, dok je okrivljenik dobivao uputnice i nalaze liječnika kako se treba javljati jedanput u tri mjeseca.

Iako takve mjere su dvojbene sa pravnog stajališta i svrhe donošenja tih mjera no u praksi su pokazale izuzetno dobre uspjehe što pokazuje da nam takav ili sličan pravni institut nužno potreban.

Naime, već je ranije bilo prigovora i od obrane optuženika, njihove obitelji, od nekih pravnih teoretičara pa čak i od žrtava kaznenih djela, da optuženici, koji imaju problema s ovisnošću, boravkom u istražnom zatvoru u kojem nemaju nikakav terapijski tretman u tom smislu, ne dobivaju ništa i nitko ne dobiva ništa jer se radi o bolesnim ljudima kojima hitno treba tretman vezan za ovisnost. Međutim, tijekom boravka u istražnom zatvoru to nije moguće zbog presumpcije nedužnosti. Promatrajući te razloge, jasno je da ti razlozi postoje i kad sud odlučuje o mjerama opreza jer su one iste mjere, samo blaže i jer su one zamjena za mjeru istražnog zatvora.

Drugi problem u sudskoj praksi i koja mjera izaziva brojne rasprave stranaka i pravnih stručnjaka je određivanje mjere opreza udaljenja iz doma. Naime, radi se o najčešće o situacijama kada je optuženik optužen za kazneno djelo nasilja u obitelji iz članka 179.a KZ/11 ili drugom sličnom djelu, na štetu supruge te za kazneno/a djela povrede djetetovih prava iz članka 177. stavka 2. KZ/11 a isti imaju zajedničku adresu, jednu nekretninu.

Postupak dugo traje jer optuženici kod tih kaznenih djela najčešće poriču počinjenje kaznenih djela, poriču da bi imali zlouporabu ili ovisnost o alkoholu tako i da te mjere dugo traju. Žrtve najčešće nemaju drugi smještaj u smislu vlastite nekretnine a u Sigurnu kuću ne žele zbog djece, preseljenja u drugu školu djece ili jednostavno govore da je to zajednička nekretnina i ne žele iz te nekretnine s djecom.

Optuženici s pravom prigovaraju da se njima uskraćuje pravo na dom, da oni ne mogu tako dugo negdje plaćati smještaj i još obveze prema djeci, da oni plaćaju kredit za tu kuću, stan, a tamo ne žive. Daljnji prigovori optuženika su da supruga ima druge nekretnine i ne želi otići, da postupak za podjelu bračne stečevine dugo traje, da je ovo zlouporaba prava žrtve i povreda njegovih prava. Dakle, ovo su izazovne pravne situacije jer s jedne strane treba zaštititi žrtvu – suprugu optuženika, vidljivo je da su njihovi odnosi u značajnoj mjeri poremećeni i narušeni, zatim treba zaštititi i djecu jer kako će sud ne donošenjem ovakve odluke, supruga i djeca ostaju bez

smještaja, isto tako je jasno vidljivo da optuženik ima problem s ovisnosti što je rizičan faktor za nova kaznena djela i u krajnjem slučaju i optuženik ima pravo na korištenje iste nekretnine jer je vlasnik ili suvlasnik no poriče djelo, predlaže daljnje dokaze a na što ima pravo kao i svaka optužena osoba.

Sljedeća pravna situacija koja izaziva nedoumice u praksi, je kako primijeniti mjere opreza za zaštitu žrtve – (bivše) supruge/partnerice optuženika u svom punom i pravom opsegu (zabrane približavanja, zabrane kontaktiranja) a da optuženik istodobno ostvaruje pravo viđanja djece. Posebno je navedeno problematično kad su djeca niže dobi, ne mogu sama izaći iz stana i kuće, proći sama 50 ili 100 metara do mjesta gdje ih čeka otac koji je optužen za kaznena djela. Isto je problematično kad žrtva supruga nema drugu osobu koja bi mogla kontaktirati s optuženikom i predati mu djecu i preuzeti djecu. Isto je problematično jer optuženik i žrtva moraju kontaktirati u svim institucijama – vrtiću, školi, Centru, sudu vezano za djecu.

Daljnji problem u sudskoj praksi je istodobno izricanje mjera opreza i zbog zaštite supruge optuženika i zbog zaštite djece. Naime, kao što je već naprijed napomenuo, u ovim postupcima, optuženici najčešće poriču počinjenje kaznenih djela, postupci dugo traju i time u razdoblju od godinu, dvije, tri ne vide svoju djecu, ne provode vrijeme s njima. Optuženici prigovaraju da im je time onemogućeno viđanje djece a majka djece prigovara da djeca ne žele vidjeti oca, da imaju traume i slično. Jasno je da je kasnije vrlo teško uspostaviti komunikaciju i roditeljski odnos. Isto tako optuženici prigovaraju da u bračnim i obiteljskim sporovima, sudovi navode da su vezani rješenjem iz kaznenog postupka, te ne mogu odlučivati ako u kaznenom postupku postoji takva mjera za zaštitu djece te je za njih to nastrožija mjera i znači im da postoji sumnja na ozbiljno ugrožavanje prava djece, zlostavu djece.

Sljedeće pitanje je ispituje li se svaka dva mjeseca osnovanost primjena mjere opreza nakon donošenja nepravomoćne osuđujuće presude? Što je tada sa zaštitom žrtve te s pravima optuženika?

7. 3. Moguće rješenje:

Što se tiče problema istodobnog izricanja mjera opreza i zbog zaštite supruge optuženika i zbog zaštite djece, rješenje za tu situaciju u praksi je relativno jednostavno za odlučivanje kada je kazneno djelo povrede djetetovih prava iz članka 177. stavka 2. KZ/11 počinjeno „neposredno“ prema djetetu u smislu fizičke ili psihičke zlostave. Radi se o fizičkim napadima na dijete, fizičkom kažnjavanju ili psihičkoj zlostavi u smislu vrijeđanja djeteta, zastrašivanja djeteta. U tim situacijama nalazimo opravdanje i za dulje trajanje mjera opreza.

Međutim, poseban problem je kada navedene radnje fizičke i psihičke zlostave nije počinjeno „neposredno prema djetetu“ već je dijete bilo nazočno fizičkoj i psihičkoj zlostavi njihove majke. Dakle, radi se o situaciji kada je dijete bilo zabrinuto za majku, plakalo je, doživjelo šok, izraziti strah, nelagodu i time je povrijeđeno pravo djeteta na miran život, dijete je psihički zlostavljeno.

Rješenje za tu situaciju nije jednostavno, jer dijete bi trebalo viđati oca, dakle drugog roditelja i fiksacija optuženika i izuzetno loši odnosi sa bivšom suprugom, ne

bi smjeli utjecati na odnos optuženika sa djetetom. Kod izricanja mjera opreza u ovim situacijama treba biti osobito pažljiv jer se ovakvim mjerama ograničava i pravo okrivljenika na ostvarivanje roditeljskih dužnosti i prava u odnosu na djecu, ali i pravo djeteta na susrete i druženje s roditeljem (okrivljenikom). Treba pažljivo odvagati sve suprostavljene interese i prije svega voditi računa o najboljem interesu djeteta te u mjeri u kojoj je to, s obzirom na njegovu dob i razvijenost moguće, uvažiti njegove želje. Svakako ne bi trebalo ići u smjeru da se dijete, ne uvažujući posebnost svake pojedine situacije, prisiljava na susrete s roditeljem kojega ne želi susretati. Kada se mjere opreza u ovakvim situacijama odrede, treba biti osobito pažljiv kod procjene opravdanosti njihova daljnjeg produljavanja i svjestan činjenice da se njima ograničavaju i prava okrivljenika iz sfere odnosa s djecom.

U navedenim kaznenim predmetima, kada su uključena i djeca kao žrtve kaznenih djela, sud bi mogao i trebao zatražiti pomoć i mišljenje stručnih osoba – suda, Hrvatskog zavoda za socijalni rad te nakon toga donijeti odluku o mjerama opreza u odnosu na djecu.

Što se tiče ostalih mjera opreza i problema u njihovoj primjeni, isto nije lako riješiti osim što žurnijim rješavanjem predmeta i time prestanka mjera opreza.

I što se tiče preispitivanja mjera opreza nakon izricanja nepravomoćne sudske presude, praksa je dala odgovor u sljedećoj odluci.

Rješenjem Županijskog suda u Karlovcu od 29. listopada 2015. broj K-3/15-39 (Kv-I-22/15-5), odlučeno je o produljenju mjera opreza iz članka 98. stavka 1. i 2. točke 4. i 10. ZKP/08, protiv optuženog G.T. i to zabrane približavanja oštećenju M. T. na udaljenost manju od 200 metara i udaljenje iz doma na adresi u K., nakon izrečene nepravomoćne presude zbog počinjenja kaznenog djela ubojstva u pokušaju iz članka 110. u vezi s člankom 34. stavkom KZ/11 kojom je optuženi G.T. uz primjenu članka 49. stavka 1. točke 2. KZ/11. osuđen na kaznu zatvora u trajanju 2 (dvije) godine.

Rješenjem Vrhovnog suda Republike Hrvatske broj: II Kž 403/15-4 od 25. Studenog 2015. povodom žalbe optuženog G. T., a po službenoj dužnosti, ukida se pobijano rješenje i predmet je upućen prvostupanjskom sudu na ponovno odlučivanje. Uslijed odluke pod I., žalba optuženika je bespredmetna.

Iz obrazloženja rješenja proizlazi kako je uvidom u spis utvrđeno je da je optuženik dana 20. kolovoza 2015. u spis dostavio podnesak pod nazivom „Prijedlog za ukidanje mjera opreza“ (list 355. i 356. spisa) kojim je predložio ukidanje primijenjenih mjera opreza. Nadalje proizlazi kako je povodom prijedloga optuženika za ukidanje mjera opreza prvostupanjski sud je dana 29. listopada 2015. održao nejavno usmeno ročište na kojem su stranke izložile svoja stajališta o mjerama opreza (zapisnik, list 359. i 360. spisa), a potom je prvostupanjski sud pobijanim rješenjem produljio njihovu primjenu. I proizlazi da je time prvostupanjski sud, umjesto da odluči o prijedlogu optuženika za ukidanje mjera opreza i isti odbije, ako ga smatra neosnovanim, odnosno prihvati i mjere ukine u cijelosti ili djelomično, ako prijedlog smatra osnovanim, odlučio produljiti primjenu mjera opreza pa je izreka rješenja nerazumljiva, i time je počinjena bitna povreda odredaba kaznenog postupka iz članka 468. stavka 1. točke 11. ZKP/08, uslijed čega je žalba optuženog G. T. postala bespredmetna.

Iz istog rješenja proizlazi da iako je pobijano rješenje ukinuto zbog formalno-pravnih razloga, zbog čega se ovaj drugostupanjski sud nije upustio u ocjenu osnovanosti žalbe optuženika, valja imati na umu da se primjena mjera opreza određuje u slučaju kad postoje okolnosti iz članka 123. ZKP/08. zbog kojih je moguće odrediti istražni zatvor ili je taj zatvor već određen, a ista se svrha može ostvariti mjerom opreza (članak 98. stavak 1. ZKP/08). Čim prestanu okolnosti iz članka 123. ZKP/08. potrebno je ukinuti i mjere opreza (članak 95. stavak 2. ZKP/08.), pa navedene odredbe jasno pokazuju da je primjena mjera opreza vezana uz postojanje okolnosti za određivanje odnosno produljenje istražnog zatvora. S obzirom da se u predmetima u kojima je protiv optuženika određen istražni zatvor ispitivanje postojanja zakonskih uvjeta za daljnju primjenu mjere istražnog zatvora (tzv. redovita kontrola istražnog zatvora) obavlja svaka dva mjeseca samo do izricanja nepravomoćne presude (članak 131. stavak 3. ZKP/08), očito je da se nakon izricanja nepravomoćne presude ne ispituje postojanje zakonskih uvjeta iz članka 123. ZKP/08. za daljnju primjenu mjere istražnog zatvora. Budući da se nakon izricanja nepravomoćne presude ne ispituje postojanje zakonskih uvjeta iz članka 123. ZKP/08, a čije postojanje je, kako je to prethodno već navedeno, pretpostavka za primjenu mjera opreza, to se odgovarajućom primjenom odredbe članka 131. stavka 3. ZKP/08, nakon izrečene nepravomoćne presude ne ispituje postojanje zakonskih uvjeta za daljnju primjenu mjera opreza, a kako je to pogrešno učinio prvostupanjski sud. K tome, u odnosu na opetovani navod optuženika da su protekom roka od 2 mjeseca od pravomoćnosti prethodnog rješenja o primjeni mjera opreza, primijenjene mjere opreza prestale egzistirati, potrebno je napomenuti da se radi o instruktivnom roku, a koje stanovište je izraženo u više prethodnih odluka Vrhovnog suda Republike Hrvatske.

7. 4. Obrazac izreke rješenja:

I Na temelju članka 98. stavka 1. i 5. Zakona o kaznenom postupku (Narodne novine broj 152/08, 76/09., 80/11., 143/12., 145/13, 152/14., 70/17.,126/19. I 80/20.; u nastavku: ZKP/08) u vezi članka 98. stavka 2. točke 4., 5. i 10. ZKP/08 produljuju se mjere opreza

okrivljenom D.M. _____

i to:

- zabrane približavanja na razdaljini ne manjoj od 100 metara te zabrane uspostavljanja i održavanja izravne i/ili neizravne veze (putem telefona, mobilnih uređaja, društvenih mreža i elektroničke pošte)

sa određenom osobom – žrtvom N.M., OIB:....., kćeri, rođenoj....., sa boravištem u

- udaljenje iz doma na adresi

Mjere opreza mogu trajati dok za to postoji potreba a najdulje do izvršnosti presude. Protiv ovog rješenja stranke mogu izjaviti žalbu, koja ne zadržava izvršenje

rješenja. U slučaju nepridržavanja izrečenih mjera, iste će se zamijeniti istražnim zatvorom. Navedenu mjeru izvršava VII Policijska postaja Zagreb, Policijske uprave zagrebačke.

7. 5. Vježbe:

Slučaj 1 zabrana približavanja i uspostave veze

-

Pred Općinskim kaznenim sudom u Z. vodio se kazneni postupak protiv optuženog T.H. povodom uvodno citirane optužnice, zbog kaznenog djela iz članka 139. stavka 3. KZ/11 i kaznenog djela iz članka 177. stavka 2. KZ/11. Radi se o kaznenom djelu prijetnje na štetu bivše supruge optuženika i kaznenom djelu povrede djetetovih prava. Između optuženika i bivše supruge postoje nerazjašnjeni obiteljski odnosi kao i znatno narušeni međuljudski odnosi te postoji optuženikova višegodišnja konzumacija alkohola pod kojim utjecajem mu se stavlja na teret da je i počinio kaznena djela. Optuženik nije kazneno i prekršajno osuđivan.

Pitanja:

Kako bi vi odlučili kao prvostupanjski sud u pogledu mjera zaštite žrtve u ovom kaznenom postupku?

Zašto?

Slučaj 2 zabrana uhođenja i uznemiravanja

Pred Općinskim kaznenim sudom u Z. vodio se kazneni postupak protiv optuženog A.Ć., povodom uvodno citirane optužnice, zbog kaznenih djela iz članka 177. stavak 2. KZ/11 na štetu djeteta i kaznenog djela iz članka 179.a KZ/11 na štetu bivše supruge.

Iz predmeta je vidljivo da se radi o konfliktnim obiteljskim odnosima koji traju već dulje vremensko razdoblje opterećenih optuženikovom povremenom konzumacijom alkohola te manifestiranim psihičkim poteškoćama

Pitanja:

Kako bi vi odlučili kao prvostupanjski sud u pogledu mjera zaštite žrtve u ovom kaznenom postupku? Jesu li dovoljne mjere zabrane približavanja i uspostave veze ili je moguće primijeniti još neke mjere?

Koje?

Slučaj 3 zabrana posjećivanja određenog mjesta –adrese oštećenice

Pred Općinskim kaznenim sudom u Z. vodio se kazneni postupak protiv optuženog Z.L, zbog kaznenog djela iz članka 177. stavak 2. KZ/11 na štetu dvoje djece i zbog kaznenog djela nasilja u obitelji iz članka 179.a KZ/11 na štetu bivše supruge.

Postupak se vodio od 2019, optuženiku se stavljalo na teret neposredno nasilje nad suprugom, da se radilo o duljem vremenskom inkriminiranom razdoblju sa izraženim elementima agresivnosti dok su djeca bila izložena psihičkom nasilju jer su bila prisutna naprijed navedenom nasilju. Iz predmeta je vidljivo da optuženik živi na drugoj adresi i gradu no povremeno dolazi u mjesto gdje živi bivša supruga. I iz predmeta je bilo vidljivo da je optuženik zapravo usmjeren na suprugu te ona osjeća strah i nelagodu da ne bi susrela optuženika a posebno da on ne bi došao na njenu adresu.

Pitanja:

Kako bi vi odlučili kao prvostupanjski sud u pogledu mjera zaštite žrtve u ovom kaznenom postupku i to posebno u odnosu na djecu a posebno u odnosu na suprugu?

Zašto?

-

Slučaj 4 obveza javljanja Policijskoj postaji

-

Pred Općinskim kaznenim sudom u Z. od 2021. vodio se kazneni postupak protiv optuženog J.J. zbog kaznenog djela iz članka 179. a KZ/11. Radilo se o verbalnom i fizičkom nasilju na štetu bivše partnerice koja je bila i trudna. Optuženik je kazneno neosuđivan a inkriminirano razdoblje je bilo četiri mjeseca.

Pitanja:

Kako bi vi odlučili kao prvostupanjski sud u pogledu mjera zaštite žrtve u ovom kaznenom postupku? Koje su još mjere na raspolaganju osim onih propisanih neposredno radi sprječavanja kontakta optuženika i oštećenice?

Ako bi primijenili mjeru obveze javljanja nadležnom tijelu, koji učinak navedena mjera može imati na optuženika?

-

Slučaj 5 obveza javljanja u nadležnu psihijatrijsku ustanovu radi liječenja

-

Pred Općinskim kaznenim sudom u Z. vodio se kazneni postupak protiv optuženog N.P, zbog kaznenog djela iz članka 179a. KZ/11, dva kaznena djela iz članka 177. stavka 2. KZ/11 i kaznenog djela iz članka 139. stavka 3. KZ/11 u vezi članka 51. KZ/11.

Radilo se o nasilju u obitelji i prijetnjama na štetu supruge i povredi djetetovih prava na štetu djece. Iz predmeta je vidljivo da kod optuženika postoji ovisnost o alkoholu te da isti nije kazneno i prekršajno osuđivan.

Pitanja:

Kako bi vi odlučili kao prvostupanjski sud u pogledu mjera zaštite žrtve u ovom kaznenom postupku? Koje su još mjere na raspolaganju osim onih propisanih neposredno radi sprječavanja kontakta optuženika i oštećenice?

Ako bi primijenili mjeru obveze javljanja nadležnom tijelu, koji učinak navedena mjera može imati na optuženika?

-

Slučaj 6 mjera udaljenja iz doma

-

Rješenjem Općinskog suda u Karlovcu broj Kov-152/2022-11 od 20. svibnja 2022, na temelju članka 98. stavak 1. i 2. točke 4., 5. i 10. u vezi članka 123. stavak 1. točka 3. ZKP/08, okrivljeniku P. S. produljene su mjere opreza i to zabrane približavanja oštećenoj P. H. S., rođenoj ..., s prebivalištem u K., na udaljenost ne bližu od 50 metara, zabrane uspostavljanja ili održavanja izravne ili neizravne veze s oštećenom P. H. S. i udaljenja iz doma s adrese K., koje mjere opreza su određene rješenjem Općinskog državnog odvjetništva u Karlovcu broj KP-DO-78/2022 od 8. veljače 2022., potvrđene rješenjem Županijskog suda u Karlovcu broj Kir-66/2022-2 od 10. ožujka 2022.

Protiv ovog rješenja žalbu je podnio okrivljenik P. S. po branitelju H. R., odvjetniku iz K., smatrajući da se pobijano rješenje ne može ispitati, odnosno da je nezakonito, s prijedlogom da Županijski sud u Karlovcu donese rješenje kojim se ukida pobijano rješenje i mjere opreza u cijelosti.

U žalbi okrivljenik navodi da mu se optužnicom stavlja na teret inkriminirano razdoblje počevši od 30. svibnja 2015., a sada se pojavljuje u pobijanom rješenju razdoblje od početka 2010. godine. Pobijano rješenje temelji se na izmijenjenom iskazu oštećene. Pobijanom odlukom se okrivljeniku ograničavaju osnovna ljudska prava pa rješenje mora biti valjano i detaljno obrazloženo. Posebno upućuje na odredbu članka 8. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, kao i pravo na dom u značenju koje mu daje Konvencije iz članka 34. stavak 1. u svezi članka 35. i članka 16. stavak 2. Ustava RH prema kojima je dom nepovrediv, svakom se jamči štovanje i pravna zaštita njegovog osobnog i obiteljskog, a svako ograničenje slobode ili prava mora biti razmjerno naravi potrebe za ograničenjem u svakom pojedinom slučaju. U svakom slučaju ovakvo zadiranje u jedno od temeljnih ljudskih prava, pravo na dom, mora se valjano obrazložiti te se prema mišljenju okrivljenika ne smije temeljiti na sumnjivom iskazu oštećene osobe koja je zainteresirana ne za utvrđivanje činjeničnog stanja, već da vlasnika stana izbaciti iz njegove nekretnine i na taj način ostvari osobnu korist. Smatra da se iskazi svjedoka u bitnome razlikuju, no to sud ne obrađuje u obrazloženju pobijanog rješenja.

Pitanja:

*Kako bi vi odlučili kao drugostupanjski sud?
Zašto?*

Slučaj 7 mjera udaljenja iz doma

Pred Općinskim kaznenim sudom u Z. vodio se kazneni postupak protiv optuženog Š.M. zbog kaznenog djela nasilja u obitelji iz članka 179.a KZ/11, kaznenog djela prijetnje iz članka 139. stavka 2. KZ/11 na štetu bivše supruge te kaznenog djela tjelesne ozljede iz članka 117. KZ/11 te zbog kaznenog djela povrede djetetovih prava iz članka 177. stavka 2. KZ/11 na štetu djece sve u vezi članka 51. KZ/11.

Postupak se vodio od 2020. do 2022. godine te su optuženiku za cijelo vrijeme trajanja postupka bile određene mjere opreza iz članka 98. stavka 2. točke 4., 5. i 10. ZKP/08 udaljenja iz doma te zabrane približavanja na udaljenosti ne manjoj od 50 metara i zabrane uspostavljanja i održavanja veze sa suprugom i dvoje djece.

Optuženik je tijekom postupka ukazivao kako ne postoji nikakva opasnost da bi optuženik ponovio ista kaznena djela, optuženik nije alkoholičar, kako oštećenica može se preseliti sa djecom kod svoje obitelji, kako optuženik ima firmu i zbog ovih mjera onemogućen je raditi putem firme i doprinositi za svoju djecu a isti se uredno pridržavao svih mjera te je i dalje financirao cijelu obitelj te plaćao režije za tu kuću, kako je optuženik onemogućen posjećivati zbog ovih mjera i svoju primarnu obitelj koja živi u istom dvorištu i kako bi se taj objekt mogao preurediti tako da prizemlje koristi oštećena s djecom, a optuženik kat ili obratno dok sada optuženik još plaća stan u kojem sada živi i to su mu dodatni troškovi.

Pitanja:

*Kako bi vi odlučili kao prvostupanjski sud?
Zašto?*

Slučaj 8 mjera opreza iz članka 551. stavka 3. ZKP/08

-

Pred Općinskim kaznenim sudom u Z. vodio se kazneni postupak protiv optuženog F.D., zbog dva protupravnih djela zakonskih obilježja kaznenog djela iz članka 177. stavka 1. i 2. KZ/11 i jednog protupravnog djela zakonskih obilježja kaznenog djela iz članka 179a. KZ/11.

Iz predmeta proizlazi kako optuženik boluje od teškog oštećenja mozga kao trajnog i nepromjenjivog stanja, a na temelju čega ima kao sekundarnu činjenicu i simptomatski alkoholizam za što je nekritičan i praktički nekorektibilan, a što sve u ukupnosti pridonosi njegovu agresivnom ponašanju. Vještak je u svom nalazu i mišljenju naveo da što se tiče rizika počinjenja sličnih kaznenih djela kao i težeg kaznenog djela u budućnosti, okrivljeniku trebao odgovarajući tretman sukladno Zakonu o zaštiti osoba s duševnim smetnjama.

Pitanja:

*Kako bi vi odlučili kao prvostupanjski sud?
Zašto?*

-

8. SAMOSTALNE MJERE OPREZA

8. 1. Uvodno:

Člankom 98a ZKP/08 izmjenama Zakona o kaznenom postupku (NN 126/19 uveden je pravni pojam „samostalnih mjera opreza“.

Samostalne mjere opreza su sadržajno iste mjere opreza iz čl. 98 ZKP/08 kojima se nastoji postići svrha istražnog zatvora i bez primjene najteže mjere oduzimanja slobode, ograničenjima pojedinih sadržaja prava na slobodu poput prava na ostvarivanje društvenih kontakata a nekim se daje i svrha prisilne, rehabilitativne i terapeutske prirode te nadilazi svrhu neometanog odvijanja kaznenog postupka i zaštite žrtve.

Zakonski uvjeti za izricanje istih mjera:

- postojanje zakonskih razloga za primjenu mjere istražnog zatvora: osnovana sumnja za počinjenje kaznenog djela i postojanje razloga iz čl.123. st. 1. toč. 3. ZKP/08;
- istek rokova trajanja istražnog zatvora iz čl. 133 ZKP/08 (znači ne može se prije zamijeniti već na dan kad isteknu rokovi);
- upozorenje u izreci rješenja kako je nepridržavanje izrečene samostalne mjere opreza, kazneno djelo.

Radi se o kaznenom djelu iz čl. 311. st. 1. KZ/11 koje čini onaj tko se ne pridržava samostalne mjere opreza određene sudskom odlukom i za isto je propisana kazna zatvora do 2 godine.

8. 2. Problemi u praksi:

Pitanja koja se pojavljuju u praksi kod „samostalnih mjera opreza“ su ista kao i kod „mjera opreza“ a to je kako utvrditi kršenje mjere opreza i koja razina kršenja to treba biti, posebice jer sada posljedica tog kršenja nije samo zamjena izrečene mjere opreza ponovno u istražni zatvor već je posljedica vođenje novog kaznenog postupka za novo kazneno djelo iz čl. 311 st. 3. KZ/11.

Pitanja koja se postavljaju su sljedeća. Do kada traje ta mjera opreza. Što kada optuženik prekrši samostalnu mjeru opreza, odmah novi kazneni postupak ili istražni zatvor? Ako ne može istražni zatvor jer su istekli rokovi za istražni zatvor to otvara pitanje novog kaznenog postupka za novo kazneno djelo. Sljedeće pitanje je kako to zapravo izgleda u praksi te je li svrhovito u novom postupku predlagati i određivati istražni zatvor ?

8. 3. Moguća rješenja:

Samostalne mjere opreza uvedene su kazneno procesno zakonodavstvo kao odgovor na primjere iz sudske prakse kada se uočilo kako su rokovi istražnog zatvora kod nekih kaznenih djela dosta kratki za provođenje postupka a radi se o kaznenim djelima s osobito teškim okolnostima počinjenja.

Navedene mjere imaju opravdanja u smislu generalne prevencije kako bi se ukazalo potencijalnim počiniteljima sličnih kaznenih djela i drugim građanima, da se mjere suda moraju poštivati.

Sudska praksa pokazuje kako je potrebno još razvijati i dopunjavati navedeni pravni institut da bi isti ostvario svrhu zbog kojeg je uveden. Slijedeći primjeri iz prakse pokazuju sadašnje stanje primjene instituta.

8. 4. Obrazac izreke rješenja:

r i j e š i o j e

I Na temelju članka 127. stavak 4. Zakona o kaznenom postupku (Narodne novine broj 152/08, 76/09, 80/11, 91/12-Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske,

143/12, 56/13, 145/13, 152/14, 70/17, 126/19 i 80/22; u daljnjem tekstu: ZKP/08) u vezi s člankom 125. stavkom 1. točkom 7. ZKP/08 ukida se istražni zatvor protiv

optuženog R.V. _____

II Optuženi R.V. se ima odmah pustiti na slobodu.

III Na temelju članka 98.a stavka 1. ZKP/08 u vezi s člankom 98. stavkom 2. točkom 4., 5. i 9. ZKP/08, optuženom R.V. određuju se samostalne mjere opreza:

- zabrana približavanja oštećenoj T.K., OIB: _____, kćeri _____, rođenoj _____, s prijavljenim prebivalištem u _____ na razdaljini ispod 100 (sto) metara,
- zabrana uspostavljanja i održavanja bilo kakve izravne i neizravne veze sa oštećenom T.K., i
- zabrana uznemiravanja i uhođenja oštećene T.K.

IV Na temelju članka 98.a stavka 1. ZKP/08, optuženi R.V. se upozorava da je nepridržavanje izrečenih samostalnih mjera opreza kazneno djelo.

8. 5. Vježbe:

Slučaj 1 Novi postupak – odluka prvostupanjskog suda

-

Optuženi M.L. presudom ovog suda broj K-234/20 od 18. prosinca 2020. godine, pravomoćnom dana 25. veljače 2021. godine, osuđen je za počinjenje kaznenog djela prijetnje na štetu iste oštećene, bivše izvanbračne supruge S. K.

U tom predmetu optuženik se nalazio u istražnom zatvoru maksimalnih tri mjeseca, nakon čega je pušten na slobodu uz istodobno određivanje samostalnih mjera opreza prema oštećenj, ali koje samostalne mjere opreza je prekršio, zbog čega je pravomoćno osuđen presudom ovog suda broj K-1454/20 za počinjenje kaznenog djela iz članka 311. stavak 1. i 3. KZ/11 na bezuvjetnu kaznu zatvora u trajanju od 4 (četiri) mjeseca.

Pitanja:

Ako bi optuženik ponovno počinio slično kazneno djelo na štetu oštećenice, kako bi vi odlučili kao prvostupanjski sud u pogledu mjera zaštite žrtve u ovom kaznenom postupku?

Zašto?

Slučaj 2 Istek rokova za istražni zatvor – odluka drugostupanjskog suda

Rješenjem Općinskog suda u Vukovaru, poslovni broj 7K-157/2021-8 od 23. studenoga 2021. prema optuženiku S. M., s ostalim osobnim podacima, kao u izreci pobijanog rješenja, sada u istražnom zatvoru Zatvora u Osijeku, produljen je istražni zatvor zbog kaznenog djela protiv osobne slobode – prijetnja, opisano i kažnjivo po članku 139. stavku 2. KZ/11, iz razloga navedenih u članku 123. stavak 1. točka 3. ZKP/08. Temeljem članka 124. stavak 2. točka 4. ZKP/08 optuženiku S. M. uračunato je vrijeme provedeno u istražnom zatvoru od 31. kolovoza 2021., pa nadalje.

U konkretnom slučaju rješenjem suca istrage broj Kir-603/2021 od 1. rujna 2021., optuženiku S. M. je zbog kaznenog djela iz članka 139. stavka 2. KZ/11, bio određen istražni zatvor, a koji mu se računa od trenutka lišenja slobode, odnosno od 31. kolovoza 2021., od 11,00 sati. Sukladno odredbi članka 133. stavka 1. točke 2. ZKP/08, u konkretnom slučaju optuženiku istražni zatvor do donošenja prvostupanjske presude može trajati 3 (tri) mjeseca, odnosno do 1. prosinca 2021., s tim da se temeljem članka 133. stavka 3. ZKP/08 duljina trajanja istražnog zatvora produljuje za jednu šestinu obzirom da je u konkretnom predmetu donesena nepravomoćna osuđujuća presuda dana 23. studenog 2021.

Protiv navedenog rješenja pravodobno je podnio žalbu osumnjičenik S. M. po branitelju I. K., odvjetnici iz V., zbog bitne povrede odredaba kaznenog postupka iz članka 468. stavak 1. točka 11. ZKP/08., pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja te pogrešne primjene materijalnog prava s prijedlogom da se pobijano rješenje preinači na način da se ukine mjera istražnog zatvora, te ista zamijeni mjerama opreza.

Pitanja:

Kako bi vi odlučili kao drugostupanjski sud u pogledu mjera zaštite žrtve u ovom kaznenom postupku?

Zašto?

Slučaj 3 Kada se može zamijeniti istražni zatvor – samostalnim mjerama opreza

Pred Općinskim sudom u Z. vodio se kazneni postupak protiv optuženog M.H. povodom uvodno citirane optužnice OKDO Zagreb zbog kaznenog djela iz čl.117 st. 2. KZ/11 na štetu bivše djevojke, za koje djelo je zapriječena kazna zatvora u trajanju do tri godine.

Optuženi M.H. se nalazio u istražnom zatvoru po zakonskoj osnovi iz članka 123. stavak 1. točka 3. ZKP/08 temeljem rješenja ovog suda broj Kov-612/22 od 14. lipnja 2022., s time da mu istražni zatvor teče od dana uhićenja 11. travnja 2022. i time sukladno članku 133. stavak 1. točka 3. ZKP/08, do donošenja presude suda prvoga stupnja, istražni zatvor može trajati najdulje tri mjeseca, to jest do 11. srpnja 2022.

U istom predmetu još nije bila donijeta prvostupanjska presuda.

Pitanja:

*Kada bi vi održali sjednicu za istražni zatvor kao prvostupanjski sud u pogledu mjera zaštite žrtve u ovom kaznenom postupku?
Zašto?*

Slučaj 4 Iteracijska opasnost

Pred Općinskim..... sudom u Z. 2020. vodio se kazneni postupak protiv optuženog D.B., temeljem uvodno citirane optužnice ODO-a Zagreb, a zbog kaznenog djela iz članka 117. stavak 1. i 2. KZ/11 i zbog kaznenog djela iz članka 179.a KZ/11 a za koja kaznena djela je bila propisana kazna zatvora od 1 (jedne) do 3 (tri) godine.

Optuženi se nalazio u istražnom zatvoru po zakonskoj osnovi iz članka 123. stavak 1. točka 3. ZKP/08 temeljem rješenja ovog suda broj KOV-812/20-9 od 02. srpnja 2020. godine, koje je potvrđeno rješenjem Županijskog suda u Zagrebu broj Kv II-882/20-2 od 16. srpnja 2020. godine, s time da mu istražni zatvor teče od 02. lipnja 2020. godine što znači da sukladno odredbi članka 133. stavak 1. točka 2. ZKP/08 do donošenja presude suda prvoga stupnja istražni zatvor može trajati najdulje tri mjeseca.

Presuda prvog stupnja još nije donijeta.

Optuženik do sada nije bio osuđen za istovrsna kaznena djela na štetu svoje partnerice no višekratno je osuđen za druga kaznena djela, između ostalog, u dva navrata osuđen na bezuvjetne kazne zatvora u trajanju od šest godina i četiri godine za počinjenje kaznenih djela razbojništva.

Pitanja:

*Kako bi vi odlučili kao prvostupanjski sud u pogledu mjera zaštite žrtve u ovom kaznenom postupku?
Zašto?*

Slučaj 5 Ponovljeni istražni zatvor i samostalne mjere opreza

Pred Općinskim sudom u Z... vodio se 2020. kazneni postupak protiv optuženog D.P., temeljem optužnice ODO-a Zagreb, a zbog kaznenog djela iz članka 139. stavak 2. i 4. KZ/11 i zbog kaznenog djela iz članka 235. stavak 1. KZ/11 počinjenim na štetu bivše partnerice I.K.

U ovom predmetu optuženi D.P. nalazio se u istražnom zatvoru u predmetnom postupku od 27. listopada 2019. godine do 22. studenog 2019. godine iz razloga u članku 123. stavku 1. točki 3. ZKP/08 kada mu je istražni zatvor ukinut i temeljem članka 98. a stavak 1. u svezi s člankom 98. stavkom 2. točka 4. i 5. ZKP/08 zamijenjen mjerama opreza.

Kako je optuženik odmah po ukidanju istražnog zatvora kršio mjere opreza rješenjem istog suda broj Kov-1195/19-17 od 03. prosinca 2019. godine, koje je potvrđeno rješenjem Županijskog suda u Zagrebu broj Kv II-354/20-2 od 12. ožujka 2020. godine optuženiku je ponovno određen istražni zatvor po istoj osnovi s time da mu istražni zatvor sada teče od 06. ožujka 2020. godine.

Optuženom se stavlja na teret da bi počinio kazneno djelo iz članka 139. stavak 2. i 4. KZ/11, za koje kazneno djelo je zakonom propisana kazna zatvora u trajanju do 3 (tri) godine, te kazneno djelo iz članka 235. stavak 1. KZ/11, a za koje je zakonom propisana kazna zatvora u trajanju do 2 (dvije) godine dok odredbom članka 133. stavak 1. točka 2. ZKP/08 propisano je da u toj situaciji do donošenja presude suda prvoga stupnja istražni zatvor može trajati najdulje tri mjeseca.

Presuda nije donijeta.

Pitanja:

Kako bi vi odlučili kao prvostupanjski sud u pogledu mjera zaštite žrtve u ovom kaznenom postupku?

Ako ste se odlučili ponovno za mjere opreza, samostalne mjere opreza, kako procjenjujete njihovu zaštitu za žrtvu, je li u ovom slučaju prikladna i dovoljna?

Slučaj 6 Izbor samostalnih mjera opreza radi odgovarajuće zaštite žrtve

A) Pred Općinskim .. sudom u Z... vodio se kazneni postupak protiv optuženog N.M., temeljem uvodno citirane optužnice ODO-a Zagreb, a zbog kaznenog djela iz članka 139. stavak 2. KZ/11 na štetu bivše supruge.

Optuženi N.M. nalazio se u istražnom zatvoru po zakonskoj osnovi iz članka 123. stavak 1. točka 3. ZKP/08 temeljem rješenja ovog suda broj Kov-1491/20-10 od 26. studenog 2020. godine, koje je potvrđeno rješenjem Županijskog suda u Zagrebu broj Kv II-1706/20-2 od 24. prosinca 2020. godine, s time da mu istražni zatvor teče od 27. listopada 2020. godine i istječe 27. siječnja 2021. a presuda nije još donijeta.

Optuženi N.M. višestruko osuđivana osoba, time da je osuđen i za kaznena djela sa elementima nasilja, pa tako i za počinjenje kaznenog djela teške tjelesne ozljede u pokušaju, i to na djelomičnu uvjetnu osudu, a u ovom postupku se tereti za počinjenje kaznenog djela prijetnje za vrijeme roka kušnje iz te presude kojom mu je izrečena djelomična uvjetna osuda, te za vrijeme roka kušnje iz posljednje pravomoćne presude kojom je osuđen u srpnju 2020. godine. Također optuženik je prekršajno kažnjavan za prekršaje iz Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji i iz Zakona o prekršajima protiv javnog reda i mira.

B) Pred Općinskim kaznenim sudom u Zagrebu 2022. vodio se kazneni postupak protiv optuženog R.V., temeljem optužnice OKDO-a Zagreb, a zbog kaznenog djela iz članka 139. stavak 2. i 3. KZ/11 za koje je propisana kazna zatvora do 5 godina i zbog kaznenog djela iz članka 117. stavak 1. i 2. KZ/11 za koje je propisana kazna zatvora do 3 godine, sve na štetu bivše izvanbračne supruge.

Optuženi R.V. nalazio u istražnom zatvoru po zakonskoj osnovi iz članka 123. stavak 1. točka 3. ZKP/08 temeljem rješenja ovog suda broj Kov-870/22-6 od 15.

rujna 2022. godine, koje je potvrđeno rješenjem Županijskog suda u Zagrebu broj Kv II-1693/22-2 od 28. studenog 2022. godine, s time da mu istražni zatvor teče od 20. srpnja 2022. godine.

Na dan 20. siječnja 2023. optuženiku istječe 6-sto mjesečni rok istražnog zatvora a presuda još nije donijeta.

Optuženi R.V. je u pet navrata pravomoćno osuđen za počinjenje kaznenih djela, ali od toga u dva navrata i za počinjenje kaznenih djela sa elementima nasilja, s time da je u tri navrata osuđen na bezuvjetnu kaznu zatvora, u jednom navratu mu je izrečena uvjetna osuda, a u jednom navratu djelomična uvjetna osuda, te je i prekršajno kažnjen za počinjenje prekršaja sa elementima nasilja. U ovom postupku optuženika se tereti za počinjenje dva kaznena djela sa elementima nasilja prema bivšoj izvanbračnoj supruzi sa kojom ima zajedničko maloljetno dijete, te sa kojom je u ozbiljno narušenim i poremećenim odnosima. I u nalazu i mišljenju vještaka navedeno da optuženi ima značajke dissocijalne (psihopatske) ličnosti bez korektibilnosti etičkih načela, odnosno, da je bez uobičajenih moralnih načela, aberantne strukture ličnosti koja se ne obazire na želje i potrebe drugih te bez empatije, a da mu je oštećena na psihološkoj i socijalnoj margini, kao i fizički inferiorna, te da kod optuženog postoji veliki rizik počinjenja istovrsnih, kao i težih kaznenih djela u budućnosti.

C) Pred Općinskimsudom u Z.... 2022. vodio se kazneni postupak protiv optuženog I.J., temeljem uvodno citirane optužnice zbog kaznenog djela tjelesne ozljede iz članka 117. stavak 2. KZ-a na štetu izvanbračne supruge N.Ž..

Optuženi I.J. nalazio se u istražnom zatvoru po zakonskoj osnovi iz članka 123. stavak 1. točka 3. ZKP-a temeljem rješenja ovog suda broj Kov-1045/22 od 28. listopada 2022., s time da mu istražni zatvor teče od 30. kolovoza 2022. a presuda još nije donijeta i rokovi istražnog zatvora istječu 30. studenog 2022.

Optuženi I.J. do sada nije kazneno osuđen ali je prekršajno osuđivan radi nasilja u obitelji u tri navrata te postoje narušeni obiteljski odnosi njega i oštećenice.

D) Pred Općinskim ... sudom u Z... 2022. vodio se kazneni postupak protiv optuženog M.J. temeljem uvodno citirane optužnice, zbog jednog kaznenog djela prijetnje iz članka 139. stavak 2. i 3. KZ/11, dva kaznena djela povrede djetetovih prava iz članka 177. stavak 2. KZ/11 i jednog kaznenog djela nasilja u obitelji iz članka 179.a KZ/11 sve na štetu supruge i dvoje djece.

Optuženi M.J. je uhićen dana 05. siječnja 2022. godine te mu je istražni zatvor prvotno određen rješenjem suca istrage Županijskog suda u Zagrebu broj Kir-31/2022 od 06. siječnja 2022. godine, a potom još dva puta produljivan rješenjima suda istrage od 04. veljače 2022. godine broj Kir-208/2022 te još jednom rješenjem suca istrage od 04. ožujka 2022. godine broj Kir-364/2022. Posljednje produljenje istražnog zatvora bilo je rješenjem ovog suda broj Kovm-69/22 od 05. travnja 2022. godine, po zakonskoj osnovi iz članka 123. stavak 1. točka 3. , potvrđeno rješenjem Županijskog suda u Zagrebu poslovni broj Kžzd 91/2022-4 od 10. svibnja 2022. godine tako da maksimalni rok trajanja istražnog zatvora do donošenja nepravomoćne presude za kaznena djela za koje se može izreći kazna zatvora u trajanju do pet godina iznosi šest mjeseci, i dana 05. srpnja 2022. godine ističe maksimalni rok trajanja istražnog zatvora u ovom predmetu.

Optuženik je višestruko prekršajno kažnjavana osoba između ostalog i u dva navrata zbog prekršaja iz domene zakona o zaštiti nasilja u obitelji i to presudama Općinskog prekršajnog suda u Zagrebu PPJ-622/2020 od 24. veljače 2020. godine, pravomoćne istog dana kojim mu je izrečena kazna zatvora od 45 dana uvjetno na

12 mjeseci uz zaštitnu mjeru obveznog liječenja od ovisnosti te presudom Općinskog prekršajnog suda u Zagrebu broj Pp J-1778/2020 od 22. lipnja 2020. godine, pravomoćne istog dana, kojom je osuđen na novčanu kaznu u iznosu od 21.600,00 kuna. Isto tako odnosi između optuženog M.J. i oštećene N.L. i V.J. teško i trajno narušeni, postoji nekritičnost optuženog M.J. u odnosu na svoje ponašanje posebice u odnosu na njegovu sklonost konzumaciji alkohola koja je bila prisutna prilikom inkriminiranog događaja, a koja je i potvrđena nalazom i mišljenjem vještaka psihijatra dr. Ž.M. koji je u istom predložio da se optuženom izrekne sigurnosna mjera liječenja od ovisnosti o alkoholu kao i sigurnosna mjera obveznog psihijatrijskog liječenja.

Pitanja:

Kako bi vi odlučili kao prvostupanjski sud u pogledu mjera zaštite žrtve u ovim kaznenim postupcima?

Ako ste se odlučili primijeniti samostalne mjere opreza, koje mjere bi primijenili?

9. PREISPITIVANJE MJERA, PONOVRNO ODREĐIVANJE ISTRAŽNOG ZATVORA zbog kršenja mjera opreza i ostala OTVORENA PITANJA

9. 1. Uvodno

Odredbom čl. 98. st. 1. ZKP/08 je propisano kako će sud optuženika u rješenju o određivanju mjera opreza a koje su određene kad postoje okolnosti iz čl. 123. st. 1. toč. 3. ZKP/08 upozoriti, da će se u slučaju nepridržavanja izrečene mjere opreza, ona zamijeniti istražnim zatvorom.

Druge posebne odredbe o tome ne postoje pa tako pregledom odredbi glave 9. ZKP/08 koje propisuju zakonske uvjete za istražni zatvor, takvih odredbi nema.

U takvoj pravnoj situaciji, primjenjuju se opće odredbe o ispunjenju zakonskih uvjeta za istražni zatvor iz čl. 123. st. 1. ZKP/08 a to je da postoji osnovana sumnja da je određena osoba počinila kazneno djelo i da postoje neki od zakonskih razloga za istražni zatvor, u ovom slučaju, okolnosti iz čl. 123. st. 1. toč. 3. ZKP/08.

9. 2. Problemi u praksi:

U prvom redu ukoliko sud utvrdi kršenje mjera opreza i uvjete za određivanje istražnog zatvora, postavlja se pitanje oblika rješenja o određivanju istražnog zatvora.

Nadalje, postavlja se pitanje ispunjenja određenih pretpostavki za primjenu istražnog zatvora, pitanje „što predstavlja kršenje mjera opreza“

Postavlja se pitanje koliko često optuženici krše mjere opreza, koji su modaliteti kršenja, je li sud uvijek mijenja mjere opreza u istražni zatvor, što kad je to kršenje „manjeg intenziteta“

9. 3. Moguća rješenja:

Što se tiče odgovora na navedena praktična pitanja, za napomenuti je da nema jednoznačnog odgovora već je državnoodvjetnička/sudska praksa pokazala različite modalitete postupanja.

Tako što se tiče „forme rješenja“ o istražnom zatvoru, nakon kršenja mjera opreza, u nekim slučajevima suci samo donose „rješenje o određivanju istražnog zatvora“, smatrajući da izreka rješenja treba sadržavati samo bitne elemente iz čl. 124. st. 2. ZKP/08 a u obrazloženju rješenja onda objašnjavaju kako su ranije bile određene mjere opreza, koje mjere opreza i da ih je optuženik prekršio i stoga ispunjeni su uvjeti za primjenu mjere istražnog zatvora.

Drugi suci donose „rješenje u kojem u izreci je navedeno kako se zamjenjuju izrečene mjere opreza, mjerom istražnog zatvora po čl. 123. st. 1. toč. 3. ZKP/08“.

Što se tiče „okolnosti za izricanje istražnog zatvora u slučaju kršenja mjera opreza“ neki suci u slučaju bilo kakvog i najmanjeg kršenja mjera opreza, odmah mijenjaju mjere opreza i određuju istražni zatvor polazeći od stajališta da je optuženik upozoren na posljedice kršenja mjera opreza, znao je što predstavlja kršenje mjere opreza i ipak je tako postupio te se mjere zaštite žrtve moraju odmah mijenjati u težu mjeru.

Drugi pak suci po obavijesti policije ili oštećenice o kršenju mjera opreza, nakon provođenja sjednice i provjere svih okolnosti, ne mijenjaju mjere opreza u mjeru istražnog zatvora, ako je to kršenje „manjeg intenziteta“ ili ako se ne radi o „ponavljanju kaznenog djela“ te na sjednici samo upozoravaju optuženika da to više ne smije činiti jer će u protinom sud odrediti istražni zatvor.

Statistički podaci o kršenju mjera opreza ne postoje kao niti neko relevantno istraživanje no po postojećoj sudskoj praksi, možemo reći kako se optuženici najčešće pridržavaju izrečenih mjera opreza i rijetki su slučajevi kršenja mjera opreza i zamjene tih blažih mjera u mjeru istražnog zatvora.

9. 4. Obrazac izreke rješenja:

riješio je

I Na temelju članka 98. stavka 1. i 6. Zakona o kaznenom postupku (Narodne novine broj 152/08, 76/09, 80/11, 91/12 – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 143/12, 56/13, 145/13, 152/14, 70/17, 126/19., 80/20.; u daljnjem tekstu: ZKP/08)

mjere opreza zabrane približavanja na razdaljinu manju od 100 (sto) metara oštećenoj N.P., i zabrane uspostavljanja ili održavanja izravne ili neizravne veze sa

oštećenom N.P., a koje mjere opreza su optuženom N.S. određene rješenjem Općinskogsuda u Z..... broj K-.../2023 od,

zamjenjuju se na način da se na temelju članka 127. stavka 4. ZKP/08 određuje istražni zatvor protiv

optuženog
N.S., _____

iz razloga u članku 123. stavku 1. točki 3. ZKP/08

9. 5. Vježbe

Slučaj 1 optuženik se pridržava jedne mjere opreza a druge je prekršio

Optuženom L.Ž. protiv kojeg se vodi kazneni postupak zbog kaznenog djela nametljivog ponašanja iz čl. 140. st. 2. KZ/11 je rješenjem Općinskog suda u Z..... broj K-1864/20 od 27. studenog 2020. ukinut istražni zatvor po zakonskoj osnovi iz članka 123. stavak 1. točka 3. ZKP-a uz određivanje mjera opreza obveze redovitog javljanja VII PP, zabrane približavanja oštećenom A.O. na razdaljinu manju od 200 metara i zabrane uspostavljanja i održavanja izravne ili neizravne veze s navedenom.

Dana 28. prosinca 2020. u spis je zaprimljeno izvješće IV PP Zagreb kako je utvrđeno da je 27. prosinca 2020. optuženi u dva navrata kršio mjere opreza, odnosno da je navedenog dana u 07,17 sati došao na adresu oštećene, to jest do kuće u izgradnji koja se nalazi u neposrednoj blizini kuće oštećene, da se popeo na balkon nastojeći stupiti u kontakt s oštećenom, kao i da je istog dana u 09,38 sati došao ispred kuće oštećene te bacao kamenje i blato na fasadu kuće te vikao "zašto nećeš pričati". Naknadno je u spis zaprimljeno još jedno izvješće policije s ispisom poruka koje optuženi uputio oštećenom u razdoblju od 22. do 28. prosinca 2020. Dakle, optuženik je u više navrata došao na adresu stanovanja oštećene kao i na mjesto zaposlenja, dozivao istu te uporno želio ostvariti kontakt, kao i bacao kamenje i blato na kuću iste, te poslao čitav niz poruka. Optuženik je isticao kako mu je oštećena u par navrata odgovorila na upućene poruke dok je oštećenica navela kako je to činila da se zaštiti jer osjeća strah. Isto tako prema podacima u spisu, optuženik se pridržavao jedne mjere opreza – redovitog javljanja VII PP PUZ-a.

Pitanja:

*Kako bi vi odlučili kao prvostupanjski sud u pogledu mjera zaštite žrtve?
Zašto?*

-

Slučaj 2 Optuženik ne ponavlja kaznena djela prijetnje iz čl. 139. KZ/11 ali uznemirava žrtvu na drugi način

-

A) Pred Općinskim ... sudom u Z..... vodio se kazneni postupak protiv optuženog S. O., povodom uvodno citirane optužnice ODO Zagreb, zbog kaznenog djela iz članka 139. stavak 2. KZ-a.

Optuženom su ovosudnim rješenjem broj Kv-224/20 od 17. veljače 2020. produljene mjere opreza zabrane približavanja oštećenoj N.I. na razdaljinu manju od 200 metara i zabrane uspostavljanja i održavanja izravne i neizravne veze s navedenom.

U spis je zaprimljeno 7. svibnja 2020. izvješće II PP Zagreb kako je došlo do kršenja mjere opreza, obzirom je optuženi putem aplikacije WhatsApp slao tekstualne poruke i fotografije oštećenoj N.I, koja je to došla prijaviti 4. svibnja 2020. uz navođenje kako ju optuženi kontinuirano od 22. ožujka 2020. uznemirava i šalje poruke, što je čini nervoznom i tjeskobnom, uz daljnje navođenje kako je tijekom obavljanja razgovora s oštećenom u prostorijama II PP Zagreb na mobitel od strane optuženog zaprimila još tri poruke, koje je predmetni izbrisao prije nego što ih je uspjela pročitati. Uz izvješće dostavljena je preslika upućenih poruka od strane optuženog oštećenoj. Dakle, optuženik od 22. ožujka 2020. pa do 11. svibnja 2020., kontinuirano oštećenoj šalje poruke te pokušava uspostaviti kontakt s istom.

B) Pred Općinskim sudom u Z... vodio se kazneni postupak protiv optuženog K.M., povodom uvodno citirane optužnice ODO Zagreb, a zbog kaznenog djela iz članka 139. stavak 2. KZ-a.

Optuženom su ovosudnim rješenjem broj Kv-34/20 od 15. siječnja 2020. produljene mjere opreza zabrane približavanja caffè baru "V" iz....., zabrane približavanja oštećenoj K.V. na razdaljinu bližu od 100 metara, i zabrane uspostavljanja i održavanja bilo kakve veze sa spomenutom oštećenom.

Dana 2. studenog 2020. u pomoćni oмот spisa zaprimljeno je izvješće VII PP Zagreb iz kojeg proizlazi da je 25. listopada 2020. u Pakoštanskoj ulici uz Jarunsku tržnicu uz prostor parkirališta taxi vozila, a na udaljenosti od 50 metara od caffè bara "...", sjedio optuženi te samim time kršio mjeru opreza zabrane približavanja oštećenoj na udaljenost manju od 100 metara, kao i da su u razgovoru s oštećenom K.V. utvrdili kako je 23. listopada 2020. u vremenu od 19,30 do 22,00 sata i 24. listopada 2020. od 19,30 do 21,30 sati optuženi također sjedio uz potok kraj parkirališta taxi vozila te prolazio kraj njezinog radnog mjesta, gledajući u oštećenu i smijući se, a koje ponašanje oštećenu uznemiruje i kod nje izaziva osjećaj straha. Dakle, optuženik je u više navrata sjedio, to jest bio, na udaljenosti manjoj od sto metara od kafića u kojem oštećena radi, te je istu gledao, a na koji način se onda približio osobi kojoj se nije smio približiti.

Pitanja:

Kako bi vi u ovim slučajevima A i B odlučili kao prvostupanjski sud u pogledu mjera zaštite žrtve?

Zašto?

Slučaj 3 žrtva ponovno živi s optuženikom unatoč mjerama opreza za koje vrijeme optuženik ponavlja tjelesno i psihičko nasilje

A) Pred Općinskim ... sudom u Z... vodio se kazneni postupak protiv optuženog H.M. zbog kaznenog djela teške tjelesne ozljede iz članka 118. stavak 1. i 2. KZ/11, a povodom uvodno citirane optužnice ODO-a Zagreb.

Rješenjem Županijskog suda u Zagrebu broj Kir-1342/18 od 14. rujna 2018. godine, prema optuženom su produljene mjere opreza, i to zabrana približavanja na razdaljinu ispod 200 (dvjesto) metara žrtvi K.M. i zabrana uspostavljanja i održavanja izravne i neizravne veze sa žrtvom K.M.

U spis je zaprimljen dopis III. Policijske postaje Zagreb, u kojem je navedeno da je oštećena dana 07. siječnja 2019. godine podnijela na zapisnik kaznenu prijavu protiv optuženog zbog počinjenja kaznenog djela iz članka 139. stavak 2. i 4. KZ/11 i kaznenog djela iz članka 179.a KZ/11 na njenu štetu, te je izjavila da se optuženi cijelo vrijeme trajanja mjera opreza nalazio kod nje i ona je policijskim službenicima prilikom provjera govorila da se optuženi pridržava mjera opreza i da s njom nije u nikakvom kontaktu. Uz navedeni dopis priložena je preslika Zapisnika o zaprimanju kaznene prijave, u kojem je oštećena u bitnome izjavila da je optuženom izrečena mjera opreza, ali da se s njim pomirila te je pristala da opet žive zajedno i lagala je policijskom službeniku da se optuženi pridržava mjera opreza. Nadalje je u bitnome navela da kada su počeli ponovno živjeti zajedno, isti ju je verbalno i fizički napadao.

B) Pred Općinskim ... sudom u Z.. vodio se kazneni postupak protiv optuženog A.O., povodom uvodno citirane optužnice ODO Zagreb, zbog kaznenog djela prijetnje iz članka 139. stavak 2. i 3. KZ/11.

Optuženom su ovosudnim rješenjem broj Kv-524/21 od 23. travnja 2021., koje je postalo pravomoćno 1. svibnja 2021., produljene mjere zabrana približavanja oštećenoj A.Ž.,s prijavljenim prebivalištem una udaljenost manju od 100 (sto) metara, i zabrana uspostavljanja i održavanja bilo kakve izravne i neizravne veze s oštećenom A.Ž.

U spis je 25. lipnja 2021. zaprimljeno izvješće Policijske postaje S. kojim se obavještava sud o kršenju mjera opreza od strane optuženog A.O. Naime, dana 17. lipnja 2021. od strane CZSS S. zaprimili su obavijest u kojoj je navedeno kako se navedenom CZSS obratila oštećena A.Ž. te izjavila kako je optuženi A.O. unatoč mjerama opreza živio s njom na adresi prebivališta te da ju je učestalo vrijeđao.

Iz spisa proizlazi da optuženik unatoč mjerama opreza, sustavno i kroz duži vremenski period s oštećenom ostvaruje izravnu vezu i to na način da se oštećenoj doselio u stan u kojem živi s njihovim zajedničkim maloljetnim djetetom u čijoj je prisutnosti u alkoholiziranom stanju oštećenu učestalo vrijeđao govoreći joj da je "zlo, kravetina, sotona" te napucavao predmete po kući. Osim navedenog, prema obavijesti CZSS S. optuženik ima problem s pretjeranom konzumacijom alkohola te se "pretvara u životinju" kada popije, urla, vrijeđa sve prisutne uključujući i

oštećeničinu punoljetnu kćer. Sve navedeno jako plaši njihovog zajedničkog maloljetnog sina koji se boji oca i koji u takvim situacijama plače, povraća i slično.

Pitanja:

Kako bi vi u ovim slučajevima A i B odlučili kao prvostupanjski sud u pogledu mjera zaštite žrtve?

Zašto?

Slučaj 4 ponovljeno nasilje utvrđeno presudom Prekršajnog suda

Pred Općinskim .. sudom u Z. vodio se kazneni postupak protiv optuženog, povodom uvodno citirane optužnice ODO Zagreb, zbog kaznenih djela iz članka 139. stavak 2. i 4. KZ/11 i zbog kaznenih djela iz članka 179.a KZ/11.

Optuženom su ovosudnim rješenjem broj Kv-1524/20 od 28. prosinca 2020., koje rješenje je potvrđeno rješenjem Županijskog suda u Zgrebu broj Kv II-184/2021 od 8. veljače 2021., produljene mjere zabrana uspostavljanja i održavanja bilo kakve vrste izravne i neizravne veze s oštećenima Lj.S., K.S., A.S., L.S. i A.S., svi s prebivalištem ute zabrana uhođenja i uznemiravanja istih.

U spis je zaprimljeno 17. svibnja 2021. podnesak oštećene Lj.S. o kojim obavještava sud o kršenju mjera opreza od strane optuženog J.S.. Uz podnesak dostavljena je pravomoćna presuda Općinskog prekršajnog suda u Zagrebu broj Pp-9313/2021 od 15. svibnja 2021. kojom je ovdje optuženi J.S. proglašen krivim za počinjenje prekršaja iz članka 10. stavka 1. točke 1. Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji, i to na način da je dana 15. svibnja 2021. u 9,55 sati ponovio tjelesno nasilje u obitelji prema svojoj bivšoj supruzi Lj.S. i prema svojoj kćeri L.S. na način da je ničim izazvan ušao u podrumski stan kuće, te prvo objema rukama odgurnuo svoju kćer L. o njezina ramena, a zatim objema rukama odgurnuo svoju bivšu suprugu Lj. također o njezina ramena.

Pitanja:

Kako bi vi u odlučili kao prvostupanjski sud u pogledu mjera zaštite žrtve?

Zašto?

Slučaj 5 kršenje mjera opreza prijavljeno od strane prijateljice žrtve

Pred Općinskim ... sudom u Z. vodio se kazneni postupak protiv optuženog N.S. zbog kaznenog djela iz članka 117. stavak 1. i 2. KZ/11, a povodom uvodno citirane optužnice ODO-a Zagreb.

Rješenjem istog suda broj K-2048/18-12 od 21. siječnja 2019. godine, prema optuženom je ukinut istražni zatvor u kojem se isti nalazio po zakonskoj osnovi iz članka 123. stavak 1. točka 3. ZKP/08 od 10. studenog 2018. godine, te su mu određene mjere opreza, i to zabrana približavanja na razdaljinu manju od 100 (sto) metara oštećenoj N.P., te zabrana uspostavljanja ili održavanja izravne ili neizravne veze sa oštećenom N.P. putem telefona, e-maila, skyp-a i drugih sredstava telekomunikacijskog i elektroničkog komuniciranja, kao niti preko treće osobe.

Nadležna I. Policijska postaja Zagreb dopisom od 04. veljače 2019. godine putem fax-a obavijestila sud da su policijski službenici dana 03. veljače 2019. godine pružili intervenciju na adresi u, gdje je ostvaren kontakt sa oštećenom N.P.,

kojom prilikom je ista izjavila da se optuženi ne pridržava mjera opreza. Iz istog dopisa proizlazi da je tražiteljica intervencijeizjavila da je jučerašnjeg dana u stan ... na navedenoj adresi, a u kojem ona živi kao podstanar, pristupila oko 17,00 sati njena prijateljica, ovdje oštećena, a da se pred ulaznim vratima stana oko 21,00 sati pojavio bivši partner oštećene, ovdje optuženi. Nadalje je ista navela da je tom prilikom optuženi sa mobitela nazvao broj mobitela oštećene, na koji poziv mu se ista javila. Oštećena je navela da ju je tom prilikom optuženi pozvao na kavu, što je ona odbila, a da joj je nakon toga rekao: "Izbit ću te iz cipela ako ne izađeš van". Nadalje su tražiteljica intervencije i oštećena navele da se optuženi u dvorištu zgrade, odnosno, ispred stana, nalazio do slijedećeg dana do 04,00 sati ujutro te da ih je u vremenu od 21,00 sati do 04,00 sati uznemiravao učestalo bacajući kamenčiće po prozoru navedenog stana te pozivajući ih na njihove brojeve mobitela, a također je tražiteljicu intervencije nazvao današnjeg dana oko 08,00 sati te je inzistirao da se vidi sa oštećenom.

Pitanja:

Kako bi vi u odlučili kao prvostupanjski sud u pogledu mjera zaštite žrtve?
Zašto?

Slučaj 6 sud nije utvrdio kršenje mjera opreza

A) Pred Općinskim sudom u Z.... vodio se kazneni postupak protiv optuženog T.J. zbog kaznenog djela prijetnje iz čl. 139. st. 2. KZ/11 na štetu bivše supruge te su bile određene mjere opreza iz čl. 98 st. 2. toč. 4. i 5. ZKP/08 u odnosu na suprugu.

Spis je dostavljen izvanraspravnom vijeću povodom izvješća Policijske postaje K., ispostava P. od 08. srpnja 2022. godine iz kojeg proizlazi kako je oštećena prijavila okrivljenika za kršenje mjera opreza na način da je isti oštećenju dana 07. srpnja 2022. godine poslao nekoliko poruka na njezin broj telefona sadržaja „ Doći ću do tebe dolje, najavit ću se prije“ i sl.

Dana 14. srpnja 2022. godine u Općinskom kaznenom sudu u Zagrebu u predmetu poslovni broj: 27. Kvm-241/2022 održana je sjednica vijeća na kojoj je optuženik iskazao Točno je da sam suprugi poslao ove poruke, ali ne iz razloga da bih uznemiravao svoju suprugu ili ju strašio, nego zbog djece da pitam kako su, dali im što treba i slično. Naime, djeca žive sa suprugom i ja ih nisam vidio već dva mjeseca iako nemam nikakvu mjeru u odnosu na njih, no moram se o kontaktima sa djecom dogovoriti preko Centra za socijalnu skrb a oni me šalju od jednog do drugog centra. Meni je žao što sam poslao poruke svojoj suprugi, to neću više činiti, svjestan sam da imam mjeru zabrane približavanja i kontaktiranja i ako je prekršim na bilo koji način da mogu završiti u istražnom zatvoru.

B) Pred Općinskim .. sudom u Z.. vodio se kazneni postupak protiv optuženog B. L. zbog kaznenih djela iz članka 177. stavka 2. i drugih KZ/11.

Rješenjem istog suda produljenje su mjere opreza zabrane približavanja oštećenoj A.S. na udaljenost manju od 100 metara te mjera opreza zabrane uspostavljanja i održavanja izravne i neizravne veze s istom.

Dana 26. listopada 2022. godine OKDO Zagreb podnijelo je prijedlog da se optuženom B. L. mjere opreza zabrane približavanja oštećenoj A.S. na udaljenost manju od 100 metara te mjera opreza zabrane uspostavljanja i održavanja izravne i neizravne veze s istom zamijeni istražnim zatvorom a sve zbog njihovog kršenja, sa obrazloženjem kako iz izvješća policije od 21. listopada 2022. godine koje je dopunjeno izvješćima od 03. studenog 2022. godine i 04. studenog 2022. godine proizlazi da je oštećenu zvao putem njene majke odvjetnik optuženika da porazgovaraju, zatim proizlazi da je optuženik u drugoj situaciji ostavio sina ispred cafe bara gdje oštećena radi no nije kontaktirao a oštećenicom kao i da je optuženi B.L. u WhatsApp grupi objavio status sa slikom mete za streljaštvo ispod koje se nalazi natpis: „Što više mrže, kraće da traju“ i drugu fotografiju na kojoj se nalazi on u liftu bez gornjeg dijela odjeće te oštećena A.S. smatra da je to upućeno baš njoj te su ju ti statusi uznemirili i zbog toga je optuženika odlučila prijaviti policiji.

C) Rješenjem Općinskog državnog odvjetništva u Bjelovaru broj K-DO-427/2017-10 određene su mjere opreza okrivljenom D.S. protiv kojeg se vodi kazneni postupak zbog kaznenog djela nasilja u obitelji iz čl. 179a. KZ/11 i kaznenog djela prijetnje iz čl. 139. St. 3. KZ/11 sve na štetu supruge. Radilo se o mjerama opreza iz čl. 98. st. 2. toč. 4. i 5. ZKP odnosno zabrane približavanja oštećenici, odnosno supruzi T. B. S. na udaljenost manju od 100 m i zabrana uspostavljanja ili održavanja veze s oštećenicom.

Općinsko državno odvjetništvo u Bjelovaru predložilo je da se prema osum. D. S. izrečene mjere opreza zamjene istražnim zatvorom iz procesne osnove u čl. 123. st. 1. toč. 3. ZKP-a sa obrazloženjem što je 28. lipnja 2017. Osumnjičenik telefonom nazvao oštećenicu, odnosno suprugu T. B. S., prekršio izrečene mjere opreza kada se interesirao za njihovo zajedničko dijete i o postupku vezano za razvod braka.

Pitanja:

Kako bi vi u odlučili kao prvostupanjski sud u pogledu mjera zaštite žrtve u predmetima A, B i C?

Zašto?

I u slijedećem dijelu prikazati će se **primjer postupanja u konkretnom predmetu** protiv optuženika prema kojem je najprije bio određen istražni zatvor, zatim je zamijenjen mjerama opreza i u kratkom roku zamijenjen ponovno mjerom istražnog zatvora.

Slučaj 1

Kod Općinskog kaznenog suda u Zagrebu, Odjel za mladež, vodio se kazneni postupak protiv optuženog DD zbog četiri kaznena djela protiv braka, obitelji i djece - povredom djetetovih prava - opisana i kažnjiva po članku 177. stavku 2. i članku 51. KZ/11.

Protiv optuženog DD bio je određen istražni zatvor iz razloga u članku 123. stavku 1. točke 3. ZKP/08 te se nalazio u istražnom zatvoru od 3. rujna 2022. do 22. prosinca 2022. kada je rješenjem istog suda broj Kzd-267/2022 ukinut istražnim zatvor i zamijenjen za mjere opreza iz članka 98. stavka 2. točki 4., 5. i 10. ZKP/08.

Spis je dana 2. siječnja 2023. dostavljen izvanraspravnom vijeću radi odlučivanja o kršenju mjera opreza i potrebe određivanja istražnog zatvora obzirom na izvješće Policijske postaje o kršenju mjera opreza.

Istog dana određena je i održana sjednica vijeća na koju je doveden optuženi D.D. od strane policijskih službenika nadležne Policijske postaje koji su pristupili na intervenciju povodom kršenja mjera opreza.

Rješenjem istog suda poslovni broj: 2. Kvm-1/2023-23 od 2. siječnja 2023. godine na temelju članka 127. stavka 4. ZKP/08, odlučeno je o određivanju istražnog zatvora prema: optuženom DD iz razloga u članku 123. stavku 1. točki 3. ZKP/08.

Istog dana, sa sjednice vijeća optuženik je odveden u Zatvor u Zagrebu u pratnji Pravosudne policije.

U obrazloženja rješenja je navedeno kako iz iskaza supruge optuženika S.D. proizlazi da je optuženik prijetio članovima obitelji i da je njegovo ponašanja progradiralo i to pod utjecajem alkohola sve do fizičkog napada na djecu što su potvrdila i djeca u svom iskazu. Nadalje, iz izvoda iz Prekršajne evidencije te presude Prekršajnog suda u Zagrebu od 1. ožujka 2021. broj Pp-3168/2021 proizlazi da je optuženik ranije jedanput osuđen zbog istovrsnog djela na štetu članova svoje obitelji. Zatim iz spisa predmeta proizlazi da je protiv optuženog DD bio određen istražni zatvor iz razloga u članku 123. stavku 1. točke 3. ZKP/08 te se nalazio u istražnom zatvoru od 3. rujna 2022. do 22. prosinca 2022. kada je rješenjem ovog suda broj Kzd-267/2022 ukinut istražnim zatvor i zamijenjen za mjere opreza iz članka 98. stavka 2. točki 4., 5. i 10. ZKP/08. I iz spisa predmeta proizlazi da je optuženik 1. siječnja 2023. prekršio navedene mjere opreza na način da je došao na adresu stanovanja u , ušao u kuću gdje inače stanuje njegova supruga sa djecom (koja slučajno tada nije bila u kući) i nije se htio udaljiti a po dolasku policijskih službenika govori mu je da će se ubiti i da kod sebe ima pištolj zbog čega su u intervenciji angažirani ne samo djelatnici nadležne III Policijske postaje Zagreb već interventne jedinice policije i hitna medicinska pomoć, te je intervencija trajala gotovo cijelu noć, a kod optuženika je pronađen manji revolver sa pet komada streljiva.

U obrazloženju rješenja je navedeno uzimajući u obzir okolnost da je optuženik prekršio mjere opreza udaljenja iz doma te zabrane približavanja supruzi S.D. i djeci I., M., A. i M. D. na razdaljini od 500 metara jer isti dolaskom na adresu bio je svjestan da ima izrečene mjere opreza, a sam navodi da nije znao da se oštećenici ne nalaze u kući i da je htio samo vidjeti djecu i ušao je u kuću gdje su ga zatekli i djelatnici policije kojima je prijetio da će se ubiti i da kod sebe ima pištolj i to je sve učinio u alkoholiziranom stanju od 1,49 g/kg, po ocijeni vijeća postoji opasnost za ponavljanje istovrsnih kaznenih djela i ispunjeni su svi zakonski uvjeti za primjenu mjere istražnog zatvora iz članka 123. stavka 1. točke 3. ZKP/08.

I u obrazloženju rješenje je napomenuto da navodi optuženika da je on doista namjeravao otići u Nj... i samo je htio pozdraviti djecu ne utječu na odluku suda jer optuženiku se u ovom predmetu upravo stavlja na teret da je u alkoholiziranom stanju prijetio djeci i fizičkih ih napadao, optuženik je znao da ne smije prilaziti djeci, znao je da ne smije dolaziti na svoju adresu stanovanja i unatoč tome doveo se u alkoholizirano stanje i došao na adresu stanovanja te po mišljenju vijeća mjere

opreza više nisu dostatne kao osiguranje za sprečavanje činjenja novih kaznenih djela od strane optuženika na štetu članova njegove obitelji.

Što bi moglo se koristiti kao poboljšanje u praksi.

U naprijed navedenom konkretnom slučaju kao nedostatak se pokazalo nepostojanje dobrih komunikacijskih sustava međuresorne suradnje.

Naime, u konkretnom slučaju problem je bio što su policijski službenici bili ovlašteni držati optuženika u Policijskoj postaji samo 6 sati jer je samo prekršio mjere opreza, nije počinio novo kazneno djelo i samo je prijetio da će sebe ubiti a ne i da će napasti policijske službenike niti je to učinio.

U slučaju puštanja optuženika u takvom stanju, postojao je rizik od novih kaznenih djela a evidentno je bilo da se radilo o kršenju mjera opreza.

Dostava izvješća o kršenju mjera opreza redovnim putem – e komunikacijom, mailom, poštom, (fax je ukinut) traži dosta vremena. U konkretnom slučaju, policijski službenik/ca nadležan/a za predmet je morala proći tri telefonska razgovora sa službenicima suda dok nije spojena kod dežurnog suca i tada je hitno dostavljen mail o kršenju mjera opreza i određena sjednica i dovođenje optuženika na sud, obavještanje Općinskog kaznenog državnog odvjetništva i branitelja optuženika o sjednici.

Svakako bi bilo izuzetno korisno da nadležni sud/suci sa Policijskim postajama sa svog područja razmijeni kontakte (službene e-mail adrese/brojeve telefone) kako bi efikasnije komunicirali u hitnim slučajevima.

Postoje i druga OTVORENA PITANJA vezano za primjenu mjera zaštita žrtve.

Zakon o kaznenom postupku u odredbama čl. 43. do 50. propisuje prava žrtve a u odredbama 51. do 54. prava žrtve kao oštećenika u kaznenom postupku.

Iz navedenih odredbi a i ostalih odredbi ZKP/08 je vidljivo da se isto odnosi uglavnom na pravo na ostvarivanje imovinskopravnog zahtjeva (te troškova postupka) i u tom dijelu žrtva ima pravo i žalbe.

Iz istih odredbi je vidljivo da u pravima žrtve/oštećenika nije propisano kako bi imali pravo aktivnog sudjelovanja na ročištima/sjednicama za odlučivanje o mjerama zaštite koji se odnose na njih (kad sud o tome odlučuje te kad državni odvjetnik na početku postupka sam donosi rješenje o mjerama opreza) niti imaju pravo žalbe na odluke koje sud donosi o tome.

U čl. 129. st. 2. ZKP/08 je izričito propisano kako na ročište (sjednica vijeća) na kojem se odlučuje o istražnom zatvoru, poziva se državni odvjetnik, okrivljenik i branitelj.

U st. 3. istog čl. 129. ZKP/08 jedino je propisao kako sud određuje na tom ročištu koji će se dokazi izvesti i njihov redoslijed te izvodi dokaze po službenoj dužnosti ili na prijedlog stranaka te se u tom smislu mogu ispitati svjedoci.

Iz navedenog jasno proizlazi kako žrtva po ZKP/08 nema pravo sudjelovanja na ročištima/sjednicama na kojima se odlučuje o mjerama za njenu zaštitu osim iznimno ako se poziva kao svjedok u slučaju kršenja mjera opreza i ponovnog odlučivanja o primjeni mjere istražnog zatvora. Međutim, u tom slučaju nije prisutna niti kao stranke Sui generis, nego samo kao svjedok pa na sjednici ne može biti nazočan niti njen opunomoćenik.

Žrtve o svemu tome postavljaju pitanja tijekom postupka kao i druga pitanja koja će biti izložena u slijedećem dijelu.

Problemi u praksi:

Prvo pitanje u praksi koje se nametnulo vezano za odlučivanje o primjeni mjera zaštite za žrtvu predmetnih kaznenih djela, kako će sud utvrditi pravilno činjenično stanje ako ne ispita žrtvu.

Kako će sud utvrditi koje mjere za žrtvu treba poduzeti, istražni zatvor ili mjere opreza, koliko će te mjere trajati, je li optuženik poštuje mjere opreza i treba li ih zamijeniti nekim drugim mjerama?

Je li sudu dovoljno izvješće policije, iskaz optuženika, prijedlog državnog odvjetnika i prijedlozi branitelja optuženika?

U nekim kaznenim predmetima na sjednice vijeća na kojima se odlučivalo i istražnom zatvoru/mjerama opreza, pozivane su žrtve zajedno s opunomoćenicima, Općinskim državnim odvjetništvom, optuženikom i braniteljem optuženika, no isto nije u skladu sa ZKP/08 i ta praksa je napuštena.

Nakon toga u drugim kaznenim predmetima, telefonskim putem sud je kontaktirao žrtve i bilježio njihov stav u smislu bilješke ili na zapisnik sa sjednice vijeće no niti to nije u skladu sa ZKP/08.

Dakle, po ZKP/08 provjera situacije u odnosima optuženika i žrtve bi se mogla samo utvrđivati ispitivanjem žrtve u svojstvu svjedoka na sjednici vijeća ili na raspravi na kojima se odlučuje o mjerama opreza što nije praktično i sasvim iznimno se provodi.

Drugo pitanje koje se postavlja u praksi ima li žrtva pravo predložiti ukidanje mjera koje su donijete za njenu zaštitu?

Naime, vrlo često žrtve u kaznenim postupcima koji se tiču kaznenih djela povezanih s obiteljskim ili intimnim odnosima, ne žele istražni zatvor protiv optuženika niti mjere opreza, upućuju pisma sudu ili pokušavaju telefonski kontaktirati suca te traže ukidanje izrečenih mjera.

Radi se obično o situacijama gdje postoji problem ovisnosti optuženika o alkoholu, žrtve navode da su htjele samo da se optuženik liječi, ne žele mjere opreza te su obično njihovi razlozi kad izražavaju mišljenje o mjeri istražnog zatvora.

Treće pitanje koje se postavlja u praksi što učiniti kad optuženik tvrdi da žrtva zloupotrebljava mjere zaštite u svrhu samostalnog korištenja zajedničke imovine?

Dakle to su situacije kada žrtve žele istražni zatvor a zatim i mjere opreza i to određene mjere (primjerice udaljenja iz doma, zabrane približavanja i uspostave izravne ili neizravne veze sa žrtvom) ali optuženik tvrdi da je situacija drukčija, da žrtva manipulira u kaznenom postupku, da žrtva ima gdje boraviti, da se on želi vratiti u svoju nekretninu, da neće više činiti kaznena djela.

Četvrto pitanje koje se postavlja u praksi na koga se odnose mjere opreza- samo na oštećenu osobu ili može i na druge osobe?

Naime, tijekom postupka žrtve su doista ugrožene i onda se zbog opasnosti od ponavljanja kaznenih djela istražni zatvor određuje prema optuženiku na temelju članka 123. stavka 1. točke 3. ZKP/08.

Međutim, što je sa situacijom kada su i druge osobe ugrožene, osobe bliske oštećenici, osobe koja su svjedočile o događaju. Kakva prava imaju te osobe. Je li se u odnosu na njih mogu primijeniti mjere opreza zabrane približavanja, uspostavljanja izravne i neizravne veze i druge mjere. I je li imaju pravo na poseban tretman prilikom dolaska na sud (ispitivanje video linkom, tajnost osobnih podataka i drugo), iako nisu u programu zaštite svjedoka, nisu prikriveni istražitelji i slično.

Postoje i druga otvorena pitanja u praksi kao primjerice je li mišljenje oštećene relevantno kod određivanja mjera opreza, kako to procijeniti?

Slijedeće pitanje pravo žrtve- supruge/supružnika na zaštitu kad je uzela/o blagodat nesvjedočenja i kaznena djela su samo na štetu djece.

Ili pitanje što kad optuženik traži mjere opreza jer oštećena žrtva stalno njega kontaktira i jednostavno se želi zaštititi kako ne bi imao daljnjih posljedica u istom kaznenom postupku?

A postoje i „tehnička pitanja“ postoji li mogućnost predlaganja mjera opreza u slučaju prijedloga za izdavanje kaznenog naloga.

I kako rješenje o mjerama opreza izgleda, ako neke mjere ostaju na snazi a neke mjere opreza se ukidanju?

Moguća rješenja:

Odgovor na navedena i druga otvorena pitanja u praksi, najbolje je dati kroz samu sudsku praksu koja nije ujednačena i jedinstvena.

Slučaj 1 pravo žalbe oštećenice na rješenje o mjerama opreza

Pred Županijskim sudom u Velikoj Gorici vodi se kazneni postupak protiv optuženog M. T., zbog teškog kaznenog djela protiv spolne slobode iz članka 154. stavka 2. u vezi sa stavkom 1. točkama 2. i 7., člankom 153. stavkom 1. i člankom

152. stavkom 1. KZ/11., kaznenog djela silovanja iz članka 153. stavka 1. u vezi s člankom 152. stavkom 1. KZ/11. i kaznenog djela prijetnje iz članka 139. stavka 2. KZ/11.

Rješenjem Županijskog suda u Velikoj Gorici od 2. listopada 2019. broj Kv I-36/2019-5 (Kzd-1/2019), odlučeno je na temelju članka 98. stavka 6. u vezi sa člankom 98. stavcima 1. i 2. točkama 3., 4., 5. i 10. produljena je (točka I.) primjena mjera opreza protiv optuženika i to obveze redovitog javljanja P. p. I. G. svakog prvog ponedjeljka u mjesecu, zabrane približavanja žrtvama M. K. i K. T. na razdaljinu manju od 100 metara, zabrane uspostavljanja ili održavanja izravne ili neizravne veze sa žrtvama M. K. i K. T. Dalje je određeno (točka II.) da mjere opreza mogu trajati dok za to postoji potreba, a najdulje do izvršnosti presude i da će (točka III.) izrečene mjere opreza izvršavati P. p. I. G., uz upozorenje optuženika (točka IV.) da će se u slučaju nepridržavanja izrečenih mjera opreza iste zamijeniti istražnim zatvorom. Pod točkom V. pobijanog rješenja je ukinuta mjera opreza iz članka 98. stavka 2. točke 10. ZKP/08., odnosno udaljenja iz doma na adresi .

Protiv tog rješenja žalbu je podnijela oštećena K. T. bez izričitog žalbenog prijedloga, dok iz sadržaja žalbe proizlazi da se predlaže preinačiti pobijano rješenje i optuženiku odrediti istražni zatvor.

Pitanja:

Kako bi vi odlučili o žalbi oštećenice?

Zašto?

-

Slučaj 2 pravo žrtve – supruge optuženika na zaštitu kad je uzela blagodat nesvjedočenja u prethodnom postupku te je optužnica podnijeta samo za kaznena djela povrede djetetovih prava iz čl. 177. st. 2. KZ/11

Pred Općinskim kaznenim sudom u Zagrebu vodio se kazneni postupak protiv optuženog D.S. povodom optužnice Općinskog državnog odvjetništva u Zagrebu od 1. listopada 2020. godine zbog dva kaznena djela iz članka 177. stavka 2. KZ/11 sve u vezi članka 51. KZ/11.

Protiv optuženika su zadnji puta produljene mjere opreza iz razloga u članku 98. stavku 2. točkama 4. i 5. ZKP/08 u odnosu na bivšu suprugu optuženika, rješenjem ovog suda broj Kovm-269/2020 od 16. listopada 2020. godine.

Rješenjem Općinskog kaznenog suda u Zagrebu poslovni broj: 2. Kvm-93/2021-5 od 23. ožujka 2021. godine, na temelju članka 98. stavka 1. i 5. ZKP/08 u vezi članka 98. stavka 2. točke 9. ZKP/08 optuženom D.S. naprijed navedene mjere su zamijenjene mjerom opreza zabrana uhođenja i uznemiravanja L.S. obzirom na trenutne osobne i obiteljske prilike optuženika (nema gdje stanovati, ima zdravstvenih teškoća, ima kredit za kuću u kojem živi bivša supruga s djecom a ima slobodan stan u istoj kući).

Pitanja:

*Je li prvostupanjski sud ispravno donio odluku?
Ako nije, zašto nije?*

Slučaj 3 pravo žrtve na zaštitu kad je državni odvjetnik podnio prijedlog za izdavanje kaznenog naloga

Općinsko državno odvjetništvo u Osijeku, pod brojem KO-DO-.../-1 od 28. rujna 2022., podnijelo je Općinskom sudu u Osijeku optužnicu protiv okr. B. K.a, zbog kaznenog djela protiv braka, obitelji i djece – nasilje u obitelji, opisano u članku 179.a Kaznenog zakona KZ/11 počinjeno na način da je okivljenik u razdoblju od 1. lipnja 2015. do 10. kolovoza 2022., tijekom življenja u bračnoj zajednici s ošt. J.K. istu vrijeđao i omalovažavao te joj prouzročio strah i tjeskobu.

U istoj optužnici temeljem čl. 540. st. 1. ZKP/08 stavljen je prijedlog da sud izda kazneni nalog kojim se okr. za terećeno kazneno djelo osuđuje na kaznu zatvora u trajanju od jedne godine, koja se kazna neće izvršiti ukoliko okr. u roku kušnje od tri godine ne počini novo kazneno djelo .

Iz predmeta proizlazi kako su već ranije u istom predmetu rješenjem Općinskog državnog odvjetništva u Osijeku broj KP-DO-....-13 od 12. kolovoza 2022., pravomoćnim 16. kolovoza 2022. okrivljenom određene mjere opreza iz članka 98. stavak 2. točka 4. i 5. ZKP/08.

Pitanja:

*Kako prvostupanjski sud treba postupiti u pogledu mjera opreza?
Zašto?*

Slučaj 4 relevantnost mišljenja žrtve o mjerama opreza

Pred Općinskim kaznenim sudom u Zagrebu vodio se kazneni postupak pod brojem Kzd-253/2021 protiv optuženog N.J. zbog 179a. KZ/11, dva kaznena djela iz članka 177. stavka 2. KZ/11 i kaznenog djela iz članka 117. stavka 2. KZ/11 u vezi članka 51. KZ/11 povodom optužnice Općinskog državnog odvjetništva u Zagrebu broj Koz-DO-162/2021 od 8. srpnja 2021..

Protiv optuženog N.J. bile su određene mjere opreza iz razloga u članku 98. stavku 2. točki 4. i 5. ZKP/08 rješenjem Općinskog državnog odvjetništva u Zagrebu od 30. svibnja 2021., zatim produljene rješenjem Općinskog kaznenog suda u Zagrebu od 17. kolovoza 2021. koje postalo pravomoćno 23. listopada 2021. a odnosile su se na zabranu približavanja i zabranu uspostavljanja i održavanja izravne ili neizravne veze sa bivšom izvanbračnom suprugom optuženika N.P.

Na sjednici vijeća 21. veljače 2022. sud je telefonskim putem kontaktirao oštećenu N.P. koja je izjavila kako se optuženika ne boji, optuženik zadnjih godina uopće ne konzumira alkohol, te ista smatra da mjere opreza više nisu potrebne.

Pitanja:

*Kakvu bi vi donijeli odluku kao prvostupanjski sud u pogledu mjera opreza?
Zašto?*

Slučaj 5 što kad optuženik traži mjere opreza jer žrtva stalno njega kontaktira a optuženik se želi zaštititi kako ne bi imao daljnjih štetnih posljedica u kaznenom postupku

Pred Općinskim kaznenim sudom u Zagrebu od 2019- 2022. vodio se kazneni postupak protiv optuženog M.P. povodom optužnice Općinskog kaznenog državnog odvjetništva u Zagrebu broj KMP-DO-210/19 od 21. listopada 2019. godine zbog kaznenog djela iz članka 179a. KZ/11, kaznenog djela povrede djetetovih prava iz članka 177. stavka 2. KZ/11 i kaznenog djela prijetnje iz članka 139. stavka 2. KZ/11 u vezi članka 51. KZ/11.

Protiv optuženika mjera opreza iz članka 98. stavka 2. točke 9. ZKP/08 određena je rješenjem Općinskog kaznenog suda u Zagrebu od 13. rujna 2021. zabrane uznemiravanja i uhođenja bivše izvanbračne supruge optuženika, V.P.

Na sjednici vijeća 8. ožujka 2022. sud je telefonskim putem kontaktirao oštećenu V.P. koja je predložila produljenje mjera opreza. Na sjednici vijeća prisutna braniteljica optuženika i optuženik su isto tako predložili produljenje mjere opreza ističući da je situacija obrnuta i oštećenica uznemirava optuženika o čemu sve optuženik ima SMS poruke.

Iz spisa predmeta je proizlazilo kako se optuženik od određivanja mjere opreza uredno pridržava istih.

Pitanja:

*Kakvu bi vi donijeli odluku kao prvostupanjski sud u pogledu mjera opreza?
Zašto?*

Slučaj 6 neke mjere ostaju na snazi a neke mjere se ukidaju, kako izgleda izreka rješenja suda

Pred Općinskim kaznenim sudom u Zagrebu vodio se kazneni postupak protiv optuženog D.G.B. zbog kaznenog djela iz članka 179a. KZ/11 i kaznenog djela iz članka 177. stavka 2. KZ/11, povodom optužnice Općinskog kaznenog državnog odvjetništva u Zagrebu broj Koz-DO-246/2021 od 25. studenog 2021. godine.

Optuženiku su od početka postupka bile određene mjere opreza iz članka 98. stavka 2. točka 4. i 5. ZKP/08 odnosno zabrane približavanja i zabrane uspostavljanja veze s oštećenom bivšom suprugom optuženika D.B.G. te djetetom S.B. kao i mjera opreza udaljenja iz doma.

Na sjednici vijeća 05. srpnja 2022. godine branitelj optuženika odvjetnik M.I. predložio je da se u odnosu na dijete ukinu mjere opreza jer je u međuvremenu došlo do razvoda braka između njih dvoje i presudom Općinskog građanskog suda u

Zagrebu poslovni broj P-Ob-96/2022-15 od 09. svibnja 2022. godine u točki IV. izreke rješenja su određeni susreti druženja oca i djeteta koji susreti su pod nadzorom Centra te smatra da je u interesu djeteta da je u kontaktu sa ocem. Odluku o ostalim mjerama prepušta sudu.

Prije provođenja ročišta dana 04. srpnja 2022. godine predsjednica vijeća kontaktirala je oštećenu DBG te je ista izjavila da je i dalje za primjenu mjera opreza zabrane približavanja i kontaktiranja prema njoj i prema djetetu od strane optuženika jer smatra da je optuženik konfliktna osoba te se i ona i dijete boje. Isto tako, navela je da mjera opreza udaljenja iz doma više nije potrebna jer su se ona i dijete odselili s navedene adrese. Dodala je da se optuženik pridržava mjera opreza, oni su se rastali te je tom presudom određeno da ima pravo viđati dijete jedanput tjedno u Centru za socijalnu skrb pod nadzorom no optuženik to do sada nije zatražio a i dijete ga ne želi vidjeti. Mjere opreza ne krši, ali na njezino radno mjesto dolaze njegovi prijatelji i njegova nova djevojka što ranije nije bio slučaj.

Pitanja:

Kako bi vi odlučili kao prvostupanjski sud? Produljili sve mjere opreza ili ih ukinuli, ili samo neke ukinuli? Ako ste se odlučili za zadnju varijantu, kako bi to rješenje izgledalo?

10. MJERE ZAŠTITE ŽRTVE OBZIROM NA VRSTU KAZNENOG DJELA NASILJA NAD ŽENAMA

10. 1. Uvodno

Prema članku 2. Konvencije, ova Konvencija primjenjivat će se na sve oblike nasilja nad ženama, uključujući i nasilje u obitelji, koje nerazmjerno pogađa žene.

U Konvenciji se sukladno čl. 33. do 44. posebno kao područje primjene ukazuje: psihičko nasilje u smislu namjernog teškog oštećivanja psihičkog integriteta neke osobe putem prisile ili prijetnji. Zatim se odnosi na uhođenje u smislu namjernog ponavljanja prijetećeg ponašanja usmjerenog na drugu osobu, koje uzrokuje da se ona ili on boji za svoju sigurnost. Nadalje se odnosi na tjelesno nasilje u smislu namjernog počinjenja djela tjelesnog nasilja nad drugom osobom. Isto tako se odnosi na seksualno uznemiravanje u smislu svakog oblika neželjenoga verbalnog, neverbalnog ili tjelesnog ponašanja seksualne naravi s ciljem ili učinkom povrede dostojanstva neke osobe, osobito ako stvara zastrašujuće, neprijateljsko, degradirajuće, ponižavajuće ili uvredljivo ozračje, bude predmet kaznenih ili drugih pravnih sankcija. I odnosi se na seksualno nasilje, uključujući silovanje, prisilni brak, sakaćenje ženskih spolnih organa i prisilni pobačaj te prisilnu sterilizaciju.

Nadalje, u Konvenciji sukladno čl. 45 poseban naglasak se stavlja na sankcije i druge mjere zaštite žrtve. U tom smislu sankcije moraju biti učinkovite, razmjerne i odvratajuće. I poseban naglasak se stavlja na otegotne okonosti (kazneno djelo je počinjeno nad bivšim ili sadašnjim bračnim drugom ili partnerom, kazneno djelo ili srodna kaznena djela u povratu, kazneno djelo je počinjeno nad osobom koja je ranjiva uslijed posebnih okolnosti; kazneno djelo je počinjeno nad djetetom ili u njegovoj nazočnosti; kazneno djelo su počinile dvije ili više osoba zajedničkim djelovanjem; kaznenom djelu je prethodilo ili je praćeno nasiljem jačeg intenziteta;

kazneno djelo je počinjeno uz uporabu ili uz prijetnju oružjem; kazneno djelo je imalo za posljedicu tešku tjelesnu ili psihičku traumu za žrtvu i ako je počinitelj ranije osuđivan za kaznena djela slične naravi.

10. 2. Problemi u praksi:

Sudsku praksu u Republici Hrvatskoj vezano za predmetna kaznena djela mogli bi podijeliti u tri osnovne skupine.

Tako bi u prvoj skupini mogla se svrstati a) novija i rijetko pojavljivana kaznena djela u sudskoj praksi kao što su zloropora snimke spolno eksplicitnog sadržaja čl. 144a st. 1. KZ/11, nedozvoljena uporaba osobnih podataka iz članka 146. stavka 1. KZ/11, neovlašteno zvučno snimanje i prislušivanje čl. 143. st. 1. i 2. KZ/11, neovlašteno slikovno snimanje čl. 144. KZ/11, narušavanje nepovredivosti doma i poslovnog prostora čl. 141. KZ/11, povrede tajnosti pisama i drugih pošiljaka čl. 142. st. 1. KZ/11, oštećenje tuđe stvari čl. 235. KZ/11, spolno uznemiravanje čl. 156. st. 1. KZ/11 i sprječavanje dokazivanja čl. 306. st. 1. KZ/11.

U drugoj skupini bi bila b) najteža kaznena djela u sudskoj praksi kao što je kazneno djelo trgovanje ljudima čl. 106. KZ/11, ubojstvo odnosno pokušaj ubojstva iz čl. 110. ili iz čl. 111. KZ/11, silovanje čl. 153. st. 1. KZ (ranije spolni odnošaj bez pristanka čl. 152. st. 1. KZ/11) i protupravno oduzimanje slobode čl. 136. st. 1. KZ/11.

I u treću skupinu pripadaju c) najčešća kaznena djela u sudskoj praksi kao što su nasilje u obitelji čl. 179.a KZ/11, prijetnja iz čl. 139. KZ/11, tjelesna ozljeda iz čl. 117. KZ/11 i nametljivo ponašanje iz čl. 140. KZ/11.

Za očekivati je što je kazneno djelo teže po svojoj sankciji da će mjere zaštite žrtve biti strožije no praksa je različita jer mjere ovise ne samo o težini kaznenog djela već i o nizu čimbenika na strani optuženika (ranija kaznena ne/osuđivanost, prekršajna kažnjavanost, problem s ovisnostima, psihičke teškoće), zatim ovise o okolnostima kaznenog djela (dugotrajnost, intenzitet) i ovise o odnosu žrtve i optuženika te o ranjivosti žrtve (obiteljska povezanost, nerazriješeni imovinski, bračni odnosi, skrbništvo nad djecom, fiksiranost optuženika na žrtvu). Osim navedenih okolnosti, praksa pokazuje da mjere zaštite žrtve ovise i o broju te vrsti kaznenih djela koja se optuženiku stavljaju na teret jer se nekad radi o stjecaju više kaznenih djela.

Upravo zbog kombinacije navedenih čimbenika, mjera istražnog zatvora kao najteža mjera, najviše se koristi kod kaznenih djela koja su najčešća u sudskoj praksi a zapravo po propisanoj sankciji i ne pripadaju u najteža kaznena djela. Navedena mjera se koristi posebno na početku kaznenog postupka kad je teško procijeniti odnose optuženika i oštećenice, dokaze koji će se provoditi tijekom postupka i rizičnost optuženika. U kasnijem tijeku postupka dominiraju mjere opreza iz čl. 98 ZKP/08 kao mjere zaštite žrtve.

Problem u praksi je da je teško procijeniti rizičnost optuženika i najbolju mjeru zaštite žrtve jer ponekad kod „najlakših kaznenih djela“ ove vrste, žrtvi je posebno otegotan odnos s optuženikom i ima izrazitu tjeskobu od njegovoj protupravnog postupanja.

Daljnji problem je što kod najčešćih kaznenih djela rokovi trajanja istražnog zatvora do donošenja prvostupanjske presude „3 mjeseca“ ili „6 mjeseci“ što je prekratak rok za provođenje prethodnog postupka, provođenje rasprave, donošenje prvostupanjske i drugostupanjske presude.

Što se tiče predmetnih kaznenih djela, sudska praksa pokazuje da se često ne radi o jednom kaznenom djelu na štetu žrtve (najčešće supruge, izvanbračne supruge, partnerice, osobe s kojom ima emotivnu vezu) već se radi o više kaznenih djela počinjenih istodobno ili više kaznenih djela koja su učinjena sukcesivno, kako je progradiralo nasilje i zlostava u određenom partnerskom ili emotivnom odnosu.

U takvim slučajevima svakako je i procjena i primjena mjera zaštite za žrtvu složeniji zadatak.

O kakvim se sve predmetima radi pokazuje slijedeća sudska praksa.

10. 3. Novija i rijetko pojavljivana kaznena djela u sudskoj praksi

Nedozvoljena uporaba osobnih podataka čl. 146. st. 3. KZ/11

Nisu primjenjene mjere zaštite

Slučaj A

Presudom Općinskog suda u Virovitici poslovni broj: 22 K-368/2021-8 od 18. ožujka 2022. okrivljeni I.P. proglašen je zbog kazneno djelo protiv privatnosti – nedozvoljenom uporabom osobnih podataka, opisano u čl. 146. st. 3. u svezi sa st. 1. istog članka KZ/11, jer je šest fotografija eksplicitnog sadržaja M.Č., koje je posjedovao od vremena kada su bili u ljubavnoj vezi i sa kojom ima maloljetnog sina S. Č. – P. (rođ. 2017.), protivno čl. 9. st. 1. u svezi čl. 6. st. 1. al. 1. Opće uredbe o zaštiti podataka – Uredba (EU) 2016/679 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. travnja 2016., bez znanja i odobrenja M. Č., njene fotografije dostavio Centru za socijalnu skrb V., želeći na taj način prikazati M. Č. kao osobu neprimjerenog ponašanja, a sve u cilju kako bi mu bilo omogućeno kontaktiranje sa maloljetnim sinom, čime je protivno uvjetima određenima u zakonu prikupio i koristio osobne podatke fizičke osobe koji se odnose na spolni život. Izrečena mu je kazna zatvora od 6 mjeseci uvjetno na 1 godinu.

Slučaj B

Presudom Općinski sud u Osijeku, Poslovni broj: K-124/2019.-48 13. svibnja 2022. optuženi M. M. oslobođen je optužbe za počinjenje kaznenog djela protiv privatnosti – nedozvoljene uporabe osobnih podataka iz članka 146. stavka 1. KZ/11 a stavljalo mu se na teret da bi neutvrđenog dana tijekom rujna 2018. godine, u Đ., putem društvene mreže F. i mobilnih aplikacija za razmjenu fotografija, protivno odredbama Z. o provedbi O. uredbi o zaštiti osobnih podataka, znajući da nema potrebno odobrenje V. C. za objavom njezinih fotografija koje nju prikazuju bez odjeće i koje ih je prethodno snimio za vrijeme trajanja ljubavne veze s njom, objavio dvije fotografije V. C. na kojima je ona prikazana u ležećem položaju bez odjeće, s jasno vidljivim licem i intimnim dijelovima tijela, a koje su fotografije potom dijeljene među drugim korisnicima te društvene mreže.

Neovlašteno zvučno snimanje i prisluškivanje čl. 143. st. 1. i 2. KZ/11

Kad se radi o stjecaju s težim kaznenim djelima primijenjene mjere zaštite

Slučaj A

Pred Županijskim sudom u Zagrebu u predmetu broj Kov-Iz-25/17 (Kov-69/17) vodio se kazneni postupak protiv okrivljenog I. C. zbog teškog kaznenog djela protiv spolne slobode iz članka 154. stavka 2. točke 3. u vezi s člankom 153. stavkom 1. i člankom 152. stavkom 1. KZ/11. I kaznenog djela neovlaštenog zvučnog snimanja i prisluškivanja iz članka 143. stavka 1. KZ/11.

Okrivljenik se podignutom optužnicom tereti da je u nakani da zadovolji svoj spolni nagon tijekom jedne večeri u nekoliko navrata tražio da ga oštećenica oralno zadovolji pa kada je ona to odbila, želeći slomiti njezini otpor, oštećenicu ugrizao za lice, čupao i povlačio za kosu toliko snažno da joj je iščupao pramenove kose, više puta ju udario po licu prijeteci joj da će ju zaklati nožem i ostaviti u šumi te ju više puta udario štapom takvom silinom da je došlo do puknuća štapa, pri čemu je zahtijevao od nje da mu govori o tome osjeća li bol, a potom inzistirao da oštećenica svlači svoju odjeću i da mu se okreće leđima kako bi ju mogao gledati, fotografirati i snimati, iako svjestan da je oštećenica od straha izvršila malu i veliku nuždu u gaćice.

Rješenjem Županijskog suda u Zagrebu od 12. srpnja 2017. broj Kov-Iz-25/17 (Kov-69/17), odlučeno je o produljenju istražnog zatvora protiv okrivljenog I.C. iz razloga u članku 123. stavku 1. točki 3. ZKP/08. Rješenjem Vrhovnog suda Republike Hrvatske, Broj: II Kž 268/2017-4 od 26. srpnja 2017., odbijena je žalba okrivljenog I. C. kao neosnovana.

Slučaj B

U kaznenom predmetu Općinskog kaznenog suda u Zagrebu od 5. studenog 2021. broj K-1947/22 kaznenim nalogom optuženi V.J. proglašen je krivim zbog kaznenog djela neovlaštenog zvučnog snimanja i prisluškivanja opisanog u članku

143. stavku 1. i 2. KZ/11 te mu je izrečena kazna zatvora u trajanju od 6 mjeseci s primjenom uvjetne osude i vremenom provjeravanja od 2 godine.

Iz presude proizlazi da je opušteni V.J. dana 17. prosinca 2020. u Z. u cilju da snimke telefonskih razgovora sa izvanbračnom suprugom M.B. dostavi trećoj osobi, u prilogu e-maila upućenog u 08,45 sati djelatnici Centra za socijalnu skrb A.G., priložio snimke telefonskih razgovora koje je vodio sa M.B., a koje snimke je prethodno snimio bez njenog znanja i odobrenja. Dakle neovlašteno zvučno snimio nejavno izgovorene riječi drugoga te ih učinio dostupnim trećim osobama.

Neovlašteno slikovno snimanje čl. 144. KZ/11

Primjenjene mjere zaštite- stjecaj s težim kaznenim djelima

Slučaj A

U kaznenom predmetu Županijskog suda u Zagrebu poslovni broj: 7 Kir-494/2022 vodi se kazneni postupak protiv osumnjičenika S. M., zbog dva teška kaznena djela protiv spolne slobode iz čl. 154 st. 2 u vezi sa stavkom 1 točkom 1 i u vezi s čl. 153 st. 2 u vezi sa st. 1 Kaznenog zakona/11 – silovanjem bliske osobe, i kaznenog djela nasilja u obitelji iz članka 179.a KZ/11. Rješenjem o proširenju istrage obuhvaćeno je kazneno djelo neovlašteno slično snimanje iz čl. 144 st. 1 KZ/11 te kazneno djelo tjelesne ozljede iz čl. 117 st. 1 i 2 KZ/11, također na štetu žrtve K. K. K..

Rješenjem Županijskog suda u Zagrebu poslovni broj 7 Kir-494/2022 od 22. ožujka 2022. odlučeno je o produljenju istražnog zatvora protiv osumnjičenika iz razloga u članku 123. stavku 1. točki 3. ZKP/08.

Slučaj B

Presudom Općinski sud u Požegi poslovni broj: K-120/2021-52 od 26. rujna 2022. optuženi D.G. proglašen je krivim zbog kaznenog djela protiv braka, obitelji i djece, nasilja u obitelji, opisanog i kažnjivog po članku 179.a KZ/11, kaznenog djela protiv osobne slobode, prijetnje, opisano u članku 139. stavak 3. u vezi stavka 2., i kaznenog djela protiv privatnosti, neovlašteno slikovno snimanje, opisano i kažnjivo po članku 144. stavak 1. KZ/11, a sve u vezi članka 51. KZ/11.

Radilo se nasilju u obitelji i prijetnji u vremenu od polovice mjeseca rujna 2020. do 6. veljače 2021., u T., Trg u obiteljskoj kući na štetu svoje partnerice T. F. s kojom je živio u zajedničkom kućanstvu. I radilo se o neovlaštenom snimanju dana 1. siječnja 2021., u T., i u P., n način da je svoju partnericu T. F., u njezinoj obiteljskoj kući gdje su zajedno živjeli, bez njezinog odobrenja, snimao dok su se grlili i ljubili, a potom dana 6. veljače 2021., revoltiran zbog njihove svađe i prekida veze, opisanu video-snimku objavio na vremenskoj crti svog Facebook profila naziva D. G., a koju tako javno objavljenu snimku su potom vidjela njezina djeca i veliki broj njezinih prijatelja i poznanika, čime je narušio njezinu intimu.

U istom predmetu optuženik je najprije bio uhićen 8. i 9. veljače 2021. u trajanju od 2 dana da bi nakon toga nalazio se u istražnom zatvoru od 26. rujna 2022. pa nadalje.

Narušavanje nepovredivosti doma i poslovnog prostora čl. 141. KZ/11

Primijenjene mjere zaštite jer se radi o činjenju niza kaznenih djela na štetu iste žrtve

Slučaj A

Presudom Općinskog suda u Puli od 15. travnja 2005. godine broj K-107/05 proglašen krivim da je kao roditelj zlostavio dijete i kao član obitelji nasiljem, zlostavljanjem i osobito teškim drskim ponašanjem doveo drugog člana obitelji u ponižavajući položaj i drugome ozbiljno prijetio da će njega i njemu blisku osobu usmrtiti, te neovlašteno prodro u tuđi dom, čime je počinio kaznena djela zlostavljanja djeteta ili maloljetne osobe iz čl. 213. st. 2. u svezi s čl. 61. st. 2. KZ-a počinjenja na štetu N. D., produljeno kazneno djelo nasilničkog ponašanja u obitelji iz čl. 215. a. u svezi čl. 61. st. 2. KZ-a, kazneno djelo prijetnje iz čl. 129. st. 2. u svezi čl. 61. st. 2. KZ-a i kazneno djelo narušavanja nepovredivosti doma iz čl. 122. st. 1. KZ-a.

Pravomoćnom presudom su opozvane i ranije osude. Na temelju čl. 63. st. 1. KZ-a optuženiku je uračunato vrijeme provedeno u pritvoru od 8. rujna 1998. godine do 8. listopada 1998. godine, od 23. lipnja 2001. godine do 5. srpnja 2002. godine, od 15. ožujka 2004. godine do 27. listopada 2004. godine i od 14. siječnja 2005. godine do 3. kolovoza 2005. godine, te na izdržavanju kazne zatvora od 4. rujna 2005. godine pa nadalje.

Slučaj B

Presudom Općinskog suda u Virovitici Poslovni broj: 6 K-53/2021 od 1. rujna 2021. Utvrđeno je da je optuženi B.Đ. počinio protupravno djelo zakonskih obilježja kaznenog djela protiv braka, obitelji i djece – nasiljem u obitelji, opisano u čl. 179. a KZ/11 u svezi čl. 24. st. 2. KZ/11 na način da je dana 09. travnja 2020. oko 14:00 sati cilju da obezvrijedi kao osobu svoju izvanbračnu suprugu G. V., protivno čl. 10. toč. 1. i 3. Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji (Narodne novine br. 70/17 i 126/19) bez ikakvog razloga i povoda odgurnuo ju na krevet, ugurao joj ruku u usta i izvadio zubnu protezu, nakon čega joj je u usta istodobno ugurao i točio bocu s vinom i bocu sa pivom, te joj u više navrata rekao da je kurva i drolja, povrijedivši time dostojanstvo G. V..

Iz presude proizlazi da je optuženik već ranije višekratno osuđivan za istovrsna protupravna djela koja ispunjavanju obilježja kaznenih djela a između ostalog u razdoblju od 2011. do 2013. tri puta zbog kaznenog djela iz čl. 122. st. 1. KZ/97 – narušavanje nepovredivosti doma bilo samostalno bilo u stjecaju s kaznenim djelom zbog kaznenog djela iz čl. 215. a KZ/97 – nasilničko ponašanje u obitelji na štetu iste žrtve.

Slučaj C

Pred Županijskim sudom u Karlovcu u predmetu K-20/2017 vodio se kazneni postupak protiv optuženog J. Š., zbog kaznenog djela iz čl. 111. toč. 3. u vezi s čl. 34. KZ/11. na štetu izvanbračne supruge počinjeno na način da je suprug na različite načine fizički zlostavljao, čupao, tukao, zarezivao kuhinjskim nožem, da bi ju u konačnici uboo nožem u trbuh čime joj je nanio po život opasne ozlijede.

U predmetu je primijenjena mjera istražnog zatvora protiv optuženog J. Š. iz osnove u čl. 123. st. 1. toč. 3. ZKP/08 između ostalog jer se radi o osobi sklonoj nasilju, obzirom da je već ranije osuđivan, kako kazneno zbog kaznenog djela protiv privatnosti – narušavanje nepovredivosti doma i poslovnog prostora iz čl. 141. st. 1. KZ/11, tako i četiri puta prekršajno zbog prekršaja protiv javnog reda i mira te je optuženikovo protupravno ponašanje uznapredovalo, budući da je u ovom kaznenom postupku osnovano sumnjiv da je počinio kazneno djelo pokušaja teškog ubojstva iz čl. 111. toč. 3. u vezi s čl. 34. KZ/11.

Spolno uznemiravanje čl. 156. st. 1. KZ/11

Primjenjene su mjere zaštite žrtve jer se radi o stjecaju s drugim kaznenim djelima na štetu iste žrtve

Slučaj A

Presudom Općinskog kaznenog suda u Zagrebu, posl. broj: 22. K-183/19-8 od 18. veljače 2019. optuženi S. Š. proglašen je krivim zbog dva kaznena djela protiv osobne slobode i to; kazneno djela prijetnje - opisano po članku 139. stavak 2. i 3., a kažnjivo po članku 139. stavak 3. KZ/11 te kazneno djelo nametljivo ponašanje – opisano u članku 140. stavak 1. i 2., a kažnjivo po članku 140. stavak 2. KZ/11, kazneno djelo protiv spolne slobode – spolnim uznemiravanjem – opisano u članku 156. stavak 1. i 2., a kažnjivo po članku 156. stavak 1. KZ/11, sve u vezi s člankom 51. KZ/11.

U postupku optuženiku se stavljalo na teret da je u vremenu od početka mjeseca kolovoza 2018. do sredine mjeseca prosinca 2018., u Z., nezadovoljan raskidom ljubavne veze, u nakani da ustraši S.₂ L. kojoj je ujedno nadređen na radnom mjestu, gotovo svakodnevno joj govorio da će ju ubiti, a ujedno joj i slao joj poruke elektronske pošte prijetećeg sadržaja te slao SMS poruke prijetećeg sadržaja uslijed kojih njegovih riječi i ponašanja se S.₂ L. nalazila u konstantnom strahu za vlastiti život te je zbog toga nastojala pronaći novo zaposlenje, a također je u vremenu od 10. rujna 2018. do sredine mjeseca prosinca 2018. u Z., u nakani da uspostavi neželjeni kontakt sa S.₂ L., unatoč tome što mu je u više navrata dala do znanja da s njim ne želi nikakav kontakt, presretao ju vozilom na ulici pri dolasku na posao i odlasku s posla, dolazio vozilom pred stambenu zgradu u kojoj živi te od nje tražio da s njim razgovara, slijedio ju vozilom po ulici, gotovo svakodnevno joj slao velik broj poruka elektronske pošte te ju nazivao na njezin broj mobitela, iako mu je u više navrata dala do znanja da ne želi s njim nikakav kontakt, koje njegovo ponašanje je kod S.₂ L. izazvalo jak osjećaj uznemirenosti i bojazni za njezinu sigurnost, dok je ujedno u istom vremenu u prostorijama ministarstva, u Z., kao voditelj Službe u Sektoru ..., u nakani ponovnog uspostavljanja intimne veze sa S.₂ L. kojoj je nadređen, protivno njezinoj volji, od nje više puta tražio da dođe u

njegov ured navodeći da je to zbog posla pa kada je, s obzirom da joj je nadređen, pristupila u njegove službene prostorije, nasrtao na nju želeći je zagrliti i poljubiti, hvatao ju rukama oko struka, dodirivao ju po grudima i stražnjici, govorio joj da će ju dirati kad god on to bude htio, čemu se ona verbalno i fizički opirala, na koji način je povrijedio njeno dostojanstvo te kod nje uzrokovao strah i poniženje.

Protiv optuženika bila je primijenjena mjera istražnog zatvora od 19. prosinca 2018. godine do 18. veljače 2019. godine.

Sprječavanje dokazivanja čl. 306. st. 1. KZ/11

Primjenjene mjere zaštite jer se radilo o stjecaju s drugim težim kaznenim djelima i jer se radilo o činjenju kaznenih djela u nizu na štetu iste žrtve

Slučaj A

Presudom Općinskog suda u Osijeku poslovni broj: Kzd-1/2021-10 od 4. Svibnja 2022. optuženi Đ.Š. proglašen je krivim da je počinio kazneno djelo protiv pravosuđa – sprječavanja dokazivanja, opisano i kažnjivo po članku 306. stavak 1. KZ/11, te kazneno djelo protiv spolne slobode - bludne radnje, opisano u članku 155. stavak 2. u svezi članka 154. stavak 1. točka 2. KZ/11, a kažnjivo prema članku 155. stavak 2. KZ/11.

Optuženiku se stavljalo na teret da je dana 25. prosinca 2019. u poslijepodnevnim satima, u svojoj obiteljskoj kući u Đ., T. č ..., u nakani zadovoljenja svog spolnog nagona, iskoristivši priliku kada je dijete V. D., rođena, boravila sama s njim u kući, svjestan da je ista petnaestogodišnje dijete i da mu zbog svoje fizičke i psihičke nerazvijenosti ne može pružiti otpor, uhvatio ju za jaknu i uveo u sobu gdje ju je počeo ljubiti i lizati po ustima, stisnuo je u zagrljaj i počeo se trljati svojim spolovilom o njezino spolovilo preko odjeće, a potom svjestan da bi ista mogla svjedočiti o proživljenom događaju, u nakani da utječe na sadržaj njezinog budućeg iskaza, rekao joj da ukoliko to nekome bude pričala da će lišiti života članove njezine obitelji, što je kod iste izazvalo strah i uznemirenost.

Slučaj B

Presudom Županijskog suda u Šibeniku, od 17. rujna 2018. broj K-2/17-43., pod toč. 1. izreke, opt. V. G.₁ proglašen je krivim zbog kaznenog djela silovanja iz čl. 153. st. 1. u vezi s čl. 152. st. 1. KZ/11, za koje mu je, na temelju čl. 153. KZ/11, utvrđena kazna zatvora u trajanju od jedne godine. Istom su presudom, pod toč. 2. izreke, optuženici V. G.₁, V. G.₂ i M. I. proglašeni krivima zbog kaznenog djela sprječavanja dokazivanja iz čl. 306. st. 1. KZ/11. Presudom i rješenjem Vrhovnog suda Republike Hrvatske od 2. ožujka 2022. broj: I Kž 42/2019-10 ukinuta je prvostupanjska presuda u odnosu na kazneno djelo sprječavanja dokazivanja iz čl. 306. st. 1. KZ/11 opisano pod toč. 2. izreke pobijane presude dok je preinačena pobijana presuda u odluci o kazni u odnosu na ostala kaznena djela.

Iz obrazloženja odluke proizlazi da se radi o kaznenim djelima počinjenom od strane opt. V. G.₁, poslodavca oštećenice kojeg je upoznala tijekom rada u Republici

Hrvatskoj i o filipinskoj državljanki koja ne poznaje hrvatski jezik te se ista uputila u RH zbog mogućnosti zarađivanja u cilju prehranjivanja članova svoje obitelji.

Iz obrazloženja odluke proizlazi da je činjenično stanje za kazneno djelo silovanja dovoljno utvrđeno no za kazneno djelo sprječavanja dokazivanja, kojim se optuženicima stavlja na teret da su postupajući zajednički i po prethodnom dogovoru, u cilju da spriječe dokazivanje kaznenog djela silovanja, nudili oštećenoj V. M. C. novac opt. V. G.₁ u zamjenu da oštećenica povuče izjavu koju je dala prilikom podnošenja kaznene prijave protiv opt. V. G., za sada nije bilo dovoljno dokaza.

I iz predmeta je proizlazilo da je opt. V. G. bio u ovom predmetu samo uhićen od 8. travnja 2016. do 10. travnja 2016. dok nije primijenjena mjera istražnog zatvora.

Slučaj C

Presudom Općinskog kaznenog suda u Zagrebu broj 40 Kmp-48/2021 od 10. svibnja 2022. optuženi K.T. proglašen je krivim zbog kaznenog djela spolnog odnošaja bez pristanka iz čl. 152. st. 1. KZ/11 te kaznenog djela sprječavanja dokazivanja iz čl. 306. st. 1. KZ/11.

Iz presude proizlazi da je optuženik 31. srpnja 2016. između 23,00 do 24,00 sati u parku iza stambene zgrade nakon što je s mlt. A.M. rođenom 2001. konzumirao veću količinu alkoholnih pića, uslijed čega je mlt. pozlilo, iskorištavanjem stanja u cilju da zadovolji svoj spolni nagon, sa istom obavio spolni odnos, dakle s drugom osobom bez njenog pristanka, izvršio spolni odnošaj.

Iz iste presude proizlazi da je optuženik nakon toga dana 28. studenog 2016. oko 12,00 sati, u dvorištu srednje škole prišao oštećenoj A.M. koja ga je prethodno tijekom psihologijske obrade te kriminalističke obrade u policiji teretila zbog kaznenog djela spolnog odnošaja bez pristanka iz čl. 152. st. 1. KZ/11 na njenu štetu, te s ciljem da izbjegne kazneni progon i utječe na mlt. ošt. da ga ne tereti u predkaznenom postupku, istoj uputio riječi: ako me prijaviš za silovanje, past ćeš i svi tvoji“, što je kod imenovane izazvalo strah za njezin život i tijelo te život i tijelo njoj bliskih osoba. Dakle, s ciljem da spriječi dokazivanje prema svjedoku u prethodnom kaznenom postupku upotrijebio prijetnju.

Oštećenje tuđe stvari čl. 235. KZ/11

Primjenjene mjere zaštite jer se radi o stjecaju s drugim kaznenim djelima na štetu iste žrtve ili osoba bliskim žrtvi

Slučaj A

Pred Županijskim sudom u Vukovaru broj K-42/14-18 vodio se kazneni postupak protiv optuženog Z. J., zbog dva teška kaznena djela protiv spolne slobode iz članka 154. stavka 1. točke 1. i stavka 2. u vezi s člankom 153. stavkom 1. i člankom 152. stavkom 1. KZ/11., kaznenog djela protupravnog oduzimanja slobode iz članka 136. stavaka 1. i 3. KZ/11 na štetu bivše supruge Ž-J- te kaznenog djela

oštećenja tuđe stvari iz članka 235. stavka 1. KZ/11 na štetu J. L., motiviranog ljubomorom prema bivšoj supruzi.

U istom predmetu optuženi Z. J. nalazio se u istražnom zatvoru iz osnove u članku 123. stavku 1. točki 3. ZKP/08 koji istražni zatvor je rješenjem Županijskog suda u Vukovaru 30. ožujka 2017. broj K-42/14-18, ukinut i zamijenjen mjerama opreza iz članka 98. stavka 2. točke 3., 4. i 5. ZKP/08. i to obveza redovitog javljanja svakog prvog i petnaestog u mjesecu u Policijsku postaju u V., zabrana približavanja oštećenj Ž. J. iz V., na udaljenost manju od 50 metara i zabrana uspostavljanja ili održavanja veze sa oštećenom Ž. J.. Povodom žalbe državnog odvjetnika rješenjem Vrhovnog suda Republike Hrvatske Broj: II Kž 138/17-4 od 12. travnja 2017. preinačeno je prvostupanjsko rješenje na način da se istražni zatvor protiv optuženog Z. J. produljuje iz osnove u članku 123. stavku 1. točki 3. ZKP/08 iz slijedećih razloga.

Slučaj B

Pred Županijskim sudom u Splitu, broj K-22/2021. vodio se kazneni postupak protiv optuženog M. M., zbog kaznenog djela ubojstva iz članka 110. KZ/11., kaznenog djela tjelesne ozljede iz članka 117. stavka 1. i 2. KZ/11., dva kaznena djela prijetnje iz članka 139. stavka 2. KZ/11., kazneno djelo oštećenja tuđe stvari iz članka 235. stavka 1. KZ/11. sve počinjeno na štetu članova obitelji.

U istom predmetu, rješenjem Županijskog suda u Splitu, broj K-22/2021. od 15. lipnja 2021. primjenjena je mjera istražnog zatvora protiv optuženog M. M. iz osnove u članku 123. stavku 1. točki 3. ZKP/08.

10. 4. Najteža kaznena djela u sudskoj praksi

Kazneno djelo trgovanje ljudima čl. 106. KZ/11

Primjenjene mjere zaštite

Slučaj A

Presudom Općinskog kaznenog suda u Zagrebu poslovni broj; 15. KO-1537/11 od 17. veljače 2012. optuženi R.O. proglašen je krivim zbog kaznenog djela uspostave ropstva i prijevoza robova – opisano i kažnjivo po članku 175. stavak 1. KZ.

Iz presude proizlazi da je optuženi R.O. proglašen krivim što je dana 15. listopada 2003.g. u Zenici, Republika Bosna i Hercegovina, od NN osobe imenom J.J., za iznos od 300 eura kupio Z.M., rođenu 1983.g. protiv njene volje, a sve kako bi istu dalje prodao u Republici Španjolskoj radi bavljenja prostitucijom.

I iz presude proizlazi da protiv optuženog R.O. nije bio određen istražni zatvor jer je u vrijeme suđenja bio na izdržavanju kazne zatvora u KZ Lepoglava u trajanju od 23 godine te je kao otegotna uzeta i okolnost da je višestruko osuđivan za kaznena djela.

Slučaj B

Presudom Općinskog suda u Županji broj K-57/08-45. od 30. rujna 2010. godine, optuženik M.B. je temeljem čl. 354. t. 3. ZKP-a oslobođen od optužbe, da bi počinio kazneno djelo protiv vrijednosti zaštićenih međunarodnim pravom – trgovanjem ljudima i ropstvo, opisano i kažnjivo po čl. 175. st. 1. KZ-a uslijed nedostatka dokaza.

Iz presude proizlazi da se optuženom M.B. stavlja na teret da je sredinom travnja 2003. godine na točno neutvrđenom mjestu u blizini državne granice između RH i RS izvršio prihvrat državljanke RS M.P., kojoj je od strane osobe po imenu Šaponjić i "Šapa" obećano da se raditi u Italiji u hotelu, kafiću ili butiku, te je iznos od 700 Eura istoj pribavio osobnu iskaznicu na ime M.M., s umetnutom njenom fotografijom i organizirao prebacivanje mimo graničnog prijelaza u Republiku Sloveniju, gdje je istu dočekao i prevezao do Italije svojim osobnim automobilom marke "Mercedese" znajući da se ista treba baviti prostitucijom, te ju predao osobi po imenu A.V. zvani "Saša" i "Bata", gdje je ista bila seksualno eksploatirana na način da se za račun imenovanoga sedam mjeseci bavila prostitucijom.

Slučaj C

Presudom Županijskog suda u Karlovcu Broj: 12 K-18/11-310 od 17. lipnja 2015. 1. optuženi S.M. proglašen je krivim zbog kaznenog djela silovanja iz čl. 188. st. 1. i 4. KZ/11 te mu je izrečena kazna zatvora od 3 godine dok je oslobođen od optužbe zbog kaznenog djela trgovanjem ljudima u pokušaju- označeno i kažnjivo po članku 106.stavak 2. u svezi članka 34. stavak 1. Kaznenog zakona/11.

Iz presude je proizlazilo kako je 1. optuženi S.M. osuđen jer je u noći sa 12. na 13.kolovoza 2006. u cilju da seksualno iskoristi maloljetnu LLP, rumunjsku državljanku, znajući da je ona mlađa od osamnaest godina, svojim osobnim automobilom marke "Seat" tip Toledo, odvezao je u šumu u blizini Gospića, te ju ošamario i prijetio da će ju ubiti ako ne napravi što kaže te nakon što je svladao njezinu obranu, skinuo joj traper hlače i gaćice te s njom na sjedalu automobila imao spolni odnos.

Iz presude isto tako proizlazi kako je R.B. oslobođen od optužbe uslijed nedostatka dokaza da je 02.kolovoza 2006. u Karlobagu preuzeo od I okrivljenika S.M. rumunjsku državljanku P.L.L, rođenu ... te svojim osobnim automobilom odvezao u Rijeku, u stan koji je iznajmila njegova supruga radi okupljanja osoba sa kojima su se seksualno zadovoljavali on i supruga, a u nakani da i sa njom zadovoljava takove svoje seksualne sklonosti istu večer joj pokazivao kako to oni rade i pozvao ju da sa njim ima spolne odnose, što je ova odbila, pa nezadovoljan njenim ponašanjem slijedeći dan u Crikvenici vratio je I okrivljeniku S.M.

Slučaj D

Presudom Županijskog suda u Zadru broj 4 K-35/11 od 14. lipnja 2012. optuženi J.M. proglašen je krivim zbog kaznenog djela trgovanja ljudima i ropstvo iz članka 175. stavak 2. Kaznenog zakona i zbog produljenog kaznenog djela silovanja

iz članka 188. stavak 4. u svezi stavka 1. Kaznenog zakona, a u svezi odredbe članka 61. Kaznenog zakona.

Iz navedene presude u bitnom proizlazi kako je optuženi J.M. proglašen krivim što je u razdoblju od mjeseca listopada 2010. godine do 21. veljače 2011. godine najprije u R BiH stupio u vezu s maloljetnom M.H., rođenoj ...godine, znajući da živi u siromaštvu, govoreći joj da je star 25 godina, da je dobro situiran, da je državljanin Republike Hrvatske, predložio joj ozbiljnu vezu, na koju je ona pristala i s njim održavala kontakte preko mobitela, pa ju je početkom siječnja 2011. godine u mjestu zaprosio i upitao njezinu majku za dozvolu, koju ponudu je maloljetna uz prethodno odobrenje majke, prihvatila, kada joj je pred majkom kazao da je ipak star 32 godine; pa je dana 21. siječnja 2011. godine maloljetnu odveo u kuću njegovih roditelja, gdje je s njim maloljetna prenoćila i pristala na seksualni odnos, vjerujući da će se za njega i udati i ponudio joj je da s njim ode živjeti u Z..., gdje ima svoju kuću, na što ona nije pristala, ali ju je uspio nagovoriti, pa je dana 31. siječnja 2011. godine maloljetnu M.H. doveo na područje Republike Hrvatske, u stan u Z. na adresu ulica..., kada joj je oduzeo njezinu osobnu iskaznicu, te je također po samom dolasku u predmetni stan na navedenoj adresi u .. maloljetnoj M.H. rekao da ga mora slušati i postupati onako kako on to kaže, da sve mora biti po njegovom, da nema državljanstvo Republike Hrvatske, te joj pokazao sjekiru koju je držao u ormaru govoreći joj nadalje, da će joj odsjeći glavu i prste ako ga ne bude slušala, pa ju je po proteku nekoliko dana i u više navrata do 21. veljače 2011. godine držao zaključanu u stanu, pokrio dekom balkonsko staklo da se je izvana u stan u kojem se nalazila ne vidi od strane drugih osoba, davao joj je hrane tek na kraju dana nakon što bi se on vratio s posla, a isto tako ju je prisilio da s njim ode na gradilište gdje je radio neprijavljeno na dnevnicu i naredio joj da čisti novogradnju, na što je ona, unatoč svom negodovanju, morala pristati, a za svoj rad nije dobila nikakvu naknadu, seksualno zlostavljalo; a kad god bi se suprostavila bilo kojem njegovom traženju kao i kad je tražila da je pusti kući kod majke da sačini novu osobnu iskaznicu, vikao je, tukao je, udarao je rukama po licu govoreći joj da je ona njegova i da ga mora u svemu slušati, a kada je dana 20. veljače 2011. godine ponovno zatražila od njega da ju pusti kući kod majke, kako bi obnovila osobnu iskaznicu, počeo ju je udarati po licu, čupati za kosu i povlačiti je za uši, ali je u jednom trenutku uspjela pobjeći u kupatilo i mobitelom nazvala svoju sestru kojoj je objasnila u kakvim okolnostima živi, a slijedećeg dana je uspjela stupiti u kontakt sa svojom majkom i njoj je opisala okolnosti u kojima živi, a ova joj je savjetovala da zatraži pomoć od policije, da bi se konačno, kada je iskoristila trenutak u kojem je optuženik J.M. slijedećeg dana nakratko se udaljio iz kuće, uz pomoć djelatnika policije izvukla se iz kuće kroz podrum. Iz iste presude proizlazi da je optuženi J.M. u istom razdoblju imao i prisilne spolno odnose sa ml. M.H.

I iz navedene presude proizlazi da je prema optuženom J.M. bila primjenjena mjera istražnog zatvora od trenutka uhićenja od 22. veljače 2011. godine..

Kazneno djelo ubojstva iz čl. 111. KZ/ubojstva u pokušaju

Primjenjene su mjere zaštite

Slučaj A

Pred Županijskim sudom u Varaždinu vodio se kazneni postupak protiv okrivljenog Đ. B., zbog kaznenog djela iz članka 111. točke 3. u vezi s člankom 34. KZ/11. na štetu izvanbračne supruge.

Iz predmeta proizlazi da su primjenjene mjere zaštite jer je rješenjem Županijskog suda u Varaždinu, od 10. lipnja 2020. broj Kov-17/2020-7, nakon podignute optužnice protiv okrivljenog Đ. B., produljen istražni zatvor iz zakonske osnove u članku 123. stavku 1. točki 3. ZKP/08 sa obrazloženjem da je okrivljenik prethodno, i to 2016. te 2017., prekršajno osuđivan zbog prekršaja iz Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji počinjenih na štetu iste žrtve, dok je 2019. u dva navrata kazneno osuđen zbog kaznenog djela prijetnje te zbog kaznenog djela teške tjelesne ozljede u pokušaju, za što je osuđen uvjetnim osudama. Razmatrajući činjenicu da je okrivljenik sada osnovano sumnjiv da bi počinio kazneno djelo teškog ubojstva u pokušaju, jasno je da je njegovo nasilno ponašanje prema izvanbračnoj supruzi značajno progradiralo.

Slučaj B

Pred Županijskim sudom u Zlataru vodio se kazneni postupak broj K-7/05, protiv optuženog E. S. zbog kaznenih djela iz čl. 90. u vezi čl. 33. Kaznenog zakona i čl. 124. st. 3. Kaznenog zakona odnosno zbog kaznenog djela ubojstva u pokušaju na štetu svoje, sada bivše, supruge D. S., te zbog kaznenog djela otmice na štetu bivše supruge te dvoje maloljetne djece.

Protiv optuženika primjenjene su mjere zaštite žrtve jer se optuženik nalazio u pritvoru po osnovama iz čl. 102. st. 1. toč. 3. i 4. Zakona o kaznenom postupku sa obrazloženjem da je protiv optuženika u tijeku još jedan postupak zbog dva kaznena djela s obilježjima nasilja na štetu istih oštećenika, kao i da je optuženik već pravomoćno osuđen zbog kaznenog djela prijetnje prema članovima obitelji

Slučaj C

Pred Županijskim sudom u Velikoj Gorici protiv optužene A. F., zbog kaznenog djela ubojstva u pokušaju iz čl. 110. u vezi čl. 34. KZ/11 na štetu njenog partnera na način da se radilo o intenzivnom fizičkom napadu optuženice na žrtvu koji se odvijao po cijelom stanu a svjedoci su iskazivali i o ranijim sukobima i svađama između optuženice i žrtve te da kod oboje postoji sumnja na opasnost od konzumacije alkohola.

Prema optuženici su bile primjenjene mjere zaštite žrtve i to mjere opreza zabrane približavanja žrtvi M. M., zabrane uspostavljanja ili održavanja veze sa žrtvom M. M. i udaljenja iz doma s adrese ... u Z. kao zamjena za mjeru istražnog zatvora.

Iz predmeta proizlazi kako se optuženica u bitnom pridržavala mjera opreza u razdoblju od godinu dana te se odselila iz zajedničkog stana, stabilizirala ponašanje, nije kontaktirala niti ometala žrtvu a nikada ranije nije osuđena za kazneno djelo.

Silovanje čl. 153. st. 1. KZ (spolni odnošaj bez pristanka čl. 152. st. 1. KZ/11)

Primjenjene mjere istražnog zatvora/ mjere opreza kao zamjena za mjeru istražnog zatvora

Slučaj A

Pred Županijskim sudom u Splitu protiv okr. M. P., 2010. godine vodio se kaneni postupak zbog kaznenog djela silovanja iz članka 188. KZ/97 na štetu izvanbračne supruge u prisutnosti maloljetnog djeteta, zatim kaznenog djela iz članka 213. KZ/97 zapuštanje i zlostavljanje djeteta i kaznenog djela nasilničkog ponašanja u obitelji iz članka 215.a KZ/97.

U postupku primjenjene su mjere zaštite žrtvi jer je protiv okrivljenog M.P. bio određen i produljen pritvor iz osnove u članku 102. stavak 1. točka 3. ZKP/97 između ostalog sa obrazloženjem da je okr. M.P. 2009. i 2010. godine već bio osuđen zbog tri kaznena djela i to oštećenja i uništenja tuđe stvari, zlouporabe droga i krađe te izrečene uvjetne osude nisu djelovanje na njega u smislu usklađivanja ponašanja s pozitivnim propisima.

Slučaj B

Pred Županijskim sudom u Zagrebu u predmetu broj K-23/2020 vodio se kazneni postupak protiv optuženog S.G. zbog dva kaznena djela silovanja iz članka 153. stavka 2. KZ/11 na štetu iste oštećenice Š.S.

Protiv optuženog S.G. bile su primijenjene mjere zaštite žrtve Š.S. jer je bio određen i produljen istražni zatvor iz osnove u članku 123. stavku 1. točki 3. ZKP/08 sa obrazloženjem kako analizirajući kriminalnu količinu, težinu i način počinjenja inkriminiranih kaznenih djela, iskazanu kriminalnu volju, bezobzirnost i okrutnost prema oštećenju Š. S., ali i činjenicu da je optuženik pravomoćno osuđen za počinjenje kaznenih djela na štetu iste oštećenice, i to presudom Općinskog kaznenog suda u Zagrebu, broj K-1938/2019., pravomoćnom 13. svibnja 2020. zbog kaznenog djela prijetnje iz članka 139. stavka 2. KZ/11., kaznenog djela nametljivog ponašanja iz članka 140. stavka 1. i 2. KZ/11. te nasilničkog ponašanja iz članka 323.a KZ/11. na jedinstvenu kaznu zatvora u trajanju od jedne godine uz primjenu uvjetne osude s vremenom provjeravanja u trajanju od 3 (tri) godine uz sigurnosnu mjeru zabrane približavanja oštećenici u trajanju od (pet) godina, kojom uvjetnom osudom očigledno nije ostvarena svrha specijalne prevencije, evidentno je kako je protupravno ponašanje optuženika na štetu iste oštećenice progrediralo.

Slučaj C

Protiv optuženog Z.Đ. vodio se 2019. godine kazneni postupak pred Županijskim sudom u Rijeci u predmetu K-26/2018 zbog kaznenog djela silovanja iz članka 153. stavka 1. u vezi s člankom 152. stavkom 1. KZ/11., kaznenog djela prijetnje iz članka 139. stavka 3. u vezi sa stavkom 2. KZ/11. te kaznenog djela nametljivog ponašanja iz članka 140. stavka 1. KZ/11. počinjenog na štetu oštećene N. K.

U predmetu su bile primjenjene mjere zaštite žrtve tako je da je protiv optuženog Z.Đ. bio određen i produljen istražni zatvor iz osnove u članku 123. stavku 1. točki 3. ZKP/08 sa obrazloženjem kako iz okolnosti počinjenja kaznenih djela opisanih u optužnici proizlazi izrazita optuženikova upornost, ustrajnost i bešćutnost u terećenom ponašanju uz učestalo ponavljanje ozbiljnih prijetnji da će poubijati obitelj oštećenice, pokazujući joj metke i govoreći joj da je već druge ubio. Isto tako iz podataka o dosadašnjem životu optuženika vidljivo je da on višestruko osuđivan za raznovrsna kaznena djela i to pretežno za kaznena djela s elementima nasilja i protiv života i tijela – nasilničkog ponašanja, teške tjelesne ozljede, ubojstva i pokušaja ubojstva te izrečene kazne za ta djela nisu utjecale na istog u smislu specijalne prevencije i usklađivanja života s društveno prihvaćenim normama ponašanja. I iz rezultata provedenog psihijatrijskog vještačenja proizlazi da je optuženik osoba s antisocijalnim poremećajem ličnosti, ne mari za društvene norme, slabih je mogućnosti korekcije svog rizičnog ponašanja, impulzivan i neodgovoran prema drugima uz potpuni izostanak empatije te su kod njega moguće impulzivne i pretjerane emocionalne reakcije uz slabiju samokontrolu.

Slučaj D

Pred Županijskim sudom u Osijeku u predmetu K-80/2006 vodio se kazneni postupak 2006. godine protiv okrivljenog I.V. zbog kaznenog djela silovanja iz čl. 188. st. 1. KZ/97 počinjenog na štetu njegove supruge kojoj je s ciljem obavljanja spolnog odnosa, prijetio da će ubiti nju i njihovu zajedničku djecu te je djelo počinio u više navrata.

Protiv okrivljenog I. V. primjenjena je mjera pritvora po osnovi iz čl. 102. st. 1. toč. 3. ZKP/97 sa obrazloženjem kako iz činjeničnog opisa inkriminiranog djela je očito izrazita upornost i odlučnost namjere okrivljenika u inkriminiranom postupanju što se očituje u naprijed navedenim prijetnjama kao i okolnosti da se tereti da je djelo počinio u više navrata.

Slučaj E

Pred Županijskim sudom u Zadru u predmetu K-25/2020 vodio se kazneni postupak protiv optuženog B. G., zbog teškog kaznenog djela protiv spolne slobode u pokušaju iz članka 154. stavka 1. točaka 1. i 2. u vezi članka 153. stavka 1. i članka 34. KZ/11. i kaznenog djela nasilja u obitelji iz članka 179.a. KZ/11., počinjeno na štetu supruge optuženika koja je osoba posebno ranjiva zbog njene bolesti.

Protiv optuženika primjenjene su mjere zaštite žrtve i to mjere opreza iz članka 98. stavaka 1. i 2. točaka 4., 5. i 10. ZKP/08 udaljenje iz doma na adresi J. zapadni kbr. 57, u J., zabrane približavanja oštećenju M. G. na udaljenost manju od 50 m i zabrane uspostavljanja ili održavanja veze s oštećenom M. G. kao zamjena za mjeru istražnog zatvora.

Iz obrazloženja rješenja proizlazi kako je okrivljenik starije životne dobi i ranije neosuđivan no razmatrajući kriminalnu količinu, modalitet i okolnosti počinjenja kaznenih djela koja se optuženiku potvrđenom optužnicom stavljaju na teret, iskazanu upornost, kriminalnu volju, ali i duljinu inkriminiranog razdoblja kod kaznenog djela nasilja u obitelji iz članka 179.a KZ/11., te se radi o teškom kaznenom djelu i kad se uzme u obzir nalaz i mišljenje vještaka psihijatra u kojemu se između ostalog navodi kako kod optuženika postoji poremećaj ponašanja

uzrokovan konzumiranjem alkohola na nivou štetne uporabe i miješani poremećaj osobnosti impulzivnih, paranoidnih, histrioničnih i narcisoidnih crta koji je osnovni generator ponašanja s oštećenicom, ocjena je kako će daljnja primjena produljenih mjera opreza i ubuduće imati preventivni učinak na optuženika da svoje ponašanje uskladi s pozitivnim pravnim poretkom te da se kloni od činjenja kaznenih djela na štetu oštećenice.

Slučaj F

Pred Županijskim sudom u Velikoj Gorici 2019. godin vodio se kazneni postupak protiv optuženog M. T., zbog teškog kaznenog djela protiv spolne slobode iz članka 154. stavka 2. u vezi sa stavkom 1. točkama 2. i 7. u vezi s člankom 153. stavkom 1. i člankom 152. stavkom 1. KZ/11., kaznenog djela silovanja iz članka 153. stavka 1. u vezi s člankom 152. stavkom 1. KZ/11. i kaznenog djela prijetnje iz članka 139. stavka 2. KZ/11..

Optuženiku se potvrđenom optužnicom stavlja na teret da je od 2016. do 2018. uz uporabu sile i prijetnje, prisiljavao pokćerku svog sina, mlč. žrtvu M. K. na spolne odnose ne koristeći zaštitu, zbog čega je ista ostala trudna. Također mu se stavlja na teret da je u razdoblju od deset godina, od 2008. pa do uhićenja, uz uporabu sile i prijetnje prisiljavao na spolne odnose svoju snahu, a kada je ona saznala da optuženik spolno zlostavlja i njezinu kćer koja je imala pobačaj, istoj zaprijetio ubojstvom.

Protiv optuženika primjenjene su mjere zaštite žrtve na način da su određene mjere opreza iz članka 98. stavka 1. i 2. točki 3., 4., 5. i 10. ZKP/08., i to obveze redovitog javljanja Policijskoj postaji I. G. svakog prvog ponedjeljka u mjesecu, zabrane približavanja žrtvama M. K. i K. T. na razdaljinu manju od 100 metara, zabrane uspostavljanja ili održavanja izravne ili neizravne veze sa žrtvama M. K. i K. T. te udaljenja iz doma na adresi.

Protupravno oduzimanje slobode čl. 136. st. 1. KZ/11

Mjera istražnog zatvora

Slučaj A

Pred Županijskim sudom u Zagrebu vodio se 2015. godine kazneni postupak protiv okrivljenog D. Ž., zbog tri kaznena djela silovanja iz članka 153. stavka 1. u svezi s člankom 152. stavkom 1. KZ/11, dva kaznena djela silovanja u pokušaju iz članka 153. stavka 1. u svezi s člankom 152. stavak 1. i člankom 34. KZ/11, dva kaznena djela protupravnog oduzimanja slobode iz članka 124. stavka 1. KZ/97 i kaznenog djela nametljivog ponašanja iz članka 140. stavka 1. KZ/11 počinjenih na štetu partnerice oštećene M.T.

Prema okrivljenom D.Ž. primjenjena je mjera istražnog zatvora iz osnove propisane u članku 123. stavku 1. točki 3. ZKP/08 sa obrazloženjem brojnosti kaznenih djela za koja je osnovano sumnjiv, duljine terećenog mu vremenskog razdoblja, okolnosti da su sva djela počinjena na štetu oštećene M. T. kao i okolnosti da je već pravomoćno suđen zbog počinjenja kaznenog djela prijetnje na štetu

oštećene M. T.. Uz navedeno uzet je u obzir i nalaz psihijatrijskog vještačenja okrivljenika prema kojem radi se o osobi poremećene strukture ličnosti dominantno disocijalnih i narcističkih obilježja, naglašene posesivnosti i egocentričnosti koja je došla do izražaja u odnosu na oštećenicu od koje teško podnosi separaciju, pa kad uviđa da koraci poduzeti u smjeru očuvanja odnosa nisu uspješni to kod njega izaziva narcističku povredu s mobilizacijom agresivnih poriva usmjerenih prema oštećenici nastojeći je kazniti.

10. 5. Najčešća kaznena djela u sudskoj praksi

Nasilje u obitelji čl. 179.a KZ/11

Primjenjene mjere zaštite žrtve

Slučaj A

Presudom Županijskog suda u Karlovcu od 26. rujna 2017. broj K-4/2016-125, opt. D. M. proglašen je krivim i to: pod toč. 1. izreke zbog kaznenog djela teškog ubojstva iz čl. 111. toč. 3. KZ/11 za koje mu je utvrđena kazna dugotrajnog zatvora u trajanju od 30 godina, pod toč. 2. izreke zbog kaznenog djela nasilja u obitelji iz čl. 179a. KZ/11 za koje mu je utvrđena kazna zatvora u trajanju od jedne godine te pod toč. 3. izreke zbog kaznenog djela nedozvoljenog posjedovanja, izrade i nabavljanja oružja i eksplozivnih tvari iz čl. 331. st. 1. KZ/11 za koje mu je utvrđena kazna zatvora u trajanju od jedne godine pa je optuženik, uz primjenu odredaba o stjecaju, osuđen na jedinstvenu kaznu dugotrajnog zatvora u trajanju od 31 godinu.

Tijekom postupka primjenjene su mjere zaštite žrtve jer je protiv opt. D.M. bio određen i produljen istražni zatvor od 20. srpnja 2015. pa nadalje.

U drugostupanjskoj odluci rješenju Vrhovnog suda Republike Hrvatske poslovni broj Kž-579/2017 od 8. veljače 2018. daje se definicija nasilja u obitelji:

Razgraničenje između kaznenog djela iz čl. 179a. KZ/11 i prekršaja iz čl. 4. ZZNO očituje se u težini ugrožavanja zaštićenog dobra što je *questio facti* i sud je to dužan ocijeniti u svakom pojedinom slučaju. Objektivno poimanje težine kršenja propisa o zaštiti nasilja u obitelji očituje se kroz visok stupanj nasilja, surovosti ili bešćutnosti počinitelja te posebno izraženom poniženju ili patnji žrtve i tek tada raditi će se o kaznenom djelu, a ne prekršaju.

Međutim, u obrazloženju pobijane presude u potpunosti su izostali razlozi zbog čega prvostupanjski sud smatra da se ponašanje optuženika *tempore criminis* treba ocijeniti "teškim". Naime, nije razumljivo da li se težina kršenja propisa o zaštiti od nasilja u obitelji očituje se u opetovanosti i progresiji nedozvoljenog ponašanja optuženika prema oštećenici u mjeri da to kod nje izaziva strah za njezinu sigurnost (što bi moglo proizaći iz navoda optužnice "koju je i ranije u više navrata verbalno napadao, vrijeđao i psovao"), ili, pak, prvostupanjski sud ocjenjuje da je optuženik već i jednokratnim, ali izrazito agresivnim i bešćutnim fizičkim nasiljem, kod oštećenice izazvao istu posljedicu u vidu straha za vlastitu sigurnost.

Slučaj B

Pred Općinskim sudom u Velikoj Gorici 2019. godine vodio se kazneni postupak protiv opt. D. I. B. zbog tri u stjecaju počinjena kaznena djela, i to jedno kazneno djelo nasilja u obitelji iz čl. 179.a KZ/11 na štetu izvanbračne supruge H.M. ,

te dva kaznena djela prijetnje iz čl. 139. st. 2. KZ/11 na štetu izvanbračne supruge H.M. i na štetu mladb. L. M., sestre optuženikove izvanbračne supruge.

U predmetu su primjenjene mjere zaštite žrtvi jer je protiv optuženika određen i produljen istražni zatvor od 22. kolovoza do 13. studenog 2019. godine.

U drugostupanjskoj odluci presudi Županijskog suda u Šibeniku broj Kžzd-8/20-4 od 7. travnja 2022. daje se mišljenje o odnosu kaznenog djela nasilja u obitelji i prijetnje na štetu izvanbračne supruge optuženika:

Povodom žalbe opt. D. I. B., a po službenoj dužnosti, preinačena je prvostupanjska presuda u pravnoj oznaci djela i opt. D. I. B. izrečeno da je radnjama za koje je proglašen krivim u izreci prvostupanjske presude počinio dva kaznena djela, i to kazneno djelo nasilja u obitelji iz čl. 179.a KZ/11 na štetu izvanbračne supruge i kazneno djelo prijetnje iz čl. 139. st. 2. KZ/11 na štetu sestre izvanbračne supruge.

Iz obrazloženja presude proizlazi kako je ispitujući pobijanu presudu po službenoj dužnosti, u smislu čl. 476. st. 1. toč. 1. i 2. ZKP/08, prije upuštanja u odlučivanje po žalbi optuženika, drugostupanjski sud utvrdio je da je prvostupanjski sud na štetu optuženika povrijedio kazneni zakon a povreda sastoji se u pogrešnom utvrđenju suda da je optuženik na štetu svoje izvanbračne supruge H. M. počinio kazneno djelo prijetnje iz čl. 139. st. 2. KZ/11 u realnom stjecaju sa kaznenim djelom nasilničkog ponašanja u obitelji iz čl. 179.a KZ/11. Naime, upućene prijetnje optuženika utužene prigode svojoj izvanbračnoj supruzi ne ukazuju na to da bi optuženikova izravna namjera bila usmjerena na ostvarenje prijetnje kao zasebne radnje, već su optuženikove prijetnje upućene izvanbračnoj supruzi predstavljale dio optuženikove jedinstvene djelatnosti koja je uključivala nasilničko ponašanje u obitelji, tako da se u konkretnom slučaju, kada je riječ o radnjama koje je optuženi počinio na štetu svoje izvanbračne supruge radi o prividnom stjecaju tj. konsumpciji zbog ekskluziviteta jednog kaznenog djela i inkluzije pratećeg kaznenog djela, gdje se kazneno djelo nasilničkog ponašanja u obitelji iz čl. 179.a KZ/11 pojavljuje kao glavno kazneno djelo koje u sebi uključuje kazneno djelo prijetnje iz čl. 139. st. 2. KZ/11 kao sporedno djelo. Isto tako optuženik je u odnosu na žrtvu mladb. L. M., sestru optuženikove izvanbračne supruge, koja nije i žrtva kaznenog djela nasilja u obitelji iz čl. 179.a KZ/11 jer nije niti član obitelji, a niti bliska osoba, u odnosu na koje osobe se ovo kazneno djelo može samo počiniti, počinio kazneno djelo prijetnje iz čl. 139. st. 2. KZ/11 kao samostalno kazneno djelo.

Slučaj C

Pred Općinskim sudom u Z. vodio se kazneni postupak protiv optuženog T.Š. 2021. poslovni broj K-531/2021 zbog kaznenog djela nasilje u obitelji iz čl. 179.a KZ/11 i kaznenog djela tjelesne ozljede iz čl. 117. st. 2. u vezi st. 1. KZ/11.

U postupku primjenjene su mjere zaštite žrtve jer je protiv optuženika bio određen istražni zatvor od 24. kolovoza do 24. studenog 2020 iz razloga u čl. 123. st. 1. toč. 3. ZKP/08.

U drugostupanjskoj odluci presudi Županijskog suda u Osijeku od 19. svibnja 2022. poslovni broj Kž-79/2022-6 izraženo je mišljenje o odnosu kazneog djela nasilja u obitelji i tjelesne ozljede:

Iz obrazloženja presude između ostalog proizlazi suprotno žalbenom navodu opt. Š. pravilno je prvostupanjski sud zaključio da je moguć stjecaj kaznenog djela nasilje u obitelji iz čl. 179.a KZ/11 i kaznenog djela tjelesna ozljeda iz čl. 117. st. 2. u vezi st. 1. KZ/11, u vezi čl. 51. KZ/11, a kako je to pravilno navedeno u

opisu kaznenog djela i pravnoj oznaci djela navedeni u izreci prvostupanjske presude. Naime, kako to pravilno navodi prvostupanjski sud (odlomak 13.) prema čl. 10. cit. Zakona nasilje u obitelji je, između ostalog, i primjena fizičke sile uslijed koje nije nastupila tjelesna ozljeda... koja dovodi do uznemirenosti žrtve ili vrijeđa dostojanstvo žrtve i time se žrtvi nanosi tjelesne ili duševne patnje. Dakle, kada je počinitelj postupao protivno čl. 10. cit. Zakona, nasiljem u obitelji, primjenom fizičke sile, uslijed koje nije nastupila tjelesna ozljeda kod žrtve, ali je takva primjena fizičke sile kod člana obitelji ili bliske osobe izazvala strah za sigurnost žrtve ili je žrtvu dovela u ponižavajući položaj, kao što je to ovdje slučaj, ostvareni su svi bitni elementi kaznenog djela iz čl. 179.a KZ/11, a ako je uz to primjenom fizičke sile prema takvoj žrtvi namjerno nanosena i tjelesna ozljeda ostvareni su, u stjecaju, i svi bitni elementi kaznenog djela iz čl. 117. st. 2. u vezi st. 1. KZ/11.

Slučaj D

Pred Općinskim kaznenim sudom u Zagrebu u predmetu broj 24. K-1507/19-29 vodio se kazneni postupak protiv okrivljenog S. S. zbog tri kaznena djela i to kaznenog djela prijetnje iz članka 139. stavka 2. KZ/11, kaznenog djela tjelesne ozljede iz članka 117. stavka 1. i 2. te kaznenog djela nasilja u obitelji iz članka 179.a KZ/11, sve u vezi sa člankom 51. KZ/11.

U postupku su primjenjene mjere zaštite žrtve jer je protiv optuženog S.S. bio određen istražni zatvor od 18. rujna 2019. do 4. studenog 2019.

U drugostupanjskoj odluci presudi Županijskog suda u Splitu poslovni broj: Kž-52/2020-8 11. veljače 2020. izraženo je mišljenje o odnosu kazneog djela nasilja u obitelji, prijetnje i tjelesne ozljede:

Presudom Županijskog suda u Splitu poslovni broj: Kž-52/2020-8 11. veljače 2020. povodom žalbe državnog odvjetnika, po službenoj dužnosti, preinačuje se presuda suda prvog stupnja u pravnoj oznaci djela na način da je okrivljenik S. S. radnjama opisanim u izreci pobijane presude počinio jedno kazneno djelo nasilja u obitelji iz članka 179. a Kaznenog zakona

Iz obrazloženja presude proizlazi da ispitujući presudu suda prvog stupnja povodom žalbe državnog odvjetnika, a po službenoj dužnosti, u smislu članka 476. stavka 1. točke 1. i 2. ZKP/08, ovaj sud je utvrdio da je u ovom slučaju povrijeđen kazneni zakon na štetu okrivljenika (članak 469. točka 4. ZKP/08). Naime, kako je to već gore istaknuto okrivljenik je pobijanom presudom proglašen krivim za tri kaznena djela i to za kazneno djelo prijetnje iz članka 139. stavka 2. KZ/11, kazneno djelo tjelesne ozljede iz članka 117. stavka 1. i 2. KZ/11 i kazneno djelo nasilja u obitelji iz članka 179. a KZ/11, a sve u vezi sa člankom 51. KZ/11.

Međutim, ovaj sud nalazi da je sud prvog stupnja pogrešno primijenio materijalni zakon kada je utvrdio da je okrivljenik počinio navedena tri kaznena djela u realnom stjecaju budući da se u ovom slučaju radi o prividnom stjecaju, gdje se kazneno djelo iz članka 179. a KZ/11 pojavljuje kao glavno djelo, koje u sebi uključuje kazneno djelo iz članka 139. stavka 2. KZ/11 i kazneno djelo iz članka 117. stavka 1. i 2. KZ/11, kao sporedna djela. Dakle, u konkretnom slučaju su kaznena djela iz članka 139. stavka 2. KZ/11 i članka 117. stavka 1. i 2. KZ/11 konzumirana u radnji izvršenja kaznenog djela iz članka 179. a KZ/11.

Naime, kazneno djelo nasilja u obitelji čini onaj tko teško krši propise o zaštiti od nasilja u obitelji i time kod člana obitelji ili bliske osobe izazove strah za njezinu sigurnost ili sigurnost njoj bliskih osoba ili je dovede u ponižavajući položaj, a time nije počinjeno teže kazneno djelo.

Iz rezultata dokaznog postupka proizlazi da je okrivljenik svoju izvanbračnu suprugu M. M. verbalno napadao i vrijeđao, da je prema njoj primjenjivao fizičku silu, nazivao je pogrđnim imenima te joj prijetio, a što je sve kod nje izazvalo jak osjećaj straha za njezin život i sigurnost. Stoga su se u ovakvom ponašanju okrivljenika ostvarila sva bitna obilježja kaznenog djela iz članka 179. a KZ/11.

Slučaj E

2015. godine vodio se kazneni postupak protiv optuženog A.N. zbog *kaznenog djela nasilja u obitelji* iz čl. 179. a KZ/11 i *kaznenog djela prijetnje* iz čl. 139. st. 2. KZ/11 te je osuđen na jedinstvenu kaznu zatvora u trajanju od jedne godine.

Radilo se o učestalom psihičkom i fizičkom zlostavljanu oštećenice od strane alkoholiziranog optuženika upućivanjem pogrđnih riječi i psovki, te dana 27. lipnja 2015. kada je tijekom verbalne prepirke osuđenik oštećenicu srušio na pod i rukama joj stiskao vrat vrijeđajući joj na taj način dostojanstvo.

I radilo se o događaju od 24. siječnje 2016., kada je prema činjeničnom opisu optuženik oštećenici, tijekom verbalnog sukoba, rekao da će uzeti nož i isjeći ju kao repu te da će ju strpati u škrinju i da ništa drugo nije zaslužila, zbog čega je ona bila u strahu za život.

Nema podataka o primjeni mjere zaštite žrtve.

U presudi Vrhovnog suda Republike Hrvatske Broj: III Kr 10/2018-3 7. veljače 2018. kojom je odbijen kao neosnovan zahtjev os. A. N. za izvanredno preispitivanje pravomoćne presude izraženo je mišljenje o odnosu kaznenog djela nasilja u obitelji i prijetnje:

Iz obrazloženja presude proizlazi kako je pogrešan je stav osuđenika da se u konkretnom slučaju u odnosu na kaznena djela prijetnje iz čl. 139. st. 2. KZ/11 i *kaznenog djela nasilja u obitelji* iz čl. 179. a KZ/11 radi o prividnom stjecaju jer da je u pitanju konsumpcija zbog ekskluziviteta u kojem glavno djelo iz čl. 179. a KZ/11 inkludira sporedno kazneno djelo iz čl. 139. st. 2. KZ/11 jer iz činjeničnog opisa izreke prvostupanske presude proizlazi da su inkriminirane radnje *kaznenog djela nasilja u obitelji* vremenski potpuno odvojene od *kaznenog djela prijetnje* i prijetnje su se dogodile 6 mjeseci kasnije. Dakle, iz izloženog nedvojbeno slijedi da se radi o dva potpuno različita životna događaja koji svaki za sebe ostvaruje obilježja različitih kaznenih djela, tako da nije u pitanju prividni već heterogeni realni stjecaj.

Bez obzira što postoji određena interferencija između ovih kaznenih djela, u opisanoj pravnoj situaciji kada postoji toliki vremenski odmak između opisanih radnji jednog i drugog djela, evidentno je da se radi o dva, a ne jednom kaznenom djelu, kako to pogrešno smatra osuđenik. Stoga pozivanje osuđenika na sudsku praksu iz predmeta ovoga suda br. Kžm-47/07 i predmeta Županijskog suda u Koprivnici br. Kž-227/03 nije odlučno jer ovo pitanje pravilne ocjene ovisi o činjeničnom supstratu svakog pojedinog slučaja.

Kazneno djelo prijetnje iz čl. 139. st. 3. KZ/11

Primjenjene su mjere zaštite žrtve

Slučaj A

Pred Općinskim sudom u Zlataru u predmetu broj K-280/2022 vodio se kazneni postupak protiv optuženog M.H. zbog kaznenog djela prijetnje opisanog u članku 139. stavku 2. i 3. K/11 na štetu supruge Lj.H.

Iz presude je vidljivo da je kazneno djelo počinjeno na način da je optuženik dana 24. kolovoza 2022. oko 11,00 sati u P., u telefonskom kontaktu sa D. M. - djelatnicom C., P. .P. spominjući nedavni događaj u G. u kojem je suprug nanio po život opasne ozljede supruzi i njezinom prijatelju, pristajući da ustraši svoju suprugu Lj. H., u kontekstu tog događaja djelatnici C. rekao: "Svaka mu čast, samo je to trebao do kraja riješiti", te da ni njemu ne preostaje ništa drugo nego napraviti ono što se dogodilo u G., samo što će on to riješiti do kraja ili uzeti "štrik" i objesiti se pa da netko reagira, a koje su riječi, nakon što su joj prenijete, kod njegove supruge Lj. H. izazvale opravdani osjećaj uznemirenosti i straha za vlastiti život i sigurnost.

Iz predmeta je vidljivo da su primjenjene mjere zaštite žrtve jer je protiv optuženika određen istražni zatvor od 24. kolovoza 2022. pa nadalje.

Slučaj B

Pred Općinskim sudom u Karlovcu vodio se kazneni postupak po poslovnim brojem K-68/2022 protiv opt. I.D. zbog počinjenja kaznenog djela protiv osobne slobode – prijetnjom – opisano i kažnjivo po čl. 139. st. 2. KZ/11 na štetu ošt. S.D., bivše izvanbračne supruge optuženika.

Iz obrazloženja drugostupanjske presude Županijskog suda u Osijeku poslovni broj Kž-595/2022-4 od 2. veljače 2023. proizlazi kako je u postupku utvrđeno da ju je nazvao optuženikov brat M.D. koji ju je upozorio da se pričuva s obzirom da ovaj prijeti da će ubiti nju i njezinog brata F.K. te da će bratu F. doći mrtvačkim sandukom što ju je uznemirilo pa je odmah nazvala brata i to mu prenijela, pri čemu se prijetećih riječi optuženika ustrašila jer je inače u braku bio nasilan, policija je više puta morala intervenirati na njihove adrese zbog nasilja u obitelji, da je bila i hospitalizirana zbog tjelesnih ozljeda koje joj je nanio, da je dobio zabranu pristupa prema njoj i djeci koju je također tukao, zbog čega je imala razloga vjerovati kako je u stanju ostvariti prijetnje.

U predmetu nisu bile određene mjere zaštite žrtve jer se optuženik nalazio na izdržavanju kazne zatvora zbog kaznenog djela prijetnje na štetu bivše supruge.

Slučaj C

Pred Općinskig sudom u Zadru vodio se kazneni postupak protiv opt. A.U. poslovni broj K-457/2021 zbog kaznenog djela protiv osobne slobode –prijetnja iz čl. 139. st. 3. u vezi st. 2. KZ/11.

Iz obrazloženja drugostupanjske presude Županijskog suda u Osijeku poslovni broj Kž-288/2022-4 od 8. rujna 2022. proizlazi kako je opt. A.U. kritične zgode svojoj bivšoj supruzi žrtvi M.U., dakle, bliskoj osobi, zaprijetio na način da joj je rekao u dva navrata da će ići odnosno da će završiti na kirurgiji, da iz stana mora izaći kroz balkon a ne kroz vrata, da će joj uzeti djecu i da će djeca imati samo tatu a ne i mamu, da joj neće pomoći odvjetnica i da će im se napiti krvi.

I iz predmeta proizlazi da su primjenjene mjere zaštite žrtve jer je protiv optuženika bio određen istražni zatvor od 5. srpnja 2021. do puštanja na slobodu.

Slučaj D

Pred Općinskim sudom u Šibeniku vodio se 2022. kazneni postupak protiv okr. Z.T. zbog kaznenog djela prijetnje iz čl. 139. st. 3. u svezi st. 2. KZ/11, počinjenog na štetu supruge A.T.

Iz predmeta proizlazi da iako je žrtva A.T. iskoristila zakonsku mogućnost da ne svjedoči u ovom postupku, osnovna sumnja da je okrivljenik počinio kazneno djelo za koje se tereti, prijetnjom iz čl. 139. st. 3. u svezi st. 2. KZ/11 na štetu supruge A.T. proizlazi iz suglasnih iskaza svjedokinja, službenica Centra I.G. i M.LJ., sadržaj kojih u cijelosti korespondira s činjeničnim opisom djela za koje se okrivljenik tereti, dakle riječi prijetnje koje je okrivljenik izrekao svojoj supruzi A.T., okolnostima pod kojima su prijetnje izrečene, da ih je okrivljenik izrekao povišenim tonom i da je bio vidno uznemiren, iste su obavijestile policiju o predmetnom događaju, zbog ozbiljnosti izrečenih prijetnji, pa je policija odmah i došla u Centar i odvela okrivljenika.

I iz predmeta proizlazi da je protiv optuženika bio određen istražni zatvor po zakonskom osnovu iz čl. 123. st. 1. toč. 3. ZKP/08, dakle primjenjene su mjere zaštite žrtve.

Kazneno djelo nametljivo ponašanje iz čl. 140. st. 2. KZ/11

Primjenjene su mjere zaštite žrtve

Slučaj A

Pred Općinskim sudom u Novom Zagrebu broj K-123/17 vodio se kazneni postupak protiv optuženog G.F. zbog počinjenja kaznenih djela nametljivog ponašanja iz čl. 140. st. 1. KZ/11 i prijetnje iz čl. 139. st. 2. KZ/11.

Iz obrazloženja drugostupanjske presude Županijskog suda u Zagrebu, Poslovni broj: 4 Kž-729/2017-3 od 29. kolovoza 2017., proizlazi kako je okrivljenik upućivao i slao SMS poruke protivno volji oštećenice u kojima ju je pozivao na kavu i razgovor o njihovom odnosu, tražio objašnjenje razloga zbog kojih ne želi biti s njim u vezi, vrijeđao ju nazivajući je kurvom, glupačom i sponzorušom te joj davao do znanja da zna gdje se nalazi ili gdje je prethodno bila i s kime se druži te koja mjesta posjećuje. Isto tako proizlazi da je optuženik upućivao poruke: zabit ću se u tebe, sinoć sam te pustio danas neću i time oštećenoj stavljao u izgled da će na nju naletjeti svojim vozilom. Iz iskaza oštećenice nedvojbeno proizlazi da je tim postupanjem okrivljenik kod nje izazvao osjećaj uznemirenosti, nelagode i ugroženosti.

I iz predmeta proizlazi kako su bile primjenjene mjere zaštite žrtve jer je protiv optuženika bio određen istražni zatvor od 27. veljače 2017. pa nadalje.

Slučaj B

Pred Općinskim sudom u Zlataru, broj K-90/2018 vodio se kazneni postupak protiv optuženog B.P. zbog kaznenog djela nametljivog ponašanja iz čl. 140. st. 1. KZ-a.

Iz drugostupanjske presude Županijskog suda u Bjelovaru poslovni broj: Kž-156/2019-5 od 8. kolovoza 2019. proizlazi kako je optuženik proglašen krivim za ukupno šest pojedinačnih, točno utvrđenih radnji, u vidu višekratnog telefonskog pozivanja, slanja SMS poruka, praćenja i uhođenja oštećenice, u periodu od 15.

ožujka do 26. srpnja 2017., dakle kroz razdoblje od četiri mjeseca i 11 dana i kako je optuženik „imao motiv za nametljivo ponašanje prema oštećenici, s obzirom da je isto uslijedilo nakon što je oštećenica sa njim odbila intimnu vezu“.

I iz predmeta nije vidljivo da bi bile primjenjene procesne mjere zaštite žrtve.

Slučaj C

Pred Općinskim sudom u Zadru 2020. godine u predmetu poslovni broj K-476/2020-21, vodio se kazneni postupak protiv opt. J.B. zbog kaznenog djela protiv osobne slobode –nametljivo ponašanje iz čl. 140. st 2. u vezi 1. KZ/11.

Iz drugostupanjske presude Županijskog suda u Osijeku Poslovni broj Kž-323/2021-4 od 16. srpnja 2021. Proizlazi da se optuženiku stavljalo na teret da je u periodu od točno neutvrđenog dana u siječnju do 24. veljače 2020. najmanje 4-5 puta čekao ošt. M.M., osobu s kojom je optuženik prije toga bio u intimnoj vezi, pored vozila oštećenice ispred sportske dvorane gdje je išla na trening, zahtijevajući da mu oštećenica navede razloge zašto se više ne javlja, vrijeđajući oštećenicu pogrđnim riječima, protivno volji oštećenice sjedao u automobil oštećenice na mjesto suvozača, uzimao mobilni telefon oštećenice i provjeravao s kim oštećenica ostvaruje komunikaciju putem mobilnog telefona, gotovo svakodnevno je nazivao i slao joj poruke pokušavajući ostvariti kontakt koji oštećenica nije željela te je to učinio i 24. veljače 2020. kada nije htio izaći iz njenog vozila.

I iz predmeta proizlazi da su primjenjene mjere zaštite žrtve jer je protiv optuženika bio određen istražni zatvor od 28. rujna do 6. studenog 2020..

Slučaj D

Pred Općinskim kaznenim sudom sudom u Zagrebu vodio se od 2019. do 2021. kazneni postupak Posl. broj: 13.-K-2012/19-12 protiv optuženog B.B. zbog kaznenog djela protiv osobne slobode – nametljivim ponašanjem– opisano i kažnjivo po članku 140. stavak 1. Kaznenog zakona

Prema činjeničnom opisu radilo se razdoblju od jeseni do 2017. do 30. kolovoza 2019. godine kada je optuženik u Z., u nakani uspostavljanja neželjenog kontakta sa I.₂ Š., ustrajno pratio i uhodio oštećenu te s njom nastojao uspostaviti neželjeni kontakt tvrdeći da ju voli pa joj je upućivao velik broj telefonskih poziva i poruka na njezin mobitel, a nakon što je ošt. I.₂ Š. početkom veljače 2018. blokirala njegove pozive, počeo ju pratiti i dolaziti na mjesta kamo je ona odlazila, ostavljao joj pismene poruke u poštanskom sandučiću na adresi njezinog stana u Z., te se noću u svom osobnom automobilu vozio kroz njezino naselje te parkirao ispred njezine stambene zgrade, s čime nije prestao niti nakon upozorenja policijskih službenika, te ju nastavio uhoditi, što je kod I.₂ Š. izazvalo osjećaj tjeskobe, straha i uznemirenosti.

Iz predmeta ne proizlazi da bi bile primjenjene mjere zaštite žrtve.

Slučaj E

Pred Općinskim kaznenim sudom u Zagrebu 2020. Godine vodio se kazneni postupak protiv okrivljenog Š. F., zbog kaznenog djela protiv osobne slobode -

nametljivim - iz čl. 140. st. 2. KZ/11, dva kaznenog djela prijetnji iz čl. 139. st. 2. KZ/11 , te kazneno djelo protiv imovine - oštećenjem tuđe stvari - iz čl. 235. st. 1. KZ/11.

Iz predmeta proizlazi da je okrivljeni osnovano sumnjiv da bi kazneno djelo iz čl. 140. st. 1. i 2. KZ/11 opisano u točki 1. optužnice činio kroz dug vremenski period od studenog 2019. do srpnja 2020. godine, nazivajući oštećenicu putem telefona, dolazeći na njene kućne adrese, te činio ostala kaznena djela za koje ga se tereti u ovom kaznenom postupku.

I iz predmeta proizlazi da su primjenjene mjere zaštite žrtve jer je protiv optuženika bio određen i produljen istražni zatvor iz razloga u čl. 123. st. 1. točki 3. ZKP/08.

LITERATURA

1. Kazneni zakon, NN, 125/11, 144/12, 56/15, 61/15, 101/17, 118/18, 126/19, 84/21
2. Zakon o kaznenom postupku, NN, 152/08, 76/09, 80/11, 121/11, 91/12, 143/12, 56/13, 145/13, 152/14, 70/17, 126/19, 126/19, 80/22,
3. „Mjere opreza u kaznenom postupku –prijepori oko samostalne opstojnosti i trajanja te druga otvorena pitanja“ dr. sc. Marija Pleić i Tea Budimilović, izvorni znanstveni rad DOI 10.54070/hlj.28.2.3.
4. Pravilnik o načinu izvršavanja istražnog zatvora u domu uz primjenu elektroničkog nadzora, prijedlog 2023.
5. Pravilnik o evidenciji i izvršavanju istražnog zatvora u domu, NN 65/10
6. Pravilnik o uvjetnom otpustu uz elektronički nadzor (NN 78/22)
7. Elektronički nadzor i mjera istražnog zatvora u domu: Budućnost osiguranja prisutnosti okrivljenika u kaznenom postupku, Dominik Žugaj, UDK: 343.126:004.3/.7.01
8. „Standardi i etika u elektronskom nadzoru“ Priručnik za profesionalce odgovorne za uvođenje i korištenje elektronskog nadzora, Vijeće Europe, lipanj 2015.
9. Elektronički monitoring u suvremenom kaznenom pravu u Hrvatskoj- Alternativa kazni zatvora i panceja za prenapučenost zatvora ili samo još jedan od načina nadzora izvršavanja sankcija i mjera, dr.sc. Marta Dragičević Prtenjača, dr.sc. Dijana Gracin, pregledni rad, primljeno 1. Prosinca 2021., DOI: 10.311.41./zrpfs.2021.58.141.743, Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu, god.58, 3/2021, str. 743-751
10. Mjere opreza kao zamjena za istražni zatvor, Martina Vojvodić Dumić, Diplomski rad, siječanj 2023., Pravni fakultet u Zagrebu
11. Dihtomija pristupa u rješavanju nasilja u obitelji putem prekršajnopravne i kaznenopravne regulative, dr.sc. Marta Dragičević Prtenjača, pregledni znanstveni rad, primljeno 18. Listopada 2016.,
12. Nova kaznena djela nasilja u kaznenom zakonu, dr.sc. Marrissabel Škorić, dr.sc. Dalida Rittossa, pregledni znanstveni rad, primljeno 28. listopada 2015.
13. Razgraničenje kaznenih djela i prekršaja u svjetlu presude u svjetlu presude Europskog suda za ljudska prava u predmetu Maresti protiv Hrvatske, Dragan Novosel, Marko Rašo, Zoran Burić, stručni članak, primljeno 2. studeni 2010.
14. Novinski članak „Izvršavanje istražnog zatvora u domu“, objavljeno 4. Lipnja 2010., Karla Štingl, dipl.iur
15. Primjena načela Ne bis in idem u hrvatskom kaznenom pravu, dr.sc. Elizabeta Ivčević Karas, Damir Kos, Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu 2/2012
16. Elektronički nadzor zatvorenika u njihovom domu, novinski članak ožujak 2023.

17. Prekršajna ili kaznena odgovornost u slučaju nasilja u obitelji, dr.sc. Davorka Martinjak, dr.sc. Hrvoje Filipović, izvorni znanstveni rad, primljeno 16. listopada 2019.
18. Zagrebačka strategija zaštite od nasilja u obitelji za razdoblje od 2023. do 2025., Gradska skupština Grada Zagreba, 26. siječnja 2023.
19. Internetske stranice Ministarstva pravosuđa i uprave Republike Hrvatske 2016., studijska posjeta Probacijskoj službi Agder, rujan 2016.,
20. Izvešće o stanju i radu kaznionica, zatvora, odgojnih zavoda i centara za 2021., Ministarstvo pravosuđa i uprave Republike Hrvatske, Zagreb, 9. prosinca 2021.,
21. Izvešće Vlade Republike Hrvatske o provedbi Konvencije Vijeća Europe o sprječavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji, Zagreb, 2022.
22. Nacionalna strategija zaštite od nasilja u obitelji za razdoblje od 2017. do 2022., Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku, rujan 2017.
23. Načelo Ne bis in idem u praksi Europskog suda za ljudska prava, 2022, Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava
24. Konvencija Vijeća Europe o sprječavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji, Ured za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske, Biblioteka Ona, Zagreb, 2014.
25. Praksa Europskog suda za ljudska prava objavljena u Pregledima prakse Europskog suda za ljudska prava, Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava, 2014-2021.,